

N. 49

SEANCE DE L'APRES-MIDI

PRESIDENCE
DE
M. Jean DEFRAIGNE, PRESIDENT

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

La séance est ouverte à 14 h.

NAMIDDAGVERGADERING

VOORZITTERSCHAP
VAN
DE HEER Jean DEFRAIGNE, VOORZITTER

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14 u.

EXCUSES — VERONTSCHULDIGD

Obligations de mandat: M. Santkin (9 et 10 juillet).
Ambtsplicht: de heer Santkin (9 et 10 juli).

Raisons de santé: M. Bertouille (jusqu'à la fin de la session).
Gezondheidsredenen: de heer Bertouille (tot het einde van de zitting).

WETSONTWERPEN — PROJETS DE LOI

Wetsontwerp houdende goedkeuring van de Europese Akte, opgemaakt te Luxemburg, op 17 februari 1986, en te Den Haag, op 28 februari 1986 (nr. 550/1)

Voorstel van resolutie aangenomen door het Adviescomité voor Europese Aangelegenheden (nr. 500-I/1 (Eur))

Voorstel van resolutie (de heer Dierickx) betreffende de Europese Akte en steun aan het ontwerp van Europese Unie (nr. 428/1)

Voortzetting van de bespreking

Projet de loi portant approbation de l'Acte unique européen, fait à Luxembourg, le 17 février 1986, et à La Haye, le 28 février 1986 (n° 550/1)

Proposition de résolution adoptée par le Comité d'avis chargé de questions européennes (n° 500-I/1 (Eur))

Proposition de résolution (M. Dierickx) relative à l'Acte unique européen et au soutien au projet d'Union européenne (n° 428/1)

Continuation de la discussion

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, wij hervatten de bespreking van dit wetsontwerp en de voorstellen van resolutie.

Mesdames, Messieurs, nous reprenons la discussion du projet de loi et des propositions de résolution.

De heer Lenaerts heeft het woord.

De heer Lenaerts (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, er werd reeds herhaaldelijk gezegd dat deze akte een goed en noodzakelijk document is, maar dat zij helaas heel wat tekortkomingen vertoont, zowel inzake de bevoegdheden als inzake de nieuwe besluitvormingsprocedures. In ons Adviescomité voor Europese Aangelegenheden hebben wij deze zaak langdurig besproken. Zoals de meeste fracties in het Parlement zullen wij deze akte uiteraard goedkeuren,

hoewel wij weten dat de mogelijkheid tot vooruitgang weliswaar reëel, maar niet sensationeel is.

Wij hebben daarnet van collega Dierickx een amendement ontvangen waarvan wij zorgvuldig het voor en tegen hebben afgewogen. In de toelichting bij de eerste paragraaf lezen wij terecht dat, willen wij uiteindelijk die Europese Unie, dat Europa van de burgers, realiseren, er dan een zo groot mogelijk *élan* moet worden gecreëerd binnen alle Europese landen, opdat men, dankzij deze democratische steun van alle bevolkingen, in staat zou zijn om grotere zaken te verwezenlijken. De heer Dierickx geeft in zijn amendement als mogelijkheid een consultatief referendum. Onze fractie heeft zich daarover langdurig onderhouden. De idee op zich bekoort ons in feite wel, maar wij weten dat er heel wat bezwaren bestaan, zowel in verband met onze traditie als met de referenda die in ons land vroeger reeds hebben plaatsgehad en waar men met de uiteindelijke afloop niet altijd zo gelukkig was. Wij moeten de idee niet *per se* verwerpen en moeten bij gelegenheid van de komende derde rechtstreekse verkiezingen van het Europees Parlement zoveel mogelijk die volksbeweging op gang brengen teneinde de burgers te leren wat Europa kan bieden aan voordelen in de snel evoluerende wereld. Mijnheer Dierickx, in die geest kunnen wij u bijtreden, maar de formule die u uitwerkt, lijkt ons niet ideaal.

Mijnheer de Voorzitter, over de inhoud van deze akte hebben collega's Van Wambeke en Van Miert het reeds uitvoerig gehad. Op enkele aspecten wil ik nog even ingaan. Het is aan de voorzitter van de Kamer te danken dat ons Adviescomité voor Europese Aangelegenheden een prachtig forum is, waar wij erin slagen een goede samenwerking tot stand te brengen tussen de Europese en de nationale parlementsleden. Naast de Bondsrepubliek zijn wij de enigen in de Europese Gemeenschap die op deze manier een structurele samenwerking tussen Europese en nationaal Parlement hebben gerealiseerd.

Men heeft reeds veel kritiek, mijns inziens terecht, uitgebracht op de besluitvorming zoals die in deze akte is voorzien. Wij moeten echter stellen dat de meerderheidsbesluiten in de Raad zullen toenemen. Dit is toch een stap in de goede richting. Wij weten dat er nog geen waarachtige Europese regering tot stand kan komen of gekomen is en dat er dus voor het Europees Parlement geen voldoende controle- en sanctie maatregelen aanwezig zijn. Desondanks is er vooruitgang.

Ik ga niet akkoord met de heer Van Miert wanneer hij zegt dat het Europees Parlement meer naar de achtergrond wordt gedrongen. Dit is onjuist. Het Europees Parlement krijgt via deze akte meer macht. Het zal deze macht zelf nog moeten invullen. Dit is trouwens altijd het geval. Er zullen mechanismen van samenwerking moeten worden uitgedacht. Op vele punten is de samenwerking tussen Commissie, Raad en Europees Parlement dwingend opgelegd. Deze samenwerking wordt echter niet ingevuld. Het Europees Parlement zal daar dus een belangrijke rol moeten spelen.

Trouwens, het Europees Parlement is nog steeds op weg om voor zichzelf meer macht te verwerven. Dat is trouwens ook voor andere Parlementen zo. Deze momenten van machtsverwerving waren vroeger uitsluitend geconcentreerd rond de debatten in verband met de begroting. Het Parlement probeerde dan telkens deze stappen te zetten om zichzelf meer macht te geven. De mogelijkheden om deze stappen te zetten, worden hier vergroot. Er bestaan dus meer gelegenheden waarbij het Europees Parlement zelf zijn macht zal kunnen verwerven.

Inzake de Europese politieke samenwerking wordt er hier een kader gecreëerd, wordt er eindelijk een geheel van regels en van samenwerkingsmodaliteiten vastgelegd. Voorheen gebeurde dit eerder informeel en berustte dit op de goede wil van de verschillende regeringen om over een of ander probleem samen te praten of eventueel samen tot een besluit te komen. Wij zeggen allang dat Europa naar buiten met één stem zou moeten kunnen spreken en één gezicht zou moeten hebben. Het verleden heeft ons helaas geleerd dat wij op de meest cruciale momenten niet als één Europa naar buiten zijn gekomen. Ik geef u hiervan een aantal voorbeelden: de Falkland-crisis, de oorlog tussen Iran en Irak, de hele situatie in het Midden-Oosten. Er werden vele pogingen ondernomen om daar een Europese eensgezinde houding naar buiten te tonen. De houding van Griekenland inzake de Libische kwestie wijkt op vele punten totaal af van wat de ander partners denken. Inzake de strijd tegen het terrorisme komen we moeizaam tot een eensgezinde houding. Het blijkt bijzonder moeilijk te zijn een eensgezindheid te bereiken in onze houding ten aanzien van Centraal-Amerika, hoewel de toetreding van Portugal en Spanje nu toch meer het venster van Europa op dit deel van de wereld opent. Als laatste voorbeeld wil ik onze houding ten overstaan van de apartheid en van Zuid-Afrika in het algemeen citeren. Het blijkt hier bijzonder moeilijk om tot een gemeenschappelijk standpunt te komen.

Het versterken van de politieke samenwerking en het creëren van het kader door deze politieke samenwerking gebeurt zonder een toename van de militaire samenwerking en zonder een toename van de militaire macht van Europa. Velen vragen zich af of dit eigenlijk wel kan en of er een politieke eenheid en een politieke samenwerking mogelijk is zonder een militaire achtergrond. Ik ben ervan overtuigd dat dit kan, maar dan zal Europa deze mogelijkheid en deze geloofwaardigheid moeten bewijzen. Wij hebben daartoe de kans. Er wordt naar ons gekeken. Men verwacht veel van Europa. Zowel in Oost-Europa als in de derde wereld hebben wij een unieke en een specifieke rol te spelen. Wij kunnen die gemakkelijk spelen wanneer de politieke eenheid en de politieke samenwerking kan worden gecombineerd met het feit dat wij geen echt militair machtsblok zijn.

Over de interne markt is in de voorliggende akte sprake in artikel 13 en volgende. Het doel is in 1992 tot één economische Europese ruimte te komen. Wij stellen vast dat er nu reeds, bij de stappen die moeten worden gezet om tot dit doel te komen, een achterstand is op het schema dat door de commissie werd uitgewerkt en opgesteld.

Nochtans, geacht de Voorzitter, is het enorm belangrijk dat wij erin slagen in het begin van de jaren negentig één markt te creëren met een kleine 400 miljoen verbruikers en één economische ruimte waarin er qua fiscaliteit, qua sociale zekerheid en qua concurrentievoorzwaarden één algemene spelregel zou worden gehanteerd. Dit is van het grootste belang voor al de kleine en middelgrote ondernemingen, aangezien de grote ondernemingen en de multinationale reeds lang deze grote consumentenmarkt hebben ontdekt. Voor deze laatste spelen deze hinderpalen aan de grenzen veel minder dan voor de kleine bedrijven. Wanneer nu deze interne markt zou worden gecreëerd, zal zij, gecombineerd met het dynamisme en de vindrijkheid van onze kleinere ondernemingen, een enorme kans zijn voor de welvaart van de Europese Gemeenschap.

Ook de toepassing en de gebruiksmogelijkheden van de Europese munt, de ecu, zal nog snel moeten worden gewijzigd. De Europese munt zal meer en meer de handelsmunt bij de internationale binnen-Europese betrekkingen moeten zijn. Engeland — en onze minister zal daarop aandringen — zal hoe dan ook toch moeten toetreden tot het Europese muntsysteem, indien dit muntsysteem in de toekomst verder geloofwaardig wil blijven. Ook de Italiaanse uitzonderingspositie zal stilaan verder moeten worden afgebouwd. Het lijkt mij de goede manier van werken wanneer een bepaald groot doel tegen 1992 wordt vooropgesteld en de driehonderd stapjes daarnaartoe worden uitgestippeld. Duidelijk moet worden gezegd op welke wijze men die stapjes binnen de vijf jaren die ons nog overblijven, zal zetten. Ik denk dat het een voorbeeld is van de wijze waarop men tot een Europese besluitvorming kan komen.

Trouwens, in artikel 21 van de Akte staat dat er ook op het stuk van de Europese Gemeenschap een gemeenschappelijk KMO-beleid zal worden gevoerd. Het verheugt mij dat ik enkele dagen geleden reeds kennis kreeg van een document waarbij men iedere afdeling van de Europese Commis-

sie oplegt om het even welke wetgevende Akte van de Europese Commissie voor te leggen aan een soort comité dat moet nagaan of er geen nadelige invloeden, geen administratieve rompslomp en formaliteiten worden opgelegd die vooral de kleine ondernemingen zouden treffen. Dit is een grote stap in de goede richting.

Inzake de technologische ontwikkeling lijden wij in deze Gemeenschap een enorm verlies door het feit dat wij op technologisch vlak niet samenwerken. Dit verlies wordt door vele deskundigen geschat op twee tot drie miljard ecu. In feite verliezen wij dat door ons gebrek aan samenwerking. Wij doen grotere inspanningen dan Japan en de Verenigde Staten inzake technologisch onderzoek, maar het resultaat ter zake — daarvan moet ik u niet overtuigen — is bedenkelijk.

Trouwens, dit is een domein waarop ik een principiële zaak wil stellen. Indien wij tot een akkoord komen om ons technologisch onderzoek gemeenschappelijk te doen, betekent dit tegelijkertijd dat wij de moed hebben naast de bevoegdheid ook de middelen te transfereren naar het Europees niveau. Meestal zien wij dat het helaas anders is. Men behoudt de nationale middelen en men voegt er een beetje Europese middelen aan toe. Dit leidt op termijn tot een verhoging van de fiscaliteit. De middelen moeten ergens vandaan komen. Wanneer men een bevoegdheidsdomein naar de Gemeenschap transfereert, moet men consequent zijn en ook de budgetten daarvoor, hetzij geheel of gedeeltelijk, transfereren.

Er komt een Eureka-secretariaat in Brussel. Wij zijn daarover tevreden. Wij weten ook — dat staat trouwens in de tekst — dat ook weer de kleine ondernemingen op het technologische vlak bij deze inspanningen zullen worden betrokken.

Mijnheer de Voorzitter, wij beschikken over een document dat ons niet helemaal bevredigt, maar waarin niettemin een aantal belangrijke beleidsdomeinen zijn vervat die nu gezamenlijk ter beslissing worden voorgelegd. Dat is een enorme vooruitgang.

Mijnheer de Minister, vanaf januari 1987 zal België opnieuw het voorzitterschap waarnemen. Tijdens de vorige periode van voorzitterschap, de eerste helft van 1982, werd voorbeeldig werk geleverd. Ik heb vernomen dat er in januari 1987 een nieuwe conferentie tussen de Europese Gemeenschap en Centraal-Amerika zou worden belegd. Deze conferentie zou in Guatemala worden gehouden. Daar wij uw grote belangstelling voor dit kokend en bruisend gedeelte van de wereld kennen, en daar wij weten dat ook daar een democratische evolutie aan de gang is, zal u wellicht belangrijke initiatieven kunnen nemen. Er wordt over de creatie van een Centraalamerikaans Parlement gesproken. Er zijn nieuwe Contadora-initiatieven. Centraal-Amerika kijkt met belangstelling uit naar de financiële inbreng van de Europese Gemeenschap. Het is dus begrijpelijk dat volkeren die aan de hiel van de Verenigde Staten leven, in Europa een groot vertrouwen en geloof hebben. Trouwens, zij voelen zich historisch met Europa verbonden.

In verband met de interne markt, herinner ik eraan dat de *timing* reeds is doorbroken. Na een jaar moeten wij constateren dat iets minder dan de helft van de te nemen beslissingen niet zijn getroffen. Kan u een poging doen om die *timing* opnieuw te herstellen? Zoniet halen we het nooit tegen 1992.

Zoals reeds gezegd, komt er een nieuw secretariaat voor de Europese politieke samenwerking. Zal daar enige samenwerking kunnen ontstaan tussen dit secretariaat en de organisaties van de Westeuropese Unie? Is dit denkbaar, nodig en nuttig? Als wij de jongste evolutie bekijken, onder meer na wat gebeurd is in Libië, na de niet-gemeenschappelijke aanpak van het terrorisme, na en tijdens een aantal economische conflicten die wij met de Verenigde Staten nog steeds uitvechten, en als wij de Amerikaanse literatuur lezen, stellen wij toch wel een bijzondere verkillung vast in de relaties tussen de Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap. Ik weet dat u vroeger hebt gezegd dat op een of andere wijze een systematische maar echte dialoog, als evenwaardige partners, zou moeten tot stand komen tussen de Verenigde Staten en Europa. Kan of zal dit kunnen gebeuren in het kader van de Europese politieke samenwerking, of ziet u dat anders?

De volgende rechtstreekse verkiezingen — en dat staat in de Akte — zouden moeten kunnen gebeuren via een eenvormige kieswet. Wij alleen, die reeds een hele tijd met de Europese aangelegenheden bezig en erom bekommerd zijn, weten — en ik betreur dit — dat dit wellicht een onhaalbare kaart zal zijn en dat wij er niet zullen toe komen om binnen de twee en een half jaar die ons nog resten, tot een eenvormige Europese kieswet te komen.

Zou het dan niet verstandig zijn een stap te zetten in deze richting en voorop te stellen dat alle lidstaten een inspanning zouden moeten leveren om hun kieswet aan te passen, zodat alle Europeanen, wonende op hun eigen grondgebied, in staat zouden zijn voor Europa te kiezen?

Dit zijn, Mijnheer de Minister, mijn vragen en suggesties. Ik kan u de verzekering geven dat wij enerzijds met enthousiasme, maar anderzijds met een beetje spijt omdat het niet verder reikt, dit wetsontwerp zullen goedkeuren. (*Applaus bij de leden van de CVP.*)

De heer Voorzitter. — De heer Dhoore heeft het woord.

De heer Dhoore (*op de tribune*). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, Mijnheer de Minister, geachte collega's, graag wil ik, Mijnheer de Minister, aan het einde van dit debat, een tweetal wensen uitdrukken.

Collega Van Miert heeft vanop deze tribune gezegd dat dit een historisch debat had kunnen worden, maar dat dit wetsontwerp spijtig genoeg inderhaast op het einde van het parlementaire jaar moet worden afgehaspeld. Ik ben ervan overtuigd dat ook minister Tindemans dit betreurt en dat hij liever een grondig debat had willen voeren in aanwezigheid van de media, om op deze wijze ook de aandacht te wekken van onze bevolking voor de Europese problemen.

Mijn eerste wens, Mijnheer de Minister, is, dat wij bijvoorbeeld in het najaar een debat over Europa zouden kunnen organiseren. Ik heb die wens reeds kunnen naar voren brengen in de commissievergadering van verleden week, wanneer wij over de Top van Den Haag hebben gesproken.

Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat een formule zou moeten worden gevonden om ook in openbare vergadering — niet noodzakelijk bij middel van een interpellatie met een beperkte spreektijd —, in akkoord met de verschillende fracties, tot een dergelijk debat te komen. In het vooruitzicht van het voorzitterschap van België van de Europese Ministerraad, meen ik dat dit des te belangrijker is. In een dergelijk debat zouden alle partijen in dit halfjaar aan bod kunnen komen. Het is misschien symbolisch dat vandaag, op de vooravond van 11 juli, alleen Vlaamse sprekers aan het woord komen in dit belangrijk debat. (*Applaus van de heer Van Wambeke.*) Ik ben ervan overtuigd, Mijnheer Van Wambeke, dat het niet bij gebrek aan interesse vanwege onze Franstalige collega's is, maar dat zij in een dergelijk groot debat eveneens hun mening zouden vertolken en wellicht ook in dezelfde zin zouden spreken als wij hier vandaag hebben gehoord. Dat was mijn eerste wens.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, wij menen hier vandaag een ruime consensus te kunnen vaststellen. Er bestaat zelfs een consensus over het negatieve, en hiermee bedoel ik de spijt die is uitgedrukt over het niet ver genoeg gevorderd zijn van een aantal zaken. Persoonlijk heb ik kunnen applaudiseren voor al diegenen die in dit debat het woord hebben genomen. Wij gaan vanzelfsprekend niet akkoord met alle modaliteiten en over alles wat hier werd gezegd — en dat geldt zowel voor u als voor ons —, maar ik stel dat wij — bij wijze van spreken — elkaar hebben kunnen toejuichen. Dit is een goed voorbeeld van wat de houding van het Belgische Parlement zou moeten zijn ten opzichte van het buitenlands beleid.

Mijn tweede wens formuleer ik dan als volgt. Mijnheer de Minister, speel de motor om ook op dat vlak voor de komende jaren initiatieven te nemen, zodat wij, wellicht soms in moeilijke omstandigheden, toch kunnen pogen een eensgezindheid te bereiken. Ik durf zelfs veronderstellen dat dit niet enkel betrekking zou hebben op gemakkelijker zaken, maar dat het ook de moeilijker materies zou kunnen bereiken, zoals onder meer het defensiebeleid. Dit waren mijn twee wensen. (*Applaus bij de leden van de CVP, de SP en de Volksunie.*)

De heer Voorzitter. — De minister van Buitenlandse Betrekkingen heeft het woord.

De heer Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen (*op de tribune*). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw, Mijne Heren, het verheugt mij dat dit debat vandaag in de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft kunnen plaatsvinden. Inderdaad, wanneer men de inhoud van de Europese Eenheidsakte, die in Luxemburg werd opgesteld en die wij ter goedkeuring aan het Parlement voorleggen, overschouwen, durf ik in alle oprechtheid en nederigheid zeggen dat dit thans het voornaamste stuk is dat wij kunnen behandelen in het Parlement, zowel ter bestrijding van de economische crisis als van de werkloosheid en met het oog op een grotere stabiliteit van de munten in de toekomst, alsmede met het oog op de technologische ontwikkeling van onze streken en onze landen. Inderdaad, langs de Europese samenwerking en met het Verdrag kunnen precies die doelstellingen worden verwezenlijkt, althans in een veel grotere mate dan wij dit alleen, op louter nationaal vlak, zouden kunnen.

In dit opzicht is het belangrijk dat de Europese Eenheidsakte — ook al zijn wij ontgoocheld omdat zij niet verder gaat — als voornaamste punt de realisatie van de interne markt in Europa behelst, alsook het creëren van één Europese economische ruimte. Ik zou zelfs willen zeggen een

economische ruimte vergelijkbaar met de Amerikaanse markt, maar dan moet ik er onmiddellijk aan toevoegen dat deze markt zelfs groter en potentieel sterker is dan de Amerikaanse markt, met 320 miljoen consumenten. Men zal kunnen produceren en handel drijven over het ganse territorium, zonder gehinderd te worden door nationale veeartsenijkundige, sanitaire of industriële maatregelen of normen. Dit zou in deze tijd de grootste stimulans zijn die men aan de Europese economie kan geven. Vergeleken met alle andere maatregelen is dit uiteindelijk de sterkste. Het verbaast mij dan ook dat daarop niet meer wordt aangedrongen, omdat dit, *in concreto*, zowel voor ons grondgebied als in Europese context, realiseerbare maatregelen zijn.

Vandaar dat ik hedenochtend mijn uiteenzetting heb beëindigd met erop te wijzen dat, welk ook het oordeel over de voorliggende tekst is, het een verbetering van de bestaande toestand is. Wij moeten nu met man en macht ijveren dat het ook zou worden gerealiseerd. Daar komt het thans op aan, zodat wij binnen tien jaar in dit Parlement niet zouden moeten vaststellen dat wat hier werd voorgesteld, niet in daden kon worden omgezet.

In dit opzicht zijn er bij dit debat vele interessante en boeiende bedenkingen geformuleerd. Graag zal ik daar nu iets nader op ingaan, waarbij ik zal pogen spreker per spreker een antwoord te verstrekken.

De heer Sprockeels en de heer Lenaerts hebben de vraag gesteld welke initiatieven ons land zal nemen. Ik kan daarop thans niet antwoorden, omdat ons programma nog niet vastligt. Ik maak echter van de gelegenheid gebruik om erop te wijzen dat wij ook in 1982 een programma hebben voorgesteld en ervoor geijverd hebben dit ook uit te voeren. Alle andere lidstaten doen dit wanneer zij het voorzitterschap waarnemen. In feite is dit, zeker wat de geest betreft, een afwijking van het Verdrag van Rome. De orthodoxie van de Gemeenschap is dat de Commissie voorstellen doet en dat de Raad van Ministers beslist. Daaraan nu toevoegen dat de lidstaat die het voorzitterschap waarneemt, probeert een programma te verwezenlijken en tot voorstellen poogt te komen, is in feite een aantasting van de basisfilosofie van de Gemeenschap. De zin van het voorzitterschap was, in de Engelse betekenis van het woord, een *chairmanship*, dit wil zeggen dat een land gedurende zes maanden alle ministerraden, alle commissies, zou voorzitten, zowel op het niveau van de ministers als op het niveau van de ambtenaren, teneinde daar de werkzaamheden te stimuleren, terwijl de eigenlijke voorstellen van de Commissie moeten komen.

U kent de geniale formule van het Verdrag van Rome. Ik vergelijk deze formule altijd met de dubbele adelaar, het wapen van de Habsburgers, u wel bekend. De ene kop is de Commissie; zij is geroepen om de voorstellen te doen, omdat zij het Europees belang op het oog moet hebben. De andere kop is de Raad van Ministers, welke raad het ook weze. Deze raad samengesteld zijnde uit ministers die politieke verantwoordelijkheid dragen op nationaal vlak, zal vanzelfsprekend om de nationale belangen bekommerd zijn. Indien zij bovendien ook nog Europees denken, zeg ik, des te beter. Het samenspel van Commissie en Raad van Ministers geeft het geniaal karakter aan de formule: Hoe kan men Staten op basis van een verdrag doen samenwerken en toch het Europees belang beogen? Wanneer wij dit principe prijsgeven, geven wij de essentie van het Verdrag van Rome prijs en vervallen wij opnieuw in de klassieke negentiende-eeuwse diplomatie van tijdelijke allianties tussen staten die alle, vroeg of laat zijn uiteengevallen. De bedoeling van Jean Monnet na de tweede wereldoorlog was juist een formule te vinden die zou standhouden, ook wanneer tussen de nationale staten de relaties op en af zouden gaan of het leven zouden kennen dat nu éénmaal de klassieke verdragen hebben gekend. Wanneer wij voor het Europees Parlement in deze Kamer aantreden, zal dit ons niet beletten te zeggen wat wij op het oog hebben tijdens het Belgische voorzitterschap en waaraan wij prioriteit zullen trachten te verlenen.

Ik wil duidelijk aan de heer Sprockeels zeggen dat er geen « compromis van Luxemburg » bestaat. Nogmaals protesteer ik tegen deze uitdrukking. In januari 1966 heeft men vastgesteld dat er geen oplossing bereikt werd. *It was an agreement to disagree*, men ging ermee akkoord dat men niet akkoord was. Dit was de echte betekenis, en er is nooit een compromis geweest. Het was het naast elkaar plaatsen van vijf standpunten en één standpunt. Dit bood de mogelijkheid zonder gezichtsverlies terug te keren naar de vergaderingen en verder te werken. Trouwens, wanneer men onderzoekt in welke voorwaarden dit incident toen was uitgebroken, is dit totaal anders dan de houding die wij de laatste jaren konden vaststellen, met name dat een lidstaat zonder zijn houding te rechtvaardigen, « neen » zegt, omdat het niet past in de nationale politiek van zijn land. Welnu, in het verdrag is geen vetorecht opgenomen. Alle juristen moeten dit toegeven. Het verbaast mij dat er kleine lidstaten zijn die deze stelling niet bijtreden. Inderdaad, de groten zullen altijd de neiging hebben om van hun macht gebruik te maken. Bijgevolg komt het erop aan tot beslissingen te

komen. Naar mijn vaste overtuiging schaden de kleinen zichzelf wanneer zij zich verschansen achter deze verkeerde interpretatie van het «compromis van Luxemburg».

Ten derde, de herziening van de besluitvormingsprocedure. Gedeeltelijk zit deze herziening in de Europese Eenheidsakte vervat, vermits een aantal belangrijke beslissingen met gekwalificeerde meerderheid zullen kunnen worden getroffen. Ik ga hierbij niet verwijzen naar het bestaande Verdrag van Rome. Inderdaad, wanneer men dit principe niet toepast op het stuk van de besluitvormingsprocedure of men niet tot stemmingen komt, heeft het geen zin zich erop te beroepen. Tot mijn spijt moet ik zeggen dat gedurende de zes voorbije maanden onder het Nederlandse voorzitterschap werd gepoogd deze interne procedure orde te wijzigen; tot op heden is men daar niet ingeslaagd.

Mijnheer Dierickx, ik apprecieer ten zeerste uw poging om de Europese gedachte in Europa meer succes te bezorgen. In dit opzicht deel ik de mening die door de heer Van Miert hier werd vertolkt. Ik ben zeer reticent wat het organiseren van referenda betreft; gezien de structuur en de samenstelling van ons land, zou het kunnen leiden tot een impasse die de situatie verergert in plaats van ze te verbeteren. De formulering echter van uw resolutie is niet zo slecht. We zouden volgens u moeten onderzoeken of men tot dat referendum kan komen, maar ik zeg u met spijt in het hart, vanop deze tribune, dat ik de zekerheid heb dat in bepaalde lidstaten geen referendum georganiseerd zal worden, en bijgevolg gaan wij een mislukking tegemoet. Dit is ook niet goed voor de vooruitgang van de Europese gedachte.

Dus op dit ogenblik lijkt uw initiatief mij geen bijdrage tot de vooruitgang van de Europese gedachte. Integendeel, zij houdt het gevaar in dat het tot bepaalde breuken zou kunnen leiden.

In uw tussenkomst vermeldde u ook de heer Spinelli, die ik natuurlijk waardeert voor datgene wat hij voor Europa heeft gedaan. Ik heb hem hier niet uitdrukkelijk vermeld, want ik heb mij gehouden aan zijn officiële teksten. Ik had ook het Europees Parlement kunnen vermelden, onder meer een verslag-Van Miert, dat daar is goedgekeurd; naast andere verslagen, maar ik heb mij gehouden aan teksten die tot in de Europese Ministerraad en de Europese Top zijn gekomen om te zeggen welk lot hun beschoren is geworden. De rapporten-Vedel, -Marjolin en andere zijn zeer interessant, maar deze auteurs waren professoren of hoge ambtenaren, die niet de politieke verantwoordelijkheid hadden voor wat zij voorstelden. Daar wou ik even op wijzen.

In het voorbijgaan wil ik ook nog zeggen dat er eigenaardige dingen zijn gebeurd. Toen ik de opdracht kreeg een rapport op te stellen over de Europese Unie, kwam dit van andere regeringshoofden. Het was dus geen rapport in opdracht van de Europese Beweging of van de ene of de andere club van Europeesgezinde mensen. Ik heb de lidstaten bezocht en op hun verzoek en met de regeringen en met de oppositie gesproken.

Er heeft een laatste bijeenkomst van het Comité-Monnet plaatsgehadt, vóór mijn tekst gepubliceerd was, zodat ik vóór einde 1975 praktisch de zekerheid had dat die ideeën zeker grotendeels aanvaard zouden worden. Bepaalde ideeën in de tekst vervat, zijn toch aanvaard. Laat mij zeggen dat het EMS een aanloop is tot de monetaire unie. De Europese samenwerking is gegroeid. Het is een begin van gemeenschappelijke externe relaties. De Europese Stichting is goedgekeurd, ook al functioneert ze nog niet. Er is nu één beslissingscentrum, waar ook de heer Van Miert op gewezen heeft. Bepaalde ideeën uit het rapport-Tindemans zijn dus onderweg, ook al zijn ze nog niet helemaal gerealiseerd. De titel van het hoofdstuk «Het Europa der burgers» is nu mondgemeen geworden, vermits de heer Adonnino en zijn groep uitdrukkelijk opdracht kregen over het Europa der burgers nu concrete voorstellen te doen. Tussen haakjes, daarvan is — tot mijn groot spijt — tot op heden niets in huis gekomen. Op de laatste vergadering van de Europese Raad te Den Haag, nog geen twee weken geleden, werd daarover even gesproken, maar alles werd verwezen naar een latere bijeenkomst. Van dat rapport dus is er tot op heden nog niets terechtgekomen, en ik wou dat ook even vermelden.

Ik wil u ook nog even zeggen, Mijnheer Dierickx, dat in Europa — ook in de meest gedurfd voorstelling van degenen die tot realisaties voor hun generatie willen komen — de Staten niet worden afgeschaft. Zopas nog heeft de Duitse president van de Bondrepubliek, tijdens zijn merkwaardige rede uitgesproken in Groot-Britannië, gezegd dat Europeesgezind zijn, ijveren voor meer eenmaking, niet de afschaffing betekent van de staten. Hallstein heeft het destijds nog kleurrijker gezegd, namelijk dat de Europeesgezinden «keine vaterlandlose Gesellen sind.» Dat is bijgevolg ook van betekenis voor België, en u zal dat begrijpen, maar de eigen identiteit vrijwaren, is de basis van iedere gezonde politiek, geloof ik. Dat belet niet dat wij op basis van de Europese integratie ver kunnen gaan zonder de eigen identiteit aan te tasten. Dat is ook zo in eigen land, dat is zo in

Europees verband, en dat is een gezonde basisfilosofie. Ik wou dat even in het voorbijgaan zeggen. Ik dien tot mijn spijt te zeggen dat uw voorstel op dit ogenblik — ik verwerp het niet uit politiek oogpunt — schadelijk zou zijn voor Europa.

Ik bedank de heer Van Wambeke. Inderdaad, ik kan volledig onderschrijven wat hij heeft gezegd. Zijn woorden waren uiterst zinvol en positief. Hij heeft verwezen naar het Adviescomité. Hoe kritisch de tekst van het Adviescomité ook is, toch kan ik hem volledig onderschrijven. De conclusies van dat rapport kan ik voor mijn rekening aanvaarden.

In dit Parlement en elders heb ik reeds gezegd dat, indien de Eenheidsakte van Luxemburg het resultaat van een onderhandeling zou zijn om uit de moeilijkheden te komen, ik dit een goed resultaat zou vinden. Indien men mij echter vraagt het als nieuwe basis, als nieuw verdrag, na het Verdrag van Rome, te nemen voor de volgende jaren — niemand weet hoelang wij ermee zullen moeten leven —, zou ik meer voorbehoud maken. Ik verwijs ook naar de formule die president Mitterrand heeft gebruikt: «C'est un compromis de progrès.» Er zit een aanzet tot vooruitgang in. Ik wou dit bij deze gelegenheid onderstrepen. Wat het Adviescomité heeft gezegd, kan ik begrijpen en onderschrijven. Maar het stelt niet voor de Eenheidsakte te verwerpen, integendeel. Men ziet er een positief element in.

Ik kan dieper ingaan op bepaalde geuite kritieken. De akte bepaalt dat dit de Europese Unie niet is. Wij hebben er ons tegen verzet dat men het «Europese Unie» zou noemen. Dat was niet zo eenvoudig. Er zijn pressiegroepen die poogden ons te bewerken vóór de vergadering van Luxemburg om, indien de gehele inhoud niet zou voldoen, toch de titel «Europese Unie» erdoor te halen, omdat, zegden zij, dit een nieuwe richting zou aangeven, waarbij wij het stadium van de Gemeenschap verlaten om naar de Unie te gaan. Wij hebben gemeend dit niet te kunnen doen, omdat volgens ons de inhoud niet beantwoordde aan de Europese Unie. Ik heb dus op dit punt geen moeilijkheden met het Adviescomité voor Europese Aangelegenheden.

Er is kritiek omdat een aantal vitale punten hier niet in opgenomen zijn. De gekozen weg wordt aangewezen door artikel 236. Dankzij het Italiaanse initiatief konden wij met gewone meerderheid beslissen een intergouvernementele conferentie te houden om de verdragen te verbeteren en te herzien. Anders hadden wij zelfs geen intergouvernementele conferentie gehad, omdat van meet af aan drie lidstaten tegen een dergelijke conferentie gekant waren. Het is dankzij de intelligentie en de handigheid van het Italiaanse voorzitterschap dat wij er toch toe gekomen zijn.

Er is ook kritiek dat men inzake het sociaal en milieubeleid te veel bij intenties blijft. Een te concrete en gedetailleerde uitwerking zou een beperkend resultaat hebben gehad. Als u in de wettekst stelt wat wel mag, dan is al de rest verboden. Indien u stelt dat in dat gebied mag worden opgetreden, is er geen beperking. Het komt erop aan in dat kader initiatieven te nemen.

Zal de interne markt in 1992 verwezenlijkt zijn? Vermits deze verklaring in de tekst niet juridisch bindt, heeft men ook kritiek. Maar dit is de prijs die wij hebben betaald om een beslissing voor de interne markt er met eenparigheid door te krijgen. Anders hadden wij nooit een beslissing met unanimitieit gekregen. Ik betreur dat ook. Ik had het liever anders gewild. Ik moet er echter aan toevoegen dat het een stimulans is, dat wij er ons telkens op kunnen beroepen dat het voor 1992 is voorgesteld en dat wij tegen die datum zoveel mogelijk moeten realiseren. Indien er nog iets overblijft, zullen wij het onmiddellijk daarna moeten doen. De politieke verbintenis is in ieder geval in de tekst aanwezig.

Wat er inzake technologie instaat, is uiterst belangrijk. U weet hoe wij in de Europese Gemeenschap tot een zekere stagnatie waren gekomen en hoe men weigerde meer financiële bijdragen te leveren voor de technologie binnen die Gemeenschap. Plots lanceert dan één lidstaat het initiatief *Eureka*. Zoals u weet, werd dit initiatief niet genomen in het kader van de Europese Gemeenschap. Dit houdt het gevaar in dat men eruit zou kunnen concluderen dat de Gemeenschap geen bruikbaar instrument meer is voor nieuwe initiatieven en dat, indien men iets wil lanceren, men het erbuiten moet doen. In Luxemburg is overeengekomen toch een Gemeenschap van de technologie uit te bouwen. Die verbintenis werd aangegaan ook door degenen die tevoren hadden geweigerd daarvoor meer te betalen.

Sommigen onder u hebben *Eureka* vermeld. Onder het Britse voorzitterschap heeft het een meer concrete gestalte gekregen. Het is gericht op samenwerking tussen ondernemingen en krijgt nu een secretariaat. Dit laatste was zes maanden geleden nog niet zeker. Dat secretariaat dient een soort *clearing-house* te zijn, zodat ook de kleinere lidstaten weten wat er staat te gebeuren. Dit secretariaat zal in Brussel worden gevestigd en met de Commissie samenwerken. Het zou onder meer ook van de databank van de Commissie kunnen gebruik maken.

Dat er meer dan een «naast elkaar bestaan» van Eureka en de Europese Gemeenschap, afdeling technologie, is gerealiseerd, is een gelukkige ontwikkeling. Ook de niet-lidstaten van de EG verkiezen in Brussel te zijn, dicht bij de Commissie, om te kunnen samenwerken, terwijl de Commissie lid is van Eureka, wat een niet te onderschatten feit is.

Institutionele gebreken heb ik vanmorgen zelf naar voren gebracht; ik zal er nog even op terug komen. Ik kan met de conclusies van het Adviescomité akkoord gaan en vind zijn houding constructief-kritisch.

Mijnheer Van Miert, ik heb gezegd dat vanaf het begin drie landen gekant waren tegen een intergouvernementele conferentie tot wijziging van de teksten. De woorden «Gemeenschap» en «Unie» hebben niet zoveel belang. Het zou gekund hebben dat men bij de aanvang het woord «Unie» had voorgesteld, terwijl men later zou opteren voor «Gemeenschap». In het begin van de jaren zeventig, toen men van oordeel was dat men ook naar een politieke gemeenschap diende te evolueren, wilde men een naamverandering tot stand brengen. Het is weinig of misschien zelfs niet bekend dat het onze toenmalige minister, de heer Gaston Eyskens, was die het woord «Unie» heeft voorgesteld. Naderhand is er enige moeilijkheid geweest toen Engeland is toetreden, omdat «Union» in Groot-Brittannië — ik denk aan de toestanden van het Verenigd Koninkrijk — een andere, soms betwiste betekenis heeft. Wij, van het continent, hebben daarmee geen rekening gehouden.

Naar mijn overtuiging zijn het Europees muntstelsel, de politieke samenwerking, de stichting, het uniek centrum van besluitvorming ondertussen toch realisaties, zij het dan gedeeltelijk.

Ik meende dat u alludeerde op de uitspraken van het Europees Hof wat de begroting betreft. Toen wij ons akkoord verklaard hebben de zaak bij het Europees Hof aanhangig te maken, gebeurde dit niet in een geest van conflict met het Parlement of van een beknotting van de bevoegdheden van het Parlement. Het was de tweede keer dat wij zulke betwisting meemaakten. Wij wensten duidelijk te weten van het Hof — en niemand betwist de positieve Europese ingesteldheid van het Hof — welke nu verplichte en niet-verplichte uitgaven waren, waar de bevoegdheden van het Parlement lagen en waar het Parlement eventueel zijn bevoegdheden zou overschrijden. Dit was de enige bedoeling. Indien nu in een geest van samenwerking naar een oplossing wordt gezocht, zal dit conflict door de uitspraak, voorlopig althans, van de baan zijn. Het is dus niet in een negatieve geest geweest, maar alleen om de zaken te kunnen vooruithelpen.

In verband met de uitvoeringsbevoegdheden van de commissie zou ik u de tekst nog eens kunnen voorlezen. Wij waren ervoor om dat automatisch aan de Commissie toe te vertrouwen. Nu kan de Raad van Ministers bevoegdheden, wat de uitvoering betreft, voor zichzelf reserveren, maar aan strenge voorwaarden onderworpen, zodat het ook niet waar is dat ze van de Commissie worden weggenomen. Het zal dus maar uitzonderlijk zijn dat de raad deze bevoegdheden in handen heeft.

Verder wou ik even stilstaan bij de Europese politieke samenwerking. Dit is inderdaad een opmerkelijke gebeurtenis in het politieke leven van Europa. Toen het zogenaamde document-Davignon in 1970 aan de toenmalige lidstaten werd voorgelegd, had men de indruk dat dit document eigenlijk niet veel betekende. Wanneer men voorstelt dat de ministers van Buitenlandse Zaken tweemaal per jaar zullen samenkomen, dan vindt u dat volkomen vanzelfsprekend. U moet het document twee tot drie keer lezen om te zien waar het originele van het voorstel zit. Het is toch uit dat document dat de politieke samenwerking is gegroeid, die vandaag bestaat met vast correspondenten op Buitenlandse Zaken, met maandelijks of nog meer bijeenkomsten van de ministers van Buitenlandse Zaken, met een politiek comité, samengesteld uit de directeurs voor de politiek in de departementen van Buitenlandse Zaken, met een telexverbinding tussen de departementen van Buitenlandse Zaken. Het is een ongekende intense samenwerking, die in zekere zin soms de naijver van andere staten of statengroepen in de wereld opwekt.

Dit wil nog niet zeggen dat de besluitvorming zelf altijd zo positief is. Er zijn hier voorbeelden gegeven, en ik zou er nog één kunnen aan toevoegen, met name Zuid-Afrika. Ik wens er de aandacht van de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers op te vestigen dat de departementen van Buitenlandse Zaken en de diplomatie, dus de buitenlandse politiek, tot voor kort het meest afgesloten gebied was dat in een nationale, soevereine staat bestond. In Groot-Brittannië heeft men pas een commissie voor de Buitenlandse Zaken opgericht in het Lagerhuis in 1936, en dan nog onder protest, omdat men vond dat deze materie niet vatbaar was voor discussie. Zij diende in de geheimen van de regering te blijven, vermits het hier het bepalen betrof van de houding van de regering en dus van het land ten opzichte van andere staten en conflicten. De mentaliteit dat een soevereine staat op dat gebied zijn houding totaal alleen bepaalt

en zo weinig mogelijk daarover communiceert met andere staten, was een diep ingewortelde traditie. Het feit dat dit op vrij korte tijd, van 1970 tot 1986, geëvolueerd is zoals ik u dit schets, en dat diezelfde politieke samenwerking nu wordt opgenomen in een tekst die het voorwerp van een verdrag uitmaakt, en dat men de politieke en economische aspecten van de veiligheid daarbij opneemt, is op zichzelf merkwaardig. Niet merkwaardig in pejoratieve zin, zoals het woord in Nederland soms wordt gebruikt, maar in positieve zin, dus meer dan opmerkelijk. Dit is een groei die niemand in 1970 had durven verwachten.

Wij kennen nu in feite een dubbele structuur: enerzijds de Gemeenschappen, gebaseerd op de verdragen min of meer federaal van strekking, en, anderzijds, de politieke samenwerking die intergouvernementeel is. Ik ben ervan overtuigd dat op dit ogenblik niemand die twee wil ontmantelen, maar integendeel in het kader van de beide structuren iedereen zoveel mogelijk verder wil gaan, hopen dat er ooit later een versmelting zal tot stand komen. Op dit ogenblik zou het niet realistisch zijn dit voor te stellen. Er bestaat inderdaad ook nog verdeeldheid over belangrijke internationale vraagstukken — en dat is niet verwonderlijk — alhoewel het beslist verkieslijker zou zijn dat Europa altijd eensgezind zou optreden.

Mijnheer Lenaerts, u had het onder meer over Latijns-Amerika. Het ziet er nu naar uit dat de derde bijeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en Centraal-Amerika zal plaatshebben onder het Belgisch voorzitterschap: de eerste had plaats in Honduras, twee jaar geleden; de tweede vorig jaar in Luxemburg; en nu komt het erop aan die twee om te zetten in een concreet economisch hulplan voor Centraal-Amerika. Heel waarschijnlijk zal zij eind januari, begin februari in Guatemala plaatshebben. De budgettaire moeilijkheden van de Europese Gemeenschap vormen natuurlijk een grote handicap voor het uitwerken van een economisch plan voor Centraal-Amerika. Ik wil op de gebeurtenissen evenwel niet vooruitlopen. Wij hebben zes maanden om die bijeenkomsten voor te bereiden. Wellicht zal het Britse voorzitterschap hierbij ook een rol spelen. Ik kan u dienaangaande echter geen verdere inlichtingen verstrekken.

Op de Europese Raad in Den Haag twee weken geleden werd geprotesteerd wegens het verloop van de interne markt en er werd overeengekomen die te stimuleren. Het Britse voorzitterschap heeft contacten georganiseerd met alle ministers die welke raad dan ook zullen voorzitten, teneinde na te gaan wat tijdens de zes maanden van het Britse voorzitterschap in die raad kan en zou moeten worden gerealiseerd in verband met de interne markt. Dit is in elk geval een andere aanpak dan deze die wij tot op dit ogenblik hebben gekend.

Over de Europese politieke samenwerking en de Westeuropese Unie zou ik heel wat kunnen zeggen, vooral inzake de ideale formule voor de toekomst met een rechtsreeks verkozen Parlement. Nochtans weet u dat Ierland zich neutraal opstelt, Frankrijk een speciaal statuut heeft binnen de Nato, en Spanje weldra ook, en dat het dus niet zo eenvoudig is een politieke samenwerking met veiligheidsaspecten te bekomen in de Europese Gemeenschap met als assemblee het Europese Parlement. Wanneer de begroting van Buitenlandse Zaken wordt behandeld, kunnen wij daarover verder uitwiden, zoals ook over de verhoudingen tussen de Verenigde Staten en de Europese politieke samenwerking. Op dit ogenblik worden tal van colloquia georganiseerd om na te gaan hoe de verhouding tussen de Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap op alle gebieden zou kunnen worden verbeterd.

Op de Gymnich-vergadering die wij in Heemskerk in Nederland kort voor de Europese Raad hadden, is aanvaard dat een document wordt opgesteld waarin suggesties worden gedaan in verband met de manier waarop die verbetering kan gebeuren. Het document is nog niet besproken en is slechts een paar weken oud. Ik kan er dus nu niets meer over zeggen.

Wat de kieswet voor het Europese Parlement betreft, ga ik met u akkoord. Ik heb de inspanningen van mijn vriend Jean Seitlinger gevolgd. Hij heeft een uitstekend rapport over alle kiesstelsels in Europa en over alle mogelijke kiesstelsels voor het Europese Parlement geschreven. U weet echter dat er geen enkel werd aanvaard om in heel Europa te worden toegepast. Hierdoor wordt de samenstelling van het Europese Parlement enigszins vervalst, vermits de voorwaarden om te worden verkozen van land tot land verschillend zijn. Ik hoop nog altijd dat men erin zal slagen een Europees stelsel te aanvaarden. Hoop doet leven. Men zou inderdaad al kunnen beginnen op nationaal niveau. Dit is echter niet mijn thema. Misschien kan u dit eens bespreken met de minister die de verkiezingen in België moet organiseren.

Ik aanvaard ten volle de suggestie van de heer Dhoore, met name dat we in het najaar een debat zouden voeren over onze situatie in Europa. Met een intelligente meerderheid en een intelligente oppositie zouden wij tot een gemeenschappelijk standpunt kunnen komen, wat ik steeds heb gewenst. Dit debat moedigt mij daarbij aan. Wij zullen nog de kans

hebben over het voorzitterschap te spreken. Ik zal natuurlijk altijd initiatieven dienen te nemen op het terrein waarvoor ik in de regering bevoegd ben, en dit steeds volgens mijn inzichten en mijn overtuiging, maar steeds met de bedenking dat een klein land als België, economisch en politiek zo kwetsbaar, naar buiten uit een zo sterk mogelijke indruk van eendracht inzake de buitenlandse politiek moet kunnen geven. Ik hoop dat dit geen vrome wens zal blijven, maar dat wij dit in daden zullen omzetten.

Mijnheer de Voorzitter, ik wens hier nog aan toe te voegen dat voor het eerst onder Belgisch voorzitterschap in de Benelux, in april jongstleden, een vergadering is belegd tussen de drie ministers van Buitenlandse Zaken van de drie lidstaten waar wij ook over soortgelijke politieke aangelegenheden hebben gesproken, en dus ook over houdingen binnen de Europese politieke samenwerking. Ik meen dat dit een verheugend feit is, dat ik hier toch even moet signaleren.

Ik kom thans tot mijn besluit. De bespreking en de stemming over de Europese Eenheidsakte is voor ons Parlement en voor ons politiek leven geen banale daad. Wij menen dat de Europese eenmaking een absolute noodzaak is voor Europa én voor ons land. Ik zeg soms dat de beste Belgische politiek de Europese politiek is, ook al ziet men het niet altijd zo. Indien wij inderdaad uit die duivelse kringloop van antagonismen en tegenstellingen van Europese berwingingen inzake economie, politiek, veiligheidspolitiek, op het sociale en zelfs op het culturele vlak willen komen, moeten wij blijven ijveren, niettegenstaande alle ontgoochelingen, voor méér Europese eenmaking. Ik wil daar niet meer over zeggen. Dit zit echter zo diep in mij, en in velen van u, dat het bijna moeite kost om het nog onder woorden te brengen. Het is alsof wij onszelf horen herhalen, terwijl het toch gaat over onze diepste overtuiging. Ik hoop dat de Akte een stap voorwaarts zal zijn die binnen de gestelde termijn zal worden gerealiseerd, zodat wij binnen enkele jaren niet moeten zeggen dat de tekst wel niet zo slecht was, maar dat de verwezenlijking achterwege bleef. De enige manier om vooruitgang te boeken, is te werken met de nationale regeringen en met de nationale Parlementen. Het kan niet anders in onze systemen. Wij kunnen daarna nog altijd de profeten lezen en ons daaraan inspireren.

Laten wij nu de Akte goedkeuren, in de hoop dat van hieruit opnieuw verbeteringen tot stand worden gebracht opdat onze generatie Europa nog zou mogen aanschouwen. (Applaus.)

De heer Voorzitter. — De heer Dierickx heeft het woord.

De heer Dierickx (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, u hebt gelijk, Mijnheer de Minister, er zijn regeringen en er zijn nationale Parlementen en andere realiteiten waarmee rekening moet worden gehouden. Er zijn echt ook ideeën — en de geschiedenis heeft het bewezen — die het soms halen op de structuren.

De vraag is niet of wij op dit ogenblik voldoende realistisch en pragmatisch zijn in onze voorstellen. De vraag is of de problemen waarmee wij te kampen hebben, grote problemen zijn. Staan wij in Europa voor een probleem van massale werkloosheid of niet? Hebben wij in West-Europa 15 à 20 miljoen werklozen, ja of neen? Indien wij het probleem van de werkloosheid nationaal aankunnen, dan hebben wij Europa niet nodig. Indien niet, dan moeten wij moedige beslissingen treffen. In een rapport dat in de Duitse Bondsrepubliek aan het Parlement werd voorgelegd, staat dat de traditionele techniek van investeren geen oplossing meer biedt voor het probleem van de werkloosheid. Investeren is dus niet meer rendabel in de strijd tegen de werkloosheid. We moeten zoeken naar nieuwe wegen. Kunnen wij het probleem van de woudsterfte nationaal oplossen? Gaan wij het probleem van de ontwikkelingssamenwerking nationaal aanpakken? Kunnen de problemen van oorlog en vrede nog nationaal worden benaderd?

De fundamentele vraag is de volgende: Hoe moeten wij de toekomst zien, Staat per Staat, land per land? Door nationale brillen? Kunnen wij nog denken aan de toekomst als zijnde de zaak van soevereine staten of moeten wij de toekomst zien als de toekomst van een continent? Wij moeten de problemen zien in hun Europese dimensie. Wij en onze regeringen moeten dan ook ophouden alleen maar pragmatisch aan het onmiddellijk haalbare te denken.

De heer Dhoore heeft zoëven op een verstandige wijze gezegd en betreurd dat de massamedia en de publieke opinie voor dit debat te weinig aandacht hebben. Mijnheer Dhoore, het is juist om de bevolking meer bij de integratie van Europa te betrekken, dat wij voorstellen de burgers te raadplegen bij gelegenheid van een volgende wijziging van de Verdragen van Rome en Parijs. Mijn amendement is een suggestie in de richting van de regering. Het is aan de regering te beslissen hoe de idee van een Europese volksraadpleging te berde kan worden gebracht. Wanneer nu wordt aangekondigd dat een volgende «fundamentele» wijziging van de

Verdragen van Rome en Parijs zal samengaan met een raadpleging van de mannen en de vrouwen van dit continent, zal iedereen aanvoelen dat gewerkt wordt naar een belangrijk historisch moment toe.

Er moet worden gespeculeerd op een psychologische wisselwerking. Het volk van Europa zal het waarden bij dit historisch moment te worden betrokken, en — en dit is nog veel belangrijker — de regeringen, het Europese Parlement en al degenen die zullen worden betrokken bij de herziening van de Verdragen van Rome en Parijs in de zin van een democratische federale grondwet, zullen begrijpen dat ze het Europese volk niet mogen afschepen met een peulschil of met enkele randcorrecties aan de bestaande teksten van de verdragen.

In vele historische momenten hebben de regeerders begrepen dat zij hun daden in een gedeelde verantwoordelijkheid met het volk moeten stellen. Als het echt belangrijk was, werden door de vorsten de Staten-Generaal bijeengeroepen. De regeringen willen soms wel, maar vaak durven zij niet of gebruiken voorwendsels om bepaalde daden niet te moeten stellen. Mijnheer de Minister, wanneer ik mij vergis, gelieve mij te corrigeren, want ik ben misschien al te optimistisch.

Ik heb een formule naar voren gebracht waartegenover de heer Van Miert sympathiek staat, die u niet verwerpt en waarover de heer Lenaerts heeft gesproken. Alleen de heer Van Wambeke was scherp afwijzend in zijn uitlatingen. Waarom zouden wij niet zoeken naar een formule die ook door de regering kan worden gedragen? Ik vraag dat de Kamerfracties dit voorstel niet op een al te brutale manier zouden verwerpen. Dat zou bij de bevolking niet goed overkomen.

Mijnheer de Minister, in uw uiteenzetting hebt u verklaard dat Europa een Europa van de Staten zal blijven. Wij hebben nooit gezegd dat wij voor een unitair Europa zijn. Het zal zeker een Europa van Staten, van regio's, van gewesten en van taalgemeenschappen zijn. Daar komt het niet op aan. Waar het op aankomt, is het bestaan van een evenwicht tussen centripetale en centrifugale krachten. In elke federatie moeten de middelpuntzoekende en de middelpuntvliedende krachten elkaar in evenwicht houden. Zoniet kan een federale Staat niet overeind blijven.

U hebt ook verklaard dat de idee van de volksraadpleging niet haalbaar is en dat de bepleiters ervan een mislukking tegemoetgaan. Ik vind dat een niet geoorloofde taal. Wie zou in 1939, vóór de laatste wereldoorlog, hebben durven denken dat na de oorlog Duitsers, Italianen en Fransen zouden samenwerken om tot een Europese federatie te komen? Wie kon denken dat er ooit een Europees Parlement zou worden verkozen? Toen in 1957 in Antwerpen vrije Europese symbolische verkiezingen werden georganiseerd voor een Europese grondwetgevende vergadering, durfde niemand te dromen dat het Europees Parlement ooit rechtstreeks zou worden verkozen. Denkt u dat wij die hoop koesterden in 1962? Nog tot in 1968 waren de Italiaanse vrienden handtekeningen aan het verzamelen om alleen maar de Italiaanse vertegenwoordiging in het toen niet rechtstreeks verkozen Parlement te laten kiezen. Eind 1969, na de regeringswisseling in Frankrijk, werd alles mogelijk. Laten wij dus niet altijd zeggen dat wij een mislukking tegemoetgaan en dat het project niet haalbaar is. Mijnheer de Minister, u moet meer de ernst van de problemen onderstrepen dan spreken over de haalbaarheid van de oplossingen.

De heer Lenaerts. — Mijnheer Dierickx, de minister heeft niet gezegd dat het project niet haalbaar is, alleen dat sommige aspecten ervan tegen een bepaalde datum niet haalbaar zouden zijn. Dat is iets anders dan te zeggen dat de Europese Unie niet haalbaar is.

De heer Dierickx. — Ik heb het alleen over het houden van een referendum, over het betrekken van de Europese bevolking bij een belangrijk historisch moment, waardoor dit historisch moment nog belangrijker wordt. Ik meen dat wij, als Belgen, op dat gebied het volgende moeten doen, namelijk *prendre date* en zeggen aan de andere regeringen: «Zeg niet dat wij het niet voorgesteld hebben.» Ik zou weleens willen weten welke nationaal Parlement zou durven antwoorden dat de bevolking bij zo'n historisch moment niet moet worden betrokken. Ik vraag de heren Lenaerts en Van Miert dus dat wij nogmaals overleg zouden plegen om na te gaan op welke wijze aan de regering de nodige steun kan worden verleend opdat zij deze zienswijze op het gepaste ogenblik zou kunnen formuleren. Indien de fracties van dit Parlement dit voorstel, dat niet van mij is, maar van de christen-democraat Fernand Herman, verwerpen, vraag ik hen dit niet te doen op de al te brutale, koude manier.

M. le Président. — La discussion est close et nous passons à la lecture de l'article unique.

De bespreking is gesloten, en wij gaan over tot de lezing van het enig artikel.

Article unique. L'Acte unique européen, fait à Luxembourg le 17 février 1986 et à La Haye le 28 février 1986, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. De Europese Akte, opgemaakt te Luxemburg op 17 februari 1986 en te Den Haag op 28 februari 1986, zal volkomen uitwerking hebben.

Wat betreft het document 500 en, overeenkomstig artikel 66 nr. 3 van het reglement, wordt de door het Adviescomité voor Europese Aangelegenheden goedgekeurde tekst als basis van de bespreking genomen.

Conformément à l'article 66 n° 3 du règlement, le texte adopté par le Comité d'avis chargé des questions européennes sert de base à la discussion.

Proposition de résolution adoptée par
le comité d'avis chargé de questions européennes

La Chambre,

Vu le projet d'Acte unique européen du 27 janvier 1986 portant modification des Traités européens,

Vu le rapport de son Comité d'avis chargé de questions européennes n° 500-I (EUR) (1985-1986),

Considérant que les gouvernements de tous les Etats membres de la Communauté européenne ont signé le projet d'Acte unique,

Considérant que l'approbation par tous les parlements nationaux est souhaitable en raison de l'accord auquel les gouvernements sont parvenus et en raison des possibilités de progrès, si modestes soient-elles, que réferme l'Acte unique,

Considérant que ces possibilités de progrès se situent essentiellement au niveau de la réalisation du marché intérieur, de la mise en place d'une politique technologique commune, de la reconnaissance de principe de la politique de l'environnement en tant que matière communautaire et de l'inclusion du système monétaire européen et de l'Ecu dans les Traités,

Considérant qu'il importe par ailleurs de codifier la pratique de la coopération politique européenne (C.P.E.) au niveau international en corrélation avec les Traités communautaires, d'autant plus que les aspects politiques et économiques sont également repris dans la C.P.E.,

Estimant toutefois que la portée de cet Acte est insuffisante pour répondre aux besoins d'une intégration européenne plus poussée et qu'à l'occasion de l'approbation, la Chambre entend exprimer ses points de vue au sujet de l'Acte unique, compte tenu de la nécessité de continuer à progresser vers l'Union européenne;

I. En ce qui concerne l'Acte unique

Constatant :

a) que malgré les quelques améliorations dont il a fait l'objet, l'Acte unique ne réalise toujours pas l'Union européenne, alors que celle-ci avait pourtant été annoncée dès le Sommet européen de La Haye de 1969, puis à de nombreuses occasions par le Conseil européen de l'Etat et de gouvernement;

b) plus particulièrement que l'impossibilité pour le Parlement européen, élu directement, d'exercer un contrôle démocratique et de participer à la prise de décision est préoccupante dans une Communauté de peuples libres qui rangent la démocratie parlementaire parmi leurs acquis essentiels;

Estime :

que l'Acte unique ne peut être source de progrès que s'il est appliqué en tenant compte des exigences suivantes :

1) les possibilités d'exceptions et de dérogations qu'il prévoit ne peuvent en aucun cas porter atteinte aux acquis communautaires ni à la jurisprudence à laquelle ceux-ci ont donné lieu;

2) les déclarations d'intention figurant dans l'Acte unique doivent être traduites au plus tôt en une politique concrète;

3) il doit être mis fin à la pratique du veto pour la prise de décision au sein du Conseil des ministres, cette pratique étant contraire non seulement aux Traités initiaux, mais aussi à l'esprit de l'Acte unique, qui vise à augmenter le nombre des cas où les décisions sont prises à la majorité;

4) la coopération limitée qu'il prévoit sur le plan législatif entre le Parlement, le Conseil et la Commission doit être appliquée d'emblée de manière constructive, afin de promouvoir réellement la démocratisation de la Communauté;

5) les compétences d'exécution de la Commission, dont le principe est prévu dans le Traité initial, ne peuvent, d'une part, être réduites par des modalités restrictives arrêtées par le Conseil

ni, d'autre part, porter atteinte aux droits du Parlement par un recours excessif à la délégation de pouvoirs à la Commission;

Demande au Gouvernement :

de faire en sorte que les Traités modifiés par l'Acte unique soient appliqués de manière constructive et dans un esprit conforme aux points de vue exprimés ci-avant.

Décide :

de donner à son Comité d'avis chargé de questions européennes la mission d'évaluer régulièrement les résultats de l'application de l'Acte unique et de faire rapport à ce sujet à la Chambre.

II. En ce qui concerne l'Union européenne

Constatant :

a) que la réalisation rapide de l'Union européenne reste un objectif qu'il est nécessaire et urgent d'atteindre pour garantir l'avenir des peuples d'Europe, notamment pour vaincre la crise et le chômage, rattraper le retard technologique, assurer la protection de l'environnement, garantir la liberté et la paix et promouvoir la coopération et le développement au plan international;

b) qu'une majorité significative de la population de la Communauté européenne souhaite dès à présent un renforcement de l'intégration européenne et que ce sentiment doit être conforté dans tous les Etats membres par une information plus étroite des parlements nationaux, tant entre eux qu'avec le Parlement européen,

Estime :

1) que les efforts consentis en vue de réaliser l'Union européenne doivent être poursuivis avec détermination, dans un esprit de coopération constructive entre les institutions nationales et européennes, et en s'inspirant du projet de traité élaboré par le Parlement européen;

2) que le Parlement européen, qui est le représentant légitime des citoyens au niveau européen, doit également jouer un rôle particulier dans la réalisation de l'Union;

3) que la Communauté et les Etats membres doivent veiller à ce que la troisième élection directe du Parlement européen, en 1989, ait une signification réelle quant à la réalisation de l'Union européenne et qu'à cet effet, mandat soit donné au nouveau parlement d'établir, en accord avec les autres institutions de la Communauté, un projet d'Union destiné à être soumis à l'approbation des parlements nationaux;

4) qu'il est nécessaire d'élaborer une loi électorale européenne uniforme avant ces élections, comme le prévoyaient déjà les Traités initiaux, loi qui disposera que tous les citoyens de la Communauté peuvent participer pleinement à ces élections, quel que soit l'Etat membre dans lequel ils résident;

Demande au Gouvernement :

de tout mettre en œuvre pour défendre ces points de vue et objectifs, et ce, dans le cadre du Conseil européen, du Conseil des ministres et de la Coopération politique européenne;

de faire annuellement rapport à la Chambre sur la politique qu'il a menée en la matière.

Décide :

— de donner à son Comité d'avis chargé de questions européennes la mission de suivre systématiquement l'évolution de la réalisation de l'Union européenne et d'informer la Chambre à ce sujet;

— de promouvoir la coopération avec le Parlement européen et avec les parlements nationaux par des moyens appropriés, en vue de stimuler autant que possible la réalisation de l'Union européenne;

— de transmettre la présente résolution au Sénat, au Parlement européen et aux parlements nationaux de la Communauté européenne, ainsi qu'au Conseil européen, au Conseil de ministres et à la Commission des Communautés européennes.

Voorstel van resolutie aangenomen door
het adviescomité voor Europese Aangelegenheden

De Kamer,

Gelet op het ontwerp van Europese Akte tot wijziging van de Europese Verdragen van 27 januari 1986,

Gelet op het verslag van haar Adviescomité voor Europese Aangelegenheden nr. 550-I (EUR) (1985-1986),

Overwegende dat de Regeringen van alle Lidstaten van de Europese Gemeenschap het ontwerp van Europese Akte hebben ondertekend,

Overwegende dat de goedkeuring door alle nationale Parlementen wenselijk is, omwille van de overeenstemming bereikt op het niveau van de Regeringen en omwille van de mogelijkheden tot vooruitgang, hoe bescheiden ook, die besloten liggen in de Europese Akte,

Overwegende dat de mogelijkheden tot vooruitgang vooral gelegen zijn op het gebied van de voltooiing van de gemeenschappelijke interne markt, het voeren van een gemeenschappelijk technologisch beleid, de principiële erkenning van het milieubeleid als gemeenschapszaak, de opname van het Europees muntstelsel en van de Ecu in de Verdragen,

Overwegende dat ook de codificering van de praktijk van de Europese Politieke Samenwerking (E.P.S.), op internationaal gebied, in samenhang met de Gemeenschapsverdragen, belangrijk is, temeer daar ook de politieke en economische aspecten van de veiligheid in de E.P.S. worden opgenomen,

Oordelend evenwel dat deze Akte onvoldoende is om te beantwoorden aan de behoeften tot grotere Europese integratie, en dat de Kamer, bij gelegenheid van de goedkeuring uiting wil geven aan haar standpunten over de Europese Akte in het raam van de noodzakelijkheid van verdere ontwikkeling naar de Europese Unie;

I. Over de Europese Akte

Vaststellend dat:

a) de Europese Akte, ondanks de enkele verbeteringen die zij inhoudt, nog steeds de Europese Unie niet verwezenlijkt, die nochtans reeds door de Europese Top van Den Haag in 1969, en sedertdien bij talrijke gelegenheden, door de Europese Raad van Staatshoofden en regeringsleiders werd aangekondigd;

b) in het bijzonder het gebrek aan democratische controle en medebeslissing door het rechtstreeks verkozen Europees Parlement verontrustend is, in een Gemeenschap van vrije volkeren die de parlementaire democratie als een van hun voornaamste grondslagen erkennen;

Is van oordeel dat:

de Europese Akte slechts tot vooruitgang kan leiden wanneer zij wordt toegepast met inachtneming van de volgende vereisten:

1) dat de voorziene mogelijkheden tot uitzonderingen en afwijkingen in geen geval afbreuk mogen doen aan de gevestigde communautaire verworvenheden en aan de daarop steunende jurisprudentie;

2) dat de in de Europese Akte gedane intentieverklaringen ten spoedigste worden omgezet in een concreet beleid;

3) dat een einde wordt gemaakt aan de vetopraktijk bij de besluitvorming in de Raad van Ministers, die strijdig is niet alleen met de oorspronkelijke Verdragen, maar ook met de geest van de Europese Akte die de besluitvorming bij meerderheid wil versterken;

4) dat de voorziene beperkte vorm van samenwerking op wetgevend vlak tussen Parlement, Raad en Commissie, van meet af aan op constructieve wijze wordt toegepast, met het doel de democratisering van de Gemeenschap werkelijk te bevorderen;

5) dat de uitvoerende bevoegdheden van de Commissie, principieel voorzien in het oorspronkelijk Verdrag, enerzijds niet afgezwakt worden door beperkende modaliteiten vanwege de Raad, en dat anderzijds de rechten van het Parlement niet worden vermindert door een overdreven gebruik van delegatie van machten aan de Commissie;

Verzoekt de Regering:

ervoor te zorgen dat de door de Europese Akte gewijzigde Verdragen constructief worden toegepast en in de geest van de hierboven uitgedrukte standpunten.

Besluit:

haar Adviescomité voor Europese Aangelegenheden op te dragen, geregeld de resultaten van de toepassing van de Europese Akte te evalueren en er verslag over uit te brengen aan de Kamer.

II. Over de Europese Unie

Vaststellend dat:

a) de spoedige verwezenlijking van de Europese Unie een noodzakelijke en dringende doelstelling blijft voor de toekomst van de volkeren van Europa, in het bijzonder om de crisis en de werkleloosheid te overwinnen, de technologische achterstand op te halen, de bescherming van het leefmilieu te verzekeren, de vrijheid en vrede te waarborgen, de internationale samenwerking en ontwikkeling te bevorderen;

b) een betekenisvolle meerderheid van de bevolking in de Europese Gemeenschap nu reeds meer Europese integratie wenst en dit

bewustzijn nog moet versterkt worden in alle Lid-Staten, met name door bredere informatie van de publieke opinie en nauwere samenwerking van de nationale Parlementen, zowel onderling als met het Europees Parlement;

Is van oordeel dat:

1) de inspanningen voor de verwezenlijking van de Europese Unie krachtig moeten voortgezet worden, in constructieve samenwerking tussen nationale en Europese instellingen, rekening houdend met de geest van het ontwerp-verdrag opgesteld door het Europees Parlement;

2) ook het Europees Parlement, legitieme vertegenwoordiger van de burgers op het Europese vlak, een bijzondere rol moet vervullen bij de verwezenlijking van de Unie;

3) de Gemeenschap en de Lid-Staten er moeten zorg voor dragen dat de derde rechtstreekse verkiezingen in 1989 een werkelijke betekenis krijgen voor het tot stand komen van de Europese Unie, en dat daartoe een mandaat moet worden gegeven aan het nieuw te verkiezen Parlement om, in overleg met de andere instellingen van de Gemeenschap, een ontwerp voor de Unie uit te werken dat aan de nationale Parlementen ter goedkeuring zal worden voorgelegd;

4) het noodzakelijk is een eenvormige Europese kieswet tot stand te brengen vóór deze verkiezingen, zoals reeds voorzien is in de oorspronkelijke Verdragen, en waarin bepaald wordt dat alle burgers van de Gemeenschap volwaardig aan deze verkiezingen kunnen deelnemen, ongeacht de Lid-Staat waar zij wonen;

Verzoekt de Regering:

alles in het werk te stellen om deze standpunten en doelstellingen te bevorderen, in het raam van de Europese Raad, de Raad van Ministers en van de Europese Politieke Samenwerking;

jaarlijks verslag uit te brengen bij de Kamer over het door haar gevoerde beleid ter zake.

Besluit:

— haar Adviescomité voor Europese Aangelegenheden op te dragen de ontwikkeling naar de Europese Unie geregeld te volgen en er de Kamer over te informeren;

— de samenwerking met het Europees Parlement en met de nationale Parlementen met de daartoe geëigende middelen te bevorderen, ten einde de verwezenlijking van de Europese Unie zoveel mogelijk te stimuleren;

— deze resolutie over te zenden aan de Senaat, het Europees Parlement en de nationale Parlementen van de Europese Gemeenschap, aan de Europese Raad, aan de Raad van Ministers en aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

De heer Dierickx heeft het volgende amendement ingediend:

M. Dierickx présente l'amendement suivant:

In het «II. Over de Europese Unie», tussen de punten 3) en 4), een punt 3bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt:

«3bis. dat de Regering moet voorstellen dit ontwerp van Europese Unie te onderwerpen aan een consultatieve volksraadpleging in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap».

Au «II. En ce qui concerne l'Union européenne», entre les points 3) et 4), insérer un point 3bis (nouveau), libellé comme suit:

«3bis. que le Gouvernement doit proposer de soumettre ce projet d'Union européenne à un référendum consultatif dans tous les Etats membres de la Communauté européenne.»

De Kamer zal zich morgen hierover uitspreken.

La Chambre se prononcera demain.

Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants (déposée par M. Verhaegen) (nos 345/1 à 3)

Discussion

Wetsvoorstel tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen (ingediend door de heer Verhaegen) (nrs. 345/1 tot 3)

Bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, l'ordre du jour appelle la discussion générale de la proposition de loi n° 345.

Dames en Heren, aan de orde is de algemene bespreking van het wetsvoorstel nr. 345.

La discussion est ouverte.
De bespreking is geopend.

Daar niemand het woord vraagt, is ze gesloten en gaan wij over tot de lezing van het enig artikel.

Personne ne demandant la parole, elle est close et nous passons à la lecture de l'article unique.

Article unique. L'article 20, § 1er, 4, b, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants est remplacé par la disposition suivante:

« b) de les informer et de leur prêter assistance en ce qui concerne leurs obligations et leurs droits dans le cadre du statut social des travailleurs indépendants, et les réglementations connexes. »

Enig artikel. Artikel 20, § 1, 4de lid, b, van het koninklijk besluit nr 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen wordt vervangen door wat volgt:

« b) hen informatie en bijstand te verlenen betreffende hun verplichtingen en rechten in het kader van het sociaal statuut der zelfstandigen, en aanverwante voorzieningen. »

Geen bezwaar? (Neen.)

Pas d'observation? (Non.)

De stemming over dit wetsvoorstel zal morgen plaatsvinden.

Le vote sur cette proposition de la loi aura lieu demain.

Projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat, modifiée par les lois du 22 février 1977 et du 4 août 1978 (n°s 379/1 à 7)

Proposition de loi modifiant l'article 9, § 3, de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat (n°s 206/1 et 2)

Discussion générale

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen, gewijzigd bij de wetten van 22 februari 1977 en van 4 augustus 1978 (nrs. 379/1 tot 7)

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 9, § 3, van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen (nrs. 206/1 en 2)

Algemene bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, l'ordre du jour appelle la discussion générale du projet de loi n° 379/1 et de la proposition de loi n° 206.

Dames en Heren, aan de orde is de algemene bespreking van het wetsontwerp nr. 379 en het wetsvoorstel nr. 206.

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Lenaerts, verslaggever, heeft het woord.

De heer Lenaerts, rapporteur (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, collega's, als verslaggever van een interessant debat dat over deze aangelegenheid plaatsvond in de commissie voor de Landbouw en de Middenstand, zal ik het thans bijzonder kort maken, omdat andere collega's over andere onderwerpen nog hun mening wensen te zeggen.

In het algemeen hebben wij een discussie gehad over twee stellingen. Een eerste stelling bestaat in een versoepeling van de toegang tot de reglementaire beroepen om op die wijze iedereen de kans te geven aan de werkloosheid te ontsnappen. Een tweede stelling omvat de wil de mensen inderdaad die kans te bieden, maar tegelijkertijd degenen die met dergelijk vrij beroep of zelfstandige activiteit starten, zo goed mogelijk te vormen, zodat deze zelfstandige activiteit met de meeste kansen op slagen kan worden aangevat. Het zal u niet verwonderen dat wij tussen deze twee stellingen geen ideaal compromis hebben gevonden. Toch stellen wij dat de tekst die uit de commissiebespreking naar voren is gekomen, een goede tekst is.

Wat artikel 1 betreft, hebben wij in de commissie de oorspronkelijke tekst verbeterd door de minister van Middenstand de gelegenheid te geven initiatieven te nemen in die sectoren waar nog geen beroepsvereniging of -federatie aanwezig is. Hierdoor kan de minister, wanneer misbruiken worden vastgesteld in bepaalde sectoren, zelf initiatieven nemen. Dat is één mogelijkheid die wij hebben gecreëerd.

Ten tweede willen wij de minister toch niet zover laten gaan, dat hij bij alle andere beroepen die in de Hoge Raad voor de Middenstand zijn vertegenwoordigd en die ook goed gestructureerd zijn, zonder het advies van de Hoge Raad in te winnen, deze zaak zomaar zou kunnen reglementeren. Wij hebben zelfs een dubbel advies van de Hoge Raad ingevoerd: één advies over de opportuniteit van de vestigingsreglementering en één advies over de inhoud en de voorwaarden van de vestigingsreglementering. De aangenomen wijziging van artikel 1 is dus wel een verbetering.

In artikel 2 werden ongeveer in dezelfde zin enkele verbeteringen aan het oorspronkelijk ontwerp aangebracht.

Artikel 3 handelt over de opleiding. Een collega hier aanwezig zal een door mij ingediend amendement, dat achteraf werd ingetrokken, opnieuw indienen. Het amendement is inderdaad verdedigbaar. Het gaat over de opleiding en strekt ertoe personen die een zelfstandig beroep beginnen in de thans moeilijke economische en commerciële omstandigheden, een minimale kennis op te leggen. Deze kennis zou men minstens moeten aanpassen aan de huidige bestaande onderwijsmogelijkheden. De minister heeft beloofd dit te doen. Dit zal gebeuren door middel van een koninklijk besluit. Vandaar dat sommigen niet en anderen wel hebben aangedrongen op dat er tere zake een uitspraak van de Kamer zou komen.

Bij artikel 4 was het grootste discussiepunt de stageverplichting. Ook op dat vlak hebben wij een zinnig compromis bereikt.

De artikelen 6 en 7 zijn zeer belangrijk; ter zake was er unanimité. De commissie was inderdaad van oordeel dat wij er moeten voor zorgen dat ook in de gereglementeerde beroepen de activiteit kan worden voortgezet, wanneer door familiale omstandigheden, zoals een overlijden bijvoorbeeld, de zaakvoerder zou wegvallen. In dit geval moeten de voorziene voorwaarden als verworven worden beschouwd voor degenen die het bedrijf dan voortzetten.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, samenvattend kan ik stellen dat het een bijzonder interessante discussie was, dat belangrijke amendementen door de commissie werden aanvaard, en dat andere amendementen hier nog zullen worden ingediend. Mijs inziens zijn meerderheid en oppositie, in een nuttig gesprek met de regering, tot een ordentelijk resultaat gekomen.

M. le Président. — La parole est à M. Delhaye.

M. Delhaye (à la tribune). — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, je voudrais d'abord dire à M. Lenaerts, notre rapporteur, que si j'ai souvent fait le cheval dans mon parti, je ne me considère pas comme tel aujourd'hui et que je ne piaffais pas d'impatience pour prendre la parole à l'occasion de la discussion de ce projet de loi.

Ceci étant dit, qu'il me soit permis de marquer mon accord sur un passage extrêmement important de la présentation du projet de loi en discussion. Il s'agit notamment de ce que disait le secrétaire d'Etat de l'époque, M. Knoops: « Il est cependant nécessaire de porter remède à certaines rigidités, telle la publication autoritaire de toute requête recevable quant à la forme. »

Je voudrais ajouter, Monsieur le Ministre — et je ne doute pas de vos bonnes intentions à cet égard — qu'il est sans doute un certain nombre de professions pour lesquelles il faut accorder beaucoup plus que de la mansuétude. Il faut aussi leur accorder des encouragements, car il est vrai que malgré la crise que nous connaissons, il y a encore un certain nombre de professions où manquent les praticiens et pour lesquelles se rencontrent malgré tout des difficultés d'accès.

L'analyse de ce projet montre que trois objectifs apparaissent comme très pragmatiques. Je crois pourtant qu'ils sont très incomplets, précisément en raison du manque d'encadrement réclamé depuis de nombreuses années.

Deuxième observation: le fait de permettre la poursuite de l'activité de l'entreprise constitue incontestablement une bonne chose en soi.

Enfin, il est des initiatives heureuses auxquelles nous n'allons malheureusement pas apporter notre approbation, mais sur lesquelles nous n'allons pas non plus faire porter notre opposition pour plusieurs raisons, et je voudrais souligner à leur sujet un certain nombre de choses.

La première est qu'incontestablement, le ministre, dans sa volonté de restructuration imposée en matière de pratiques professionnelles, a aussi amélioré la situation des cessionnaires et de leurs ayants droit bénéficiant des dérogations prévues par l'article 10 du projet.

En second lieu, ils pourront désormais valoriser l'expérience acquise au cours de la période où ils auront dirigé l'entreprise sous le couvert d'une dispense temporaire de compléter un temps d'activité antérieur par hypothèse insuffisant.

Dans un projet de ce genre, toutes les initiatives envisagées devaient être encouragées. Or, force m'a été de constater, à la lecture du rapport des discussions de la commission, que des amendements constructifs de l'opposition ont été écartés par la majorité, et ceci me paraît extrêmement regrettable. Ce sera en tout cas la justification des votes d'abstention au sein du groupe que je représente.

A mes yeux, Monsieur le Ministre, le plus important est la concrétisation d'une stratégie de l'innovation et d'une aide technologique efficace. En effet, malgré les bonnes intentions que contient ce projet, malgré le fait que ce projet essaie de rendre plus rapide et plus aisée pour un certain nombre de travailleurs indépendants l'accès au travail, je crois que nous sommes arrivés à un moment où il faut parfaire encore cette accession pour l'inscrire dans le cadre d'un avenir dont les prémices sont déjà d'actualité quotidienne.

Le développement, les activités et la survie du travailleur indépendant et de la petite et moyenne entreprise sont en liaison étroite avec l'évolution des besoins de la société, consommatrice par excellence de produits améliorés mieux adaptés, plus élaborés ou nouveaux. Il est donc indispensable de pouvoir suivre le marché et, mieux encore, de précéder la demande.

Par le contact indirect qu'ils ont avec le monde de la consommation en général, les travailleurs indépendants et les petites et moyennes entreprises se trouvent en position de force pour jouer un rôle efficace dans des domaines et des spécialités qui leur sont propres. Ces catégories de travailleurs occupent une place privilégiée pour exploiter au mieux le potentiel important des richesses existant dans notre région et à partir duquel il est possible de relancer une activité économique dense et de créer de nouveaux emplois. Incontestablement, nous ne pouvons oublier que, dans le cadre du développement du travail indépendant et des petites et moyennes entreprises, il y a aussi et surtout le problème de la création de nouveaux emplois. Pour valoriser leur savoir-faire, pour rentabiliser les différentes ressources régionales, pour développer des secteurs d'activité, en créer de nouveaux, pour suivre le progrès technologique, les travailleurs indépendants et les petites et moyennes entreprises doivent s'intégrer dans un processus d'innovation permanente dont l'accès leur est difficile en raison du manque de moyens, d'informations et de temps. Bon nombre d'entreprises s'orientent, avec les moyens du bord, vers des produits ou des procédés à haute technologie, d'autres biens spéciaux ou encore des produits à valeur ajoutée élevée. Pour ce faire, elles s'appuient sur certaines compétences personnelles, sur une qualification d'un entourage proche, ou s'adressent à des centres de recherche qui ne sont pas toujours organisés en conséquence. Dans la plupart des cas, et malgré la bonne volonté et la motivation de chacun, soit les résultats ne sont que partiels, soit ils ne sont pas bien exploités en raison des risques à courir ou d'efforts financiers et matériels extrêmement importants.

Conscient de ces nombreux problèmes que rencontrent les travailleurs indépendants et les petites et moyennes entreprises, le Parti socialiste préconise et défend une politique technologique efficace et une stratégie de l'innovation dans des domaines aussi variés que, par exemple, l'utilisation rationnelle de l'énergie, les énergies alternatives, les microprocesseurs, la robotique, les nouveaux matériaux, l'agro-alimentaire, l'artisanat, les loisirs et la santé, les services en général.

Dans ce contexte, on n'a pas jugé nécessaires des incitants à l'innovation tels que l'ingénierie, les commandes publiques collectives, les interventions financières régionales dans les programmes de recherche-développement, les aides à la formation et le contrôle de celle-ci, la détaxation de l'emploi

créé. En effet, l'accès à la possibilité d'exercer certaines professions est une chose extrêmement intéressante qu'il faut encourager, mais cet accès doit s'étendre aux nouvelles professions en modifiant aussi la façon d'y arriver.

Il faudrait accorder aux travailleurs indépendants et aux petites et moyennes entreprises le soutien d'un centre spécialement organisé, dont les représentants seraient à même de connaître, de vivre et résoudre les problèmes rencontrés par cette catégorie de travailleurs lors de l'élaboration et de la commercialisation de leurs fabricats. Les actions menées par de tels centres sont diverses et se multiplient à différents niveaux. Je cite: aider à l'élaboration du dossier technique en vue d'obtenir des subventions; orienter le travailleur indépendant ou les petites et moyennes entreprises vers les organes de financement adéquats en fonction de l'état d'avancement de leur projet — il est, en effet, malaisé pour un non-initié de comprendre les différentes formes de contrat ainsi que les mécanismes d'exploitation —; supprimer des étapes intermédiaires qui existent actuellement et qui représentent autant d'entraves, qu'elles soient scientifiques, technologiques, administratives ou financières; enfin, conseiller l'indépendant et la petite et moyenne entreprise après avoir étudié à leur place les facteurs économiques et les paramètres techniques dont ils doivent nécessairement tenir compte.

Voilà, Monsieur le Ministre, un certain nombre de choses que je voulais ajouter et qui ne se trouvent pas dans ce projet. Je vous le répète, les initiatives louables contenues dans ce projet de loi, que nous ne pourrions pas soutenir pour les raisons que je vous ai indiquées, doivent être accompagnées d'une certaine technique d'encouragement et d'encadrement. Il ne suffit pas, en effet, d'encourager, d'assouplir, d'assainir, de rendre moins rigide l'accès à un certain nombre de professions pour les travailleurs indépendants. Encore faut-il que cette possibilité d'accès à la profession ne relève pas de la pure hypocrisie.

J'ai vu dans le rapport de M. Lenaerts — qui est d'ailleurs remarquablement fait et dont je le félicite — qu'était posé le problème de la ruralité. Je voudrais rendre le secrétaire d'Etat aux Classes moyennes extrêmement attentif aux problèmes vécus par l'ensemble des régions rurales de notre pays. Il faut absolument se rendre compte que, dans le domaine du commerce comme dans celui de l'artisanat, ou dans le domaine pur du véritable travailleur indépendant, existe une crise qui représente un défi auquel il faut répondre.

Je pourrais faire ici un grand nombre de citations contenues dans le rapport d'activités de 1985 de la Fondation rurale de Wallonie. Je voudrais tout simplement dire que M. Souchon, ministre français de l'Agriculture, dans son livre récent *Le défi rural*, montre que « la France rurale n'est pas ce lieu d'ordre, de paix, d'inertie, de silence vaguement plaintif que certains se plaisent à évoquer avec nostalgie ou condescendance. Elle est animée d'un formidable désir de vie; elle bouillonne d'idées et de projets. » Je terminerai en citant M. Henri Mondras, sociologue de réputation internationale, qui a écrit: « Nous avons construit des villes sans inventer un nouveau savoir urbain. Il n'est pas étonnant que les sociétés rurales qui ont su se régénérer fassent aujourd'hui figure de pionniers dans cette quête d'un nouvel art de vivre. »

Dans cette quête d'un nouvel art de vivre, les régions rurales, Monsieur le Secrétaire d'Etat, souhaitent que tout soit mis à leur disposition pour que tout ce qui est à la portée de l'être humain ne puisse s'effacer devant un modernisme qui s'avère souvent indécemment et ne rapporte rien à la société. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De heer Voorzitter. — De heer Peuskens heeft het woord.

De heer Peuskens (*op de tribune*). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, geachte collega's, in de eerste plaats wil ik de verslaggever, de heer Lenaerts, feliciteren met zijn verslag, dat een getrouwe weergave is van wat zich in de commissie heeft afgespeeld. Wij betreuren dat volgens u alleen de goede amendementen werden aanvaard. Ik ben de mening toegedaan dat de amendementen die wij hebben ingediend, ook goed waren, maar dat andere motieven hebben gespeeld om deze niet te aanvaarden.

De vestigingwet vormt een van de pijlers van het middenstandsbeleid. Dit ontwerp beoogt een versoepeling van de bestaande wet. Wij aanvaarden dat deze nieuwe wet verantwoord is. Inderdaad, zij is meer aangepast aan de moderne tijden en aan de evolutie die wij thans meemaken.

Onze fractie had ook enkele amendementen ingediend. Het spijt ons dat u ze niet hebt kunnen aanvaarden. In ons amendement bij artikel 1 werd u, Mijnheer de Staatssecretaris, een grotere bevoegdheid gegeven. Bijgevolg begrijp ik niet goed waarom u dit amendement niet hebt aanvaard. In het huidige artikel hebt u geen enkel beslissingsrecht en bent u altijd aangewezen op twee adviezen. Een eerste advies bestaat erin dat de betrokken sector er steeds moet om verzoeken, en het tweede advies

bepaalt dat u steeds een advies nodig hebt van de Hoge Raad van de Middenstand. Dit tweede punt is wel gewijzigd door het amendement van de heer Lenaerts. Inderdaad, waar vroeger stond dat de commissie een gunstig advies moest uitbrengen, staat nu dat een advies vereist is. Wij hadden ook dit standpunt ingenomen, en dit betekent dus ook een tegemoetkoming aan het amendement dat wij hebben ingediend. Het enige wat wij eraan hadden willen toevoegen, en waartoe u nog steeds de mogelijkheid hebt, Mijnheer de Staatssecretaris, is dat u het initiatiefrecht dat aan de Koning wordt toegekend, hebt geweigerd. Nu hebt u geen enkele mogelijkheid om zelf een initiatief te nemen en bent u steeds gebonden aan de twee voorwaarden die thans worden gesteld, behalve dan dat het advies van de Commissie van de Hoge Raad van de Middenstand niet meer gunstig moet zijn. Zoals gezegd, zou u bij een ongunstig advies wel een beslissing kunnen nemen.

Wat uw amendement betreft, Mijnheer Lenaerts, ik heb het nogmaals goed nagelezen. Het was een van de betere amendementen; ik heb u dit trouwens gezegd. Ik ben niet de geestelijke vader van dit amendement. Toch zou het een zekere garantie hebben ingebouwd om de beheerskennis die aan de ondernemer wordt opgelegd, hoe minimaal ook, te bezitten. Ook dit principe werd door de staatssecretaris niet aanvaard.

Mijnheer Lenaerts, u hebt ongeveer één bladzijde geschreven voor de verantwoording van dit amendement. U hebt mij zelfs gezegd dat u nog steeds bereid was dit amendement goed te keuren. Ik meen, Mijnheer de Staatssecretaris, dat in de commissie een meerderheid bestond om het amendement van de heer Lenaerts goed te keuren. Ik begrijp nog steeds de reden niet waarom het naderhand werd ingetrokken. Bij lezing van de verantwoording schrijft de heer Lenaerts: « Het lijkt verantwoord om in dit ontwerp ten volle rekening te houden met de noodzaak de toekomstige zelfstandige beter voor te bereiden tot zijn zelfstandige activiteit om de professionele en economische moeilijkheden te overwinnen, zeker gezien de economische omstandigheden die ook voor reeds lang gevestigde handelaars en ambachtslui voortdurend moeilijker worden. » Inderdaad, vandaag de dag stellen wij vast dat de gevestigde handelaars het zeer moeilijk hebben om zich in deze economische crisisperiode te handhaven, handelaars die zelfs met de nodige beroepservaring nog door faillissementen worden getroffen.

Ik ben de mening toegedaan dat het amendement dat de heer Lenaerts heeft ingediend, en dat door mij werd overgenomen, een zeer valabel amendement is. De vereisten die worden gesteld, zijn niet groot. Het bepaalt: de vorige artikels 1 en 2 van het oude ontwerp worden vervangen door de volgende tekst. De heer Lenaerts geeft hier de volgende opsomming: een diploma van lager secundair, een eindgetuigschrift van een technische school of leergang, een brevet of eindgetuigschrift van een beroepsschool, voor zover de elementaire kennis van het bedrijfsbeheer tot de leerstof behoort in de afdeling of leergang waarvan hij het diploma, het brevet of het eindgetuigschrift heeft behaald. Dit was een minimum eis om toch als zelfstandige ondernemer zich te gaan vestigen in de moeilijke harde strijd van het ondernemerschap toch is. Ook dit principe werd niet aanvaard. Ik betreur zulks. Inderdaad, bij eenparigheid hadden wij dit ontwerp kunnen goedkeuren als deze kleine wijzigingen door u, Mijnheer de Staatssecretaris, aanvaard waren. Ik zou graag vernemen waarom dat niet kan, aangezien het om een ontwerp gaat waarvan ik de indruk had dat het mits goede wil door een meerderheid kon worden aanvaard.

Ik sluit mij aan bij collega Delhaye, die heeft gezegd dat u de goede amendementen die door de oppositie werden ingediend, niet hebt weerhouden. Ondanks dit goede ontwerp zullen wij ons bij de stemming onthouden.

De heer Voorzitter. — De heer Pillaert heeft het woord.

De heer Pillaert (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Staatssecretaris, geachte collega's, eerst en vooral wil ik, zoals de andere sprekers, de heer Lenaerts danken voor het degelijk verslag dat hij heeft uitgebracht tijdens de bespreking van dit wetsontwerp in de commissie.

Tijdens die bespreking in de commissie is vooral gebleken dat, bij de commissieleden, de vakkennis, die in het begin misschien de hoofdbekommernis is geweest van degenen die het eerste wetsontwerp in verband met de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen hebben goedgekeurd, als het ware overstegen is door de aandacht die gegaan is naar de beheerskennis. Inderdaad, meer en meer moeten de zelfstandigen, naast de noodzakelijke beroepskennis, evenzeer over een degelijke beheerskennis beschikken, want in onze huidige moderne tijd en mede door alle mogelijke administratieve, boekhoudkundige implicaties die in de loop der jaren gecreëerd zijn, loopt deze ambachtsman als het ware soms totaal verloren in deze mallemol. Hoe langer hoe meer is dus gebleken dat,

naast een degelijke vakkennis, een zeer gezond bedrijfsbeheer nodig is, wat natuurlijk inhoudt dat men de nodige minimale bedrijfskennis moet bezitten.

Tijdens diezelfde discussie van het wetsontwerp in de commissie is gebleken dat als het ware twee tegenstellingen — als ik mij zo mag uitdrukken — aan bod zijn gekomen. De enen wilden dat men een zo vrij mogelijke toegang zou verschaffen — praktisch aan iedereen — tot deze ambachten en handelsondernemingen, zonder enige belemmering. Anderzijds hadden andere commissarissen oog voor de nodige beheerskennis, die noodzakelijk was omdat vele voorbeelden bestonden van mensen die, alhoewel goede ambachtslieden, toch ten onder zijn gegaan aan de administratieve rompslomp omdat zij juist daar schromelijk te kort schoten.

Dat is als het ware de moeilijke opdracht in de huidige tijd van grote werkloosheid, namelijk ook jonge mensen aan de bak te laten komen, die willen en kunnen werken in een eigen bedrijf en ze zo hun eigen kans te laten gaan.

Dit is de eerste bekommernis die men moet hebben, maar anderzijds moet onze bekommernis even groot zijn als wij constateren hoeveel beginnende zelfstandigen bijna verzuipen wegens gebrek aan beheerskennis. Daarom moeten wij ervoor zorgen dat deze beginners als het ware beschermd worden tegen bepaalde « avonturen ». Bekijken wij maar de jonge werklozen die via het Participatiefonds eventueel een startlening kunnen krijgen van 500 000 frank. Hier is niet alleen een bescherming nodig voor hen, maar ook evenzeer voor onze gemeenschap en voor de gebruikers, die ook dienen beschermd te worden tegen eventuele avonturiers, als ik mij zo mag uitdrukken. Iedereen in de commissie was ervan overtuigd dat zowel de ene als de andere stelling verdedigbaar is.

Deze twee elementen, enerzijds het openstellen van een zelfstandig bedrijf voor zoveel mogelijk kandidaten, en anderzijds het eisen van een zekere bedrijfs- en beheersbekwaamheid, zijn als het ware twee tegenstrijdige elementen, die men met elkaar moet verzoenen. Nochtans denk ik dat men de jonge kandidaat-zelfstandige, die in de meeste gevallen althans geen enkele ondervinding ter zake heeft, niet door zijn onwetendheid in zijn ongeluk mag laten lopen, want rondom hem heeft hij misschien, door bepaalde voorbeelden die hij gezien heeft, mooie dromen gekoesterd. Het is dan ook goed dat de leden van deze Kamer het amendement bij artikel 6, ingediend door collega Peuskens en overgenomen door collega Lenaerts, zouden steunen. Het is mijns inziens werkelijk nodig een minimum beheerskennis te hebben om een kleine zaak te kunnen runnen. Teneinde zoveel mogelijk mensen de kans te geven zich als zelfstandige te vestigen, ben ik er mij van bewust dat men op dit ogenblik niet verder mag of kan gaan.

Mijnheer de Staatssecretaris, het zou goed zijn mochten de ministeries van Middenstand en Onderwijs overleg plegen en gezamenlijk onderzoeken, met het oog op het latere beroepsleven, hoe een betere aanpak mogelijk is. Ik blijf erbij dat als zelfstandige optreden altijd een risico inhoudt. Vele zelfstandigen hebben geen enkele kennis van beheerstechniek, zelfs al hebben zij het lager middelbaar gevolgd. Men zegt soms dat dit minimum aan kennis niet zozeer nodig is, omdat de zelfstandigen een beroep doen op externe hulp. Mijnheer de Staatssecretaris, ik hoop dat u het met mij eens bent dat iemand die inzake boekhouding of andere administratieve zaken, een beroep moet doen op externe hulp, zonder er zelf iets van te kennen, werkelijk een sukkelaar is. Ofwel komt hij terecht bij iemand die hij kan vertrouwen, maar dan moet hij ook alles slikken wat de andere zegt, ofwel komt hij, in het ergste geval, terecht bij personen die niet te vertrouwen zijn — spijtig genoeg zijn ook deze gevallen bekend —, en dan gaat hij ten onder, niet door zijn eigen schuld, maar door de schuld van degene die zijn vertrouwen misbruikt. Het is dan ook mijn wens dat dit amendement zou worden goedgekeurd. Het beheer van een zaak, hoe klein deze ook moge zijn, is even belangrijk als de vakkennis die men aan de dag legt. Hiervoor moet men in de toekomst meer oog hebben.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Staatssecretaris, het aannemen van het amendement van de heer Peuskens — dat onze groep zal steunen — zou een eerste stap betekenen in een goede omvorming en positieve uitbreiding van de vestigingswet. Dit dient dan echter te geschieden in een geest van liberalisering, opdat zoveel mogelijk personen een zelfstandig beroep zouden kunnen uitoefenen. Tevens dient erover gevaakt te worden dat de zelfstandigen zich niet in een kortstondig avontuur storten, dat hen voor de rest van hun leven kan tekenen. Ook dit is onze taak. (Applaus bij de leden van de oppositie.)

M. le Président. — La parole est au secrétaire d'Etat à la Justice et aux Classes moyennes.

M. Mundeleer, secrétaire d'Etat à la Justice et aux Classes moyennes. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, je vais me permettre de répondre de mon banc de façon à écourter le plus possible le temps consacré à l'examen de ce projet de loi, qui, comme l'a très bien rappelé M. Lenaerts, est en fait un bon équilibre auquel est arrivée la commission, où chacun a apporté sa contribution afin d'aboutir à ce résultat.

Ce projet de loi, qui avait été présenté par M. Knoops et qui est soumis aujourd'hui au Parlement, est assez modeste. Il vise avant tout à plus de flexibilité et à exiger un minimum de capacités professionnelles et de gestion.

A cet égard, les articles 3 et 7, qui ont été rappelés par M. Lenaerts, visent à faciliter la preuve des connaissances professionnelles et de gestion ainsi que le maintien ou la cession des entreprises existantes. Il s'agit d'une série d'adaptations techniques qui correspondent à des pratiques déjà acceptées par la Chambre des métiers et négoce, et sur lesquelles le Conseil supérieur des classes moyennes a marqué son accord.

En commission, nous avons eu l'occasion de souligner que des garanties suffisantes existent déjà en ce qui concerne les connaissances de gestion, en raison de l'existence de l'article 8 de l'arrêté royal du 25 février 1971, qui fixe les mesures d'exécution de la loi du 15 décembre 1970 et indique très nettement les matières à l'étude desquelles il faut avoir souscrit pour remplir les conditions requises pour accéder à la profession. Tout cela a d'ailleurs été amélioré par l'arrêté royal du 25 février 1971, et, on l'a rappelé, par un arrêté royal on pourra encore ajouter d'autres conditions à celles qui sont imposées. C'est vous dire qu'en ce qui concerne les exigences de capacité de gestion, nous croyons avoir convaincu la commission, laquelle d'ailleurs, dans sa majorité, a bien voulu nous suivre. L'amendement que M. Lenaerts avait déposé a d'ailleurs été retiré en raison des explications données à cette occasion.

La discussion en commission a porté également sur la procédure de réglementation des activités indépendantes. Nous avons estimé que le ministre devait avoir le pouvoir de juger, au départ, de l'opportunité d'entamer une procédure en réglementation, dans l'hypothèse du dépôt d'une requête par une organisation professionnelle; ce pouvoir d'appréciation du ministre est accompagné de la garantie apportée par la consultation préalable du Conseil supérieur des classes moyennes. C'est vous dire que les trois amendements — quant aux connaissances et quant aux possibilités du ministre d'apprécier de façon plus directe la suite à donner à une requête introduite par une organisation — perdent leur raison d'être, puisque la formulation du projet que nous vous présentons actuellement rencontre précisément les inquiétudes des auteurs de ces amendements.

M. Delhayé nous a fait la preuve qu'il est un spécialiste en la matière. Il a ouvert de larges horizons sur l'avenir des classes moyennes dans notre pays, indiquant que nous devions aller plus loin, tenir compte de l'existence des classes moyennes, qui sont, on l'a dit suffisamment, la colonne vertébrale de notre économie nationale. Son discours était positif, même s'il a regretté que certains amendements déposés en commission n'aient pas obtenu un vote favorable. Il nous a fait une déclaration d'intérêt général, à laquelle nous pouvons véritablement souscrire, dans la mesure où elle s'efforce de rendre le gouvernement attentif aux problèmes que peut poser l'organisation des classes moyennes dans notre pays.

M. Peuskens, de son côté, a repris les amendements qui n'avaient pas été soutenus en commission. Il nous fait part de ses remarques, s'étonnant un peu de ce que M. Lenaerts ait pu sinon changer d'avis, en tout cas se laisser convaincre par la valeur des arguments que nous avons présentés et qui indiquent, à juste titre, que pour l'accès à la profession des indépendants, nous avons mis les conditions qui nous paraissent suffisantes et nécessaires.

M. Pillaert s'est surtout intéressé aux jeunes. Il estime qu'il ne faut pas empêcher les jeunes de se diriger, à un moment donné, vers une profession indépendante, en plaçant devant eux diverses barrières. Je crois que nous partageons son avis. Nous l'avons d'ailleurs dit en commission. Notre souci est, par un assouplissement de la réglementation, par plus de flexibilité, de permettre aux jeunes chômeurs désirant travailler de pouvoir devenir des indépendants. Nous les y aiderons.

Enfin, je remercie M. Desutter d'avoir bien voulu retirer la proposition qu'il avait présentée et défendue en commission. Il s'est rendu aux arguments selon lesquels la proposition qu'il faisait pouvait engendrer un certain risque d'arbitraire.

Enfin, je remercie non seulement les intervenants pour les remarques et considérations qu'ils ont faites, mais aussi tous les membres de la commission qui ont souhaité, sinon à l'unanimité, en tout cas à la majorité, aboutir à une construction équilibrée. Nous pouvons considérer ainsi que ce projet constitue un pas en avant que nous faisons tous ensemble dans l'intérêt des classes moyennes de notre pays.

Discussion des articles — Artikelsgewijze bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Dames en Heren, de algemene bespreking is gesloten en wij vatten de artikelsgewijze bespreking aan.

Conformément à l'article 66, n° 3, du règlement, le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.

Overeenkomstig artikel 66, nr. 3, van het reglement, wordt de door de commissie goedgekeurde tekst als basis van de bespreking genomen.

Article 1er (nouveau). L'article 2 de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 2. — Le Roi peut, à la demande d'une ou de plusieurs fédérations professionnelles intéressées et après avis du Conseil supérieur des Classes moyennes, instaurer des conditions pour l'exercice d'activités appartenant au secteur représenté par ces fédérations.

» Il peut le faire sur proposition du ministre des Classes moyennes, dans les secteurs pour lesquels il n'existe pas de fédération compétente.

» Les conditions susceptibles d'être imposées portent sur les connaissances de gestion et les connaissances professionnelles. »

Artikel 1 (nieuw). Artikel 2 van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 2. — De Koning kan, op aanvraag van een of meer belanghebbende beroepsverbonden en na advies van de Hoge Raad voor de Middenstand, eisen stellen voor de uitoefening van werkzaamheden die tot de door deze verbonden vertegenwoordigde sector behoren.

» Hij kan dit doen op voorstel van de minister van Middenstand in de sectoren waarvoor geen bevoegd verbond bestaat.

» De voorwaarden die kunnen worden opgelegd hebben betrekking op de beheers- en de beroepskennis. »

Bij dit artikel stellen de heren Leclercq en Peuskens volgend amendement voor :

A cet article, MM. Leclercq et Peuskens présentent l'amendement que voici :

Dit artikel vervangen door de volgende tekst :

« Artikel 1. — § 1. Artikel 2 van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen, wordt vervangen door de volgende bepaling :

» Art. 2. — De Koning kan, uit eigen beweging of op aanvraag van een of meer belanghebbende beroepsverbonden en na voorafgaandelijk het advies te hebben ingewonnen van de Hoge Raad voor Middenstand, eisen stellen voor de uitoefening van werkzaamheden die tot de door deze verbonden vertegenwoordigde sector behoren.

» Deze eisen hebben betrekking op de kennis van het bedrijfsbeheer en op de beroepskennis. »

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Article 1er. — § 1er. L'article 2 de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat est remplacé par la disposition suivante :

» Art. 2. — Le Roi peut, de sa propre initiative ou à la demande d'une ou de plusieurs fédérations professionnelles intéressées, et après avoir demandé au préalable l'avis du Conseil supérieur des classes moyennes, instaurer des conditions pour l'exercice d'activités appartenant au secteur représenté par ces fédérations.

» Ces conditions portent sur les connaissances de gestion et les connaissances professionnelles. »

Het amendement en het artikel worden aangehouden. L'amendement et l'article sont réservés.

Art. 2 (ancien art. 1er). A l'article 3 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées :

1° le § 2 est remplacé par ce qui suit :

« § 2. Les fédérations requérantes doivent répondre aux conditions prévues par l'article 6 des lois relatives à l'organisation des

Classes moyennes coordonnées par arrêté royal et par les arrêtés pris en exécution de ces lois ».

2° le § 3 est remplacé par ce qui suit :

« § 3. Le Ministre, après avoir consulté le Conseil supérieur des Classes moyennes sur l'opportunité de réglementer l'activité concernée, décide la publication au *Moniteur belge* de toute requête introduite conformément aux §§ 1er et 2, et présentée dans les formes prévues par le Roi.

» Sa décision est notifiée à la fédération requérante dans les nonante jours de la consultation du Conseil supérieur.

» En cas de rejet, le Ministre indique de manière précise les objections concrètes qui ont déterminé sa décision.

» Après publication, toute personne intéressée peut, dans les trente jours, faire connaître par écrit ses observations au Ministre. »

3° le § 5 est remplacé par ce qui suit :

« § 5. Les fédérations peuvent, après avis du Conseil supérieur des Classes moyennes, adapter leur requête de manière à tenir compte des observations et avis formulés.

» Elles peuvent également procéder aux modifications proposées par le Ministre des Classes moyennes.

» En aucun cas, l'adaptation d'une requête ne peut avoir pour effet d'étendre la définition et les conditions initialement proposées. »

4° il est inséré un § 6bis libellé comme suit :

« § 6bis. Les projets de réglementation établis par le Ministre des Classes moyennes sont : publiés au *Moniteur belge* en vue de permettre aux personnes intéressées de faire connaître leurs observations.

» Ils sont soumis à la procédure d'avis prévue au présent article.

» Après avis du Conseil supérieur des Classes moyennes, le Ministre peut adapter le projet, dans les limites prévues au présent article. »

Art. 2 (vroeger art. 1). In artikel 3 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° § 2 wordt vervangen door wat volgt :

« § 2. De verzoekende verbonden moeten de voorwaarden, bepaald bij artikel 6 van de bij koninklijk besluit gecoördineerde wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, en bij de uitvoeringsbesluiten van deze wetten, vervullen ».

2° § 3 wordt vervangen door wat volgt :

« § 3. De Minister, na raadpleging van de Hoge Raad voor de Middenstand nopens de opportuniteit om de beoogde werkzaamheid te reglementeren, beslist over de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van elk verzoekschrift ingediend overeenkomstig het bepaalde bij de §§ 1 en 2 en opgemaakt in de door de Koning bepaalde vorm.

» Zijn beslissing wordt binnen de negentig dagen na de raadpleging van de Hoge Raad aan het verzoekend verbond betekend.

» In geval van afwijzing geeft de Minister nauwkeurig de concrete bezwaren aan die zijn beslissing hebben bepaald.

» Na bekendmaking kan ieder belanghebbend persoon, binnen de dertig dagen, aan de Minister schriftelijk kennis geven van zijn opmerkingen. »

3° § 5 wordt vervangen door wat volgt :

« § 5. Na advies van de Hoge Raad voor de Middenstand, kunnen de verbonden hun verzoekschrift derwijze aanpassen dat met de geformuleerde opmerkingen en het advies rekening wordt gehouden.

» Zij kunnen eveneens de door de Minister van Middenstand voorgestelde wijzigingen aanbrengen.

» De aanpassing van een verzoekschrift mag in geen geval een verruiming van de voorgestelde omschrijving noch van de oorspronkelijk voorgesteld eisen tot gevolg hebben. »

4° een als volgt luidende § 6bis wordt ingevoegd :

« § 6bis. De ontwerpen van reglementering opgemaakt door de Minister van Middenstand worden in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt om de belanghebbende personen de mogelijkheid te bieden hun opmerkingen mede te delen.

» Zij worden aan de bij dit artikel bepaalde adviesprocedure onderworpen.

» Na advies van de Hoge Raad voor de Middenstand, kan de Minister het ontwerp binnen de in dit artikel bepaalde perken aanpassen. »

Bij dit artikel stellen de heren Leclercq en Peuskens volgend amendement voor :

A cet article, MM. Leclercq et Peuskens présentent l'amendement que voici :

2° Artikel 3, § 3, van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 3. Het overeenkomstig de §§ 1 en 2 hierboven ingediende en in de door de Koning bepaalde vorm opgestelde verzoekschrift wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* binnen dertig dagen na zijn ontvangst. Wanneer de Koning, overeenkomstig artikel 2, voornemens is uit eigen beweging eisen te stellen voor de uitoefening van bepaalde werkzaamheden, wordt dit op dezelfde wijze bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

» Ieder belanghebbende persoon kan de Minister schriftelijk van zijn opmerkingen kennis geven binnen dertig dagen volgend op deze bekendmakingen. »

3° Artikel 3, § 5, van dezelfde wet wordt opgeheven.

2° L'article 3, § 2, de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« § 3. La requête introduite conformément aux §§ 1er et 2 ci-dessus et présentée dans les formes prévues par le Roi est publiée au *Moniteur belge* dans les trente jours de sa réception. Lorsque, conformément à l'article 2, le Roi se propose d'instaurer de sa propre initiative des conditions pour l'exercice de certaines activités, cette décision est publiée dans les mêmes conditions au *Moniteur belge*.

» Toute personne intéressée peut faire connaître ses observations par écrit au ministre dans les trente jours suivant ces publications. »

3° L'article 3, § 5, de la même loi est abrogé.

Het amendement en het artikel worden aangehouden.
L'amendement et l'article sont réservés.

Art. 3 (ancien art. 2). A l'article 6 de la même loi sont apportées les modifications suivantes :

1° au a), il est inséré avant le 6°, qui devient le 7°, un nouveau 6°, rédigé comme suit :

« 6° tout diplôme d'un cours technique supérieur; »,

2° le littera b) est remplacé par la disposition suivante :

« b) ceux qui, dans les conditions fixées par le Roi, ont pratiqué une activité commerciale ou artisanale en qualité de chef d'entreprise ou ont assumé, sans être engagés dans les liens d'un contrat de louage de travail, la gestion journalière d'une entreprise ou d'un établissement où s'exerce une de ces activités.

» Cette activité, pratiquée soit à titre principal, soit à titre accessoire, doit avoir été exercée pendant une période à laquelle il peut être attribué au moins une valeur de 15/15es, une année exercée à titre principal et une année exercée à titre accessoire étant évaluées respectivement à 5/15es et à 3/15es.

» L'activité doit avoir été exercée au cours des dix années précédant la demande d'attestation, sauf si elle a été exercée de manière continue, auquel cas il suffit qu'elle se termine au cours de cette période. »

Art. 3 (vroeger art. 2). In artikel 6 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in a) wordt voor 6°, dat 7° wordt, een nieuw 6° ingevoegd, luidend als volgt :

« 6° elk diploma van een hogere technische leergang; »,

2° littera b) wordt door de volgende bepaling vervangen :

« b) zij die onder de door de Koning vastgestelde voorwaarden als ondernemingshoofd een handels- of ambachtswerkzaamheid hebben uitgeoefend, of zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn gebonden, het dagelijks beheer van een onderneming of een inrichting waar één van de werkzaamheden werd uitgeoefend, op zich hebben genomen.

» Bedoelde werkzaamheden, verricht hetzij als hoofdberoep, hetzij als nevenberoep, moeten zijn uitgeoefend gedurende een tijd waaraan ten minste het waardecijfer 15/15e kan worden toegekend, ervan uitgaande dat één jaar hoofdberoep een waarde heeft van 5/15e en één jaar nevenberoep een waarde van 3/15e.

» De werkzaamheid dient te zijn uitgeoefend in de loop van de tien jaren die de aanvraag om getuigschrift voorafgaan, behalve indien zij zonder onderbreking werd uitgeoefend en in dit geval volstaat het dat ze in de loop van de bedoelde periode beëindigd wordt. »

Bij dit artikel stelt de heer Peuskens volgend amendement voor:
A cet article, M. Peuskens présente l'amendement que voici :

Het 1° vervangen door wat volgt:

« 1° In *a* worden de volgende wijzigingen aangebracht :

« A. Het 1° en het 2° worden vervangen door de volgende tekst :

» 1° Een diploma van lager secundair onderwijs, een diploma of eindgetuigschrift van een technische school of leergang, een brevet of een eindgetuigschrift van een beroepsschool voor zover de elementaire kennis van het bedrijfsbeheer tot de leerstof behoort in de afdeling of leergang waarvan het diploma, brevet of eindgetuigschrift werd behaald.

» B. Er wordt een 5^obis ingevoegd, luidend als volgt :

» 5^obis Een eindexamen van de leergangen voor sociale promotie van het hoger niveau. »

Remplacer le 1° par ce qui suit :

« 1° Au *a* sont apportées les modifications suivantes :

» A. Le 1° et le 2° sont remplacés par le texte suivant :

» 1° Un diplôme de l'enseignement secondaire inférieur, un diplôme ou un certificat de fin d'études d'une école ou d'un cours techniques, un brevet ou un certificat de fin d'études d'une école professionnelle, pour autant que la connaissance élémentaire de la gestion d'entreprises fasse partie des matières enseignées dans la section ou les cours pour lesquels le diplôme, brevet ou certificat de fin d'études a été délivré.

» B. Il est inséré un 5^obis, libellé comme suit :

» 5^obis. Un diplôme de fin d'études des cours supérieurs de promotion sociale. »

Het amendement en het artikel worden aangehouden.
L'amendement et l'article sont réservés.

Art. 4 (vroeger art. 3). Artikel 7 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 4 augustus 1978, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Art. 7. — Moeten worden geacht het bewijs van de beroepskennis te leveren :

» *a*) de houders van een van de daartoe door de Koning in aanmerking genomen akten.

» Het in aanmerking nemen van deze akten kan afhankelijk gesteld worden van het bewijs van een beroepspraktijk die twee jaren niet mag overschrijden.

» Deze praktijk moet kunnen worden verworven in de loop van de studies en mag niet geëist worden van personen ouder dan dertig jaar.

» Zijn vrijgesteld van de praktijk, de houders van een diploma van opleiding tot ondernemingshoofd of van een eindakte afgegeven door een onderwijsafdeling van het hoger secundair niveau, erkend als beroep, voor de door het reglementeringsbesluit opgelegde beroepskennis.

» *b*) zij die één van de daartoe door het reglementeringsbesluit aangeduide werkzaamheden hebben uitgeoefend of aan de uitoefening van die werkzaamheid hebben deelgenomen gedurende de tijd en onder de voorwaarden door de Koning vastgesteld. »

Art. 4 (ancien art. 3). L'article 7 de la même loi, modifié par la loi du 4 août 1978, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 7. — Doivent être considérés comme apportant la preuve des connaissances professionnelles :

» *a*) les porteurs d'un des titres retenus à cette fin par le Roi.

» La prise en considération de ces titres peut être subordonnée à la preuve d'une pratique professionnelle qui ne peut excéder deux ans.

» Cette pratique doit pouvoir être acquise au cours des études et ne peut être imposée aux personnes âgées de plus de trente ans.

» Sont dispensés de la pratique, les détenteurs d'un diplôme de formation de chef d'entreprise ou d'un titre de fin d'études délivré par une section d'enseignement du niveau secondaire supérieur, retenu comme preuve des connaissances professionnelles imposées par l'arrêté de réglementation.

» *b*) ceux qui ont exercé une des activités désignées à cet effet par l'arrêté de réglementation ou qui ont participé à l'exercice de cette activité pendant le temps et dans les conditions fixées par le Roi. »

— Aangenomen.

— Adopté.

Art. 5 (ancien art. 4). L'article 8, § 2, de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« § 2. L'exercice d'une activité réglementée par une personne qui doit détenir l'attestation prévue à l'article 5, ou par le gérant ou l'organe d'une société soumise à cette obligation, ne peut être admis comme preuve des connaissances imposées lorsque le demandeur ou la société en question tombe sous le coup des dispositions de l'article 14 ou bénéficie, pour cette activité, d'une des dispenses ou dérogations prévues aux articles 9, § 3, ou 10, § 2. »

Art. 5 (vroeger art. 4). Artikel 8, § 2, van dezelfde wet wordt door de volgende bepaling vervangen :

« § 2. De uitoefening van een gereguleerde werkzaamheid door een persoon die houder moet zijn van het in artikel 5 vermelde getuigschrift of door de zaakvoerder of het orgaan van een vennootschap waarvoor deze verplichting geldt, kan niet als bewijs van de opgelegde kennis worden aanvaard, wanneer de aanvrager of de vennootschap in kwestie strafbaar is volgens de bepalingen van artikel 14 of voor deze werkzaamheid één van de in artikelen 9, § 3, of 10, § 2, bepaalde vrijstellingen of afwijkingen geniet. »

— Adopté.

— Aangenomen.

Art. 6 (vroeger art. 5). In artikel 9, § 1, van dezelfde wet, wordt vóór 2°, dat 3° wordt, een nieuw 2° ingevoegd, luidend als volgt :

« 2° de vennootschap die aan de gestelde eisen voldeed in hoofde van een overleden zaakvoerder of orgaan, wanneer diens overlevende echtgenoot zaakvoerder of orgaan is geworden van de vennootschap en ten minste de helft van het maatschappelijk kapitaal bezit in volle eigendom of in vruchtgebruik; ».

Art. 6 (ancien art. 5). Dans l'article 9, § 1er, de la même loi, il est inséré avant le 2°, qui devient le 3°, un nouveau 2°, rédigé comme suit :

« 2° la société qui satisfait aux conditions prévues par l'intermédiaire d'un gérant ou d'un organe décédé, lorsque le conjoint survivant de celui-ci, devenu gérant ou organe de la société, possède au moins la moitié du capital en pleine propriété ou en usufruit; ».

— Aangenomen.

— Adopté.

Art. 7 (ancien art. 6). Il est inséré dans la même loi à la place de l'article 20, qui devient l'article 21, un article 20 *nouveau* rédigé comme suit :

« Art. 20. — Les personnes physiques qui détiennent une attestation délivrée en application de l'article 18, § 1er ou § 2, de la loi du 24 décembre 1958 ou de l'article 19, § 3, de la présente loi, peuvent poursuivre leurs activités au sein de la société à laquelle elles ont fait apport de leur entreprise et dont elles assurent la gestion journalière.

» Le bureau de la Chambre des métiers et négoce ou le Conseil d'Établissement accordera à la société, sans autre preuve, l'attestation prévue à l'article 5. »

Art. 7 (vroeger art. 6). In dezelfde wet wordt in de plaats van artikel 20, dat artikel 21 wordt, een nieuw artikel 20, ingevoegd luidend als volgt :

« Art. 20. — De natuurlijke personen die houder zijn van een attest, uitgereikt bij toepassing van artikel 18, § 1 of § 2, van de wet van 24 december 1958 of van artikel 19, § 3, van deze wet, mogen hun werkzaamheden voortzetten binnen het raam van de vennootschap bij welke zij inbreng hebben gedaan van hun onderneming en waarvan zij het dagelijks beheer waarnemen.

» Het bureau van de Kamer voor ambachten en neringen of de Vestigingsraad kent de vennootschap, zonder verder bewijs, het bij artikel 5 bedoeld getuigschrift toe. »

— Adopté.

— Aangenomen.

De stemming over de aangehouden amendementen en artikelen alsmede over het geheel zal morgen plaatsvinden.

Le vote sur les amendements et les articles réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu demain.

Projet de loi relatif aux allocations aux handicapés
(n°s 448/ 1 à 4)

Projet de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (n°s 512/1 et 2)

Proposition de loi (MM. Wauthy et Wathelet) modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (n°s 340/1 et 2)

Discussion générale

Wetsontwerp betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten (nrs. 448/1 tot 4)

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen (nrs. 512/1 en 2)

Wetsvoorstel (de heren Wauthy en Wathelet) tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan minder-validen (nrs. 340/1 en 2)

Algemene bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, l'ordre du jour appelle la discussion générale des projets de loi n°s 448 et 512 et de la proposition de loi n° 340.

Dames en Heren, aan de orde is de algemene bespreking van de wetsontwerpen nrs. 448 en 512 en het wetsvoorstel nr. 340.

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Boeraeve-Derycke, rapporteur, heeft het woord.

Mevrouw Boeraeve-Derycke, rapporteur (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, collega's, dit wetsontwerp heeft als doel het stelsel van de tegemoetkomingen aan de gehandicapten eenvoudiger, rechtvaardiger en efficiënter te maken. In dit ontwerp wordt voorgesteld de bestaande tegemoetkoming te vervangen door twee tegemoetkomingen, namelijk een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming.

De inkomensvervangende tegemoetkoming is bestemd voor de gehandicapten waarvan het vermogen tot verdienen beperkt is en die niet over een voldoende inkomen kunnen beschikken. De integratietegemoetkoming is gericht op gehandicapten die omwille van hun gebrek aan zelfredzaamheid bijkomende kosten hebben om zich te integreren of op bijzondere voorzieningen een beroep te doen. De twee tegemoetkomingen kunnen samen of afzonderlijk toegekerd worden. De leeftijd vanaf dewelke men recht heeft op de tegemoetkomingen wordt eenvormig op 21 jaar vastgesteld in de plaats van 14 jaar en 25 jaar.

Ook worden maatregelen ter vereenvoudiging van de procedure voorgesteld. Er is in een overgangsregeling voorzien voor de rechthebbende in het huidige stelsel. De hervorming van de tegemoetkoming wordt beperkt tot de personen die gehandicapt worden vóór de leeftijd van 65 jaar. Ten slotte voorziet de tekst uitdrukkelijk in de afbouw van de verhoogde en verlengde kinderbijslag na 21 jaar met behoud van de verkregen rechten.

Het huidig wetsontwerp heeft een lange voorgeschiedenis. Reeds in 1977 diende mevrouw Demeester, de huidige staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid, een wetsvoorstel in in de Kamer van Volksvertegenwoordigers ter bevordering van de coördinatie en de harmonisering van het gehandicaptenbeleid. Deze ideeën werden hernomen en aangevuld in verschillende plannen en voorstellen ter hervorming van de sociale zekerheid. De tekst van dit wetsontwerp, die ons werd voorgelegd, werd goedgekeurd in de ministerraad van 24 april 1986.

Bij de algemene bespreking werd erop gewezen dat dit wetsontwerp een ontwerp van kaderwet is, waarbij veel vragen via uitvoeringsbesluiten geregeld moeten worden. De staatssecretaris betwist niet dat het om een kaderwet gaat. Zij wenst evenwel dat de besprekingen in de commissie ertoe zullen bijdragen om de inhoud van de toekomstige uitvoeringsbesluiten beter te omschrijven. De grondbeginselen van die besluiten zullen aan de commissie worden uiteengezet. Bovendien moet de staatssecretaris ook het advies van de Hoge Raad voor de Minder-Validen inwinnen. Ook werd vastgesteld dat het advies van de Nationale Hoge Raad voor Minder-

Validen, op fundamentele punten niet werd opgevolgd. Dit adviesorgaan had namelijk gevraagd:

1° een integratietegemoetkoming los van een onderzoek naar de bestaansmiddelen;

2° een inkomensvervangende tegemoetkoming hoger dan het bestaansminimum;

3° de volledige uitbetaling van de integratietegemoetkoming, ook wanneer de gehandicapte in een instelling verblijft.

Volgens de staatssecretaris is wat in deze adviezen wordt voorgesteld, niet steeds haalbaar op budgettair vlak.

Wel werd bijvoorbeeld beslist het advies van de Hoge Raad op te volgen in verband met de overgangsregeling voor wie ouder is dan 65 jaar. Ook werd met dit advies rekening gehouden voor de tegemoetkomingen aan meerderjarige vreemdelingen.

Belangrijk in dit ontwerp is evenwel de vereenvoudiging, onder meer ook omdat de aanvraagprocedure thans vergemakkelijkt wordt. Het naast elkaar bestaan van verschillende regelingen is slechts tijdelijk. Het aantal gerechtigden op de vroegere regeling is fors aan het dalen. U vindt die cijfers in bijlage III.

Met betrekking tot de ambtshalve herziening voor de categorie van minder-validen wier tegemoetkoming vóór 1 januari 1975 is ingegaan, zij opgemerkt dat die nog altijd mogelijk is onder dezelfde voorwaarden als tot nu toe het geval was met toepassing van de wet van 27 juni 1969. Bij de blinden en hun vereniging is er een grote vrees dat zij, via de invoering van een nieuwe regeling inzake tegemoetkomingen aan minder-validen, hun integratietegemoetkoming zouden verliezen. Zij vrezen dat aan hun handicap minder zwaar zal worden getild, omdat een groot aantal onder hen een goed beroepsinkomen heeft. Die vrees is volgens de staatssecretaris ongegrond. Naar verluidt blijft de toestand van degenen wier tegemoetkomingen vóór 1 januari 1975 is ingegaan, hoe dan ook ongewijzigd, en zij blijven aan de vroegere wetgeving onderworpen, tenzij de toepassing van de onderhavige wet voor hen voordeliger is. Welnu, het merendeel van de blinden valt onder de vroegere regeling.

Het probleem werd ook gesteld van de gehandicapten die wensen hun tegemoetkoming op een bankrekening te ontvangen. De staatssecretaris betreurt dat er nog altijd geen oplossing bestaat voor de uitbetaling van de tegemoetkomingen aan gehandicapten via een bankrekening, want er zullen altijd problemen rijzen wanneer de betrokkenen in het buitenland verblijven.

Over het bedrag van de tegemoetkoming en de invloed van de bestaansmiddelen werd langdurig gediscussieerd. De staatssecretaris antwoordt dat de geplande tegemoetkomingen een redelijk maandinkomen zullen waarborgen. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming kan niet lager zijn dan dat van het bestaansminimum. Zij hoopt evenwel dat een stijging van dit bedrag mogelijk zal zijn. Zij wenst er de aandacht op te vestigen dat het bestaansminimum de laatste jaren sneller gestegen is dan de loutere indexverhoging, zodat het bedrag ervan uiteindelijk een bepaald percentage van het gewaarborgd inkomen benadert.

De bijkomende kosten als gevolg van de beperkte zelfredzaamheid of van de noodzaak om op bijzondere voorzieningen een beroep te doen, worden vervangen door de integratietegemoetkoming, waarbij nog de hele reeks bestaande maatregelen komt, zoals voor de tenlasteneming van een behandeling.

In verband met het onderzoek naar de inkomsten vestigt de staatssecretaris de aandacht op het feit dat, in tegenstelling tot de huidige regeling, niet alle inkomsten in aanmerking zullen worden genomen: alleen de werkelijke inkomsten die voor de berekening van de inkomstenbelasting meetellen, komen in aanmerking. De tegemoetkomingen aan minder-validen vormen echter een vervangingsinkomen dat geheel ten laste van de staat valt, en niet een sociale verzekering die gefinancierd wordt via bijdragen waaraan een proportioneel recht op vergoeding is gekoppeld. Minder-validen wier handicap het gevolg is van een arbeidsongeval, vallen vanzelfsprekend onder een andere regeling.

Ook wat de invloed van de bestaansmiddelen betreft, zal een vereenvoudiging plaatsvinden. Het inkomen zal namelijk worden vastgesteld op basis van een document betreffende de inkomstenbelastingen.

Over de bepaling dat bij opname van de gehandicapten in een instelling de uitbetaling van de integratievergoeding voor een derde wordt opgeschort, hadden enkele commissieleden heel wat bedenkingen. De staatssecretaris verantwoordt de opschorting van de betaling van een derde van de integratietegemoetkoming wanneer de instellingen in de meeste gevallen

een dienst verstrekken die de integratie van de gehandicapte in de hand werkt. De gehandicapte met een beperkte zelfredzaamheid die niet in een instelling is ondergebracht, moet meer uitgeven, wil hij zich integreren. In de huidige regeling wordt de tegemoetkoming voor hulp van derde eveneens opgeschort tijdens het verblijf in een instelling.

De criteria waarmee de zelfredzaamheid zal worden geëvalueerd, zullen worden vastgesteld in samenwerking met de Hoge Raad voor de Minder-Validen. De betrokkenen zullen dus in ruime mate de vormgeving van deze materie kunnen meebepalen.

De minimumleeftijd voor het toekennen van alle tegemoetkomingen wordt op 21 jaar gebracht. Zo lijkt het ook verantwoord in de kinderbijslagwetgeving eenzelfde leeftijdsgrens te hanteren. Hierdoor komen kredieten vrij bij de Rijkskas voor kinderbijslag van werknemers en kunnen zij doorgestort worden naar het Fonds voor het financieel evenwicht in de sociale zekerheid. De keuze voor de leeftijd van 21 jaar steelt op vier gronden: in de eerste plaats is de leeftijd van de meerderjarigheid in de huidige wetgeving 21 jaar. Dit cijfer dient eveneens als criterium in de regeling van de kinderbijslag. Voorts heeft men ook vanaf 21 jaar recht op het bestaansminimum, en tot slot moeten de gehandicapten worden aangespoord hun scholing zo lang mogelijk voort te zetten. Indien voor de toekomst de leeftijd voor meerderjarigheid tot 18 jaar zou worden verlaagd, dan kunnen de leeftijdsvereisten voor de toekenning van tegemoetkomingen nog altijd worden gewijzigd.

Op een vraag van een commissielid antwoordt de staatssecretaris dat het recht op tegemoetkoming krachtens artikel 5 van het wetsontwerp niet vervalt bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Wel wordt bij de berekening van het bedrag van de tegemoetkoming rekening gehouden met het pensioen dat betrokkene eventueel ontvangt.

Het is de bedoeling dat de financiële weerslag van het geheel van de hervormingen van dit wetsontwerp gerealiseerd wordt binnen de grenzen van de voorziene middelen. Waar sommige bepalingen meeruitgaven zullen veroorzaken, zullen deze gecompenseerd worden door de besparingen die voortvloeien uit andere bepalingen. In het verslag is een overzicht opgenomen van de voorziene uitgaven voor 1986.

Artikel 1 bepaalt de twee soorten tegemoetkomingen aan gehandicapten. Een amendement om de term « integratietegemoetkoming » te vervangen in de term « meerkostentegemoetkoming » is niet weerhouden. Deze verwerping heeft tot gevolg dat het amendement dat ertoe strekt ook in andere artikelen dezelfde term « meerkostenvergoeding » in te voeren, zinledig wordt.

In artikel 2 wordt de minimum- en maximumleeftijd bepaald alsook de lichamelijke en psychische toestand om de inkomensvervangende tegemoetkoming te kunnen ontvangen. Ook voor de integratietegemoetkoming wordt dit bepaald. Amendementen om de leeftijd van 21 jaar te verlagen, alsook om de term « burgerlijke meerderjarigheid » te gebruiken in plaats van 21 jaar en « pensioengerechtigde leeftijd » in plaats van 65 jaar, werden verworpen. Er is wel benadrukt dat een gehandicapte student die na de leeftijd van 21 jaar nog voortstudeert, de kinderbijslag als student kan combineren met een tegemoetkoming als gehandicapte, na onderzoek van de bestaansmiddelen. Het recht op bijkomende kinderbijslag als gehandicapte vervalt echter op de leeftijd van 21 jaar.

Een amendement bij artikel 3 strekt ertoe de koninklijke besluiten genomen in uitvoering van dit artikel, vóór hun bekendmaking aan de bevoegde parlementaire commissie voor te leggen. Dit amendement is geldig voor een ganse reeks artikelen, maar werd verworpen. Wel wordt verduidelijking gegeven bij de term van dit artikel. De Koning bepaalt wat onder « kinderen ten laste » moet worden verstaan. Dit zijn kinderen die als ten laste van de gerechtigde zijn erkend in de regeling van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Artikel 4 regelt de nationaliteit alsook de werkelijke verblijfsduur in België om in aanmerking te komen. De bepalingen omtrent de verblijfsvereiste van vreemdelingen zullen in overeenstemming zijn met de Europese richtlijnen ter zake.

Artikel 5 bepaalt dat het recht op tegemoetkoming niet vervalt bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Het is niet meer mogelijk na de leeftijd van 65 jaar de inkomensvervangende noch de integratietegemoetkoming aan te vragen. De reeds toegekende tegemoetkomingen vallen echter niet weg bij het bereiken van deze leeftijd.

Artikel 6 bepaalt dat de Koning bij in de ministerraad overlegd besluit het bedrag van de tegemoetkoming vaststelt. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming is minstens gelijk aan het bedrag van het bestaansminimum dat door artikel 2, § 1, van de wet van 7 augustus 1974 is vastgesteld. Het bedrag van de integratievergoeding is een forfaitair bedrag. Het kan verschillen volgens de graad van zelfredzaamheid.

Amendementen om deze bedragen alsook de wijze van berekening te wijzigen, werden niet weerhouden.

Er is wel een grote vraag naar uitleg over het begrip « graad van zelfredzaamheid ». Sommige categorieën van gehandicapten, vooral de blinden die, een grote inspanning leveren voor hun revalidatie, vrezen dat zij hierdoor een lagere tegemoetkoming zullen ontvangen. De staatssecretaris antwoordt dat met de inspanningen die door de gehandicapten geleverd werden, ook rekening zal worden gehouden. Er kan dus geen sprake van zijn dat de integratietegemoetkoming de revalidatie zou afremmen.

De aangewende criteria inzake de tegemoetkoming van hulp van derden worden over het algemeen gunstig beoordeeld. Dit systeem, dat nu toch reeds enkele jaren van toepassing is, zal worden uitgebreid voor het toekennen van de integratietegemoetkoming. Een bijkomende waarborg vormt het advies dat zal worden uitgebracht door de Nationale Raad voor de Minder-Validen.

Artikel 7 zegt dat de tegemoetkomingen beoogd in artikel 6 worden verminderd met het bedrag van het inkomen van de gehandicapte, van zijn echtgenote of van de persoon met wie hij een huishouden vormt, dat meer belooft dan de door de Koning bij de in ministerraad overlegd besluit te bepalen grenzen.

Deze bepaling was wel aanleiding tot een uitgebreide bespreking. Er werd ook een amendement ingediend om de integratietegemoetkoming toe te kennen zonder onderzoek naar de inkomens, maar het amendement is verworpen. De staatssecretaris meent dat het inderdaad een probleem is voor de gehandicapte dat het inkomen van de persoon met wie hij een huishouden vormt, wordt meegerekend. In de mate dat de middelen daartoe beschikbaar zijn, zal zij ernaar streven het gezinsinkomen in zekere mate vrij te stellen. Omwille van de beperkte middelen en omwille van een tendens in de andere richting in de sociale zekerheid, is het evenwel onmogelijk het gezinsinkomen volledig vrij te stellen.

Onder de term « een huishouden vormen » dient te worden verstaan: elke samenwoning met personen van verschillend geslacht, behalve indien het gaat om bloed- of aanverwanten tot de derde graad. Een « gerechtigde met personen ten laste » is een gehuwde, niet feitelijk, noch van tafel of bed gescheiden gerechtigde, en ook een persoon die een huishouden vormt of nog een persoon die kinderen ten laste heeft. Een « samenwonende » is wie noch gerechtigde met personen ten laste, noch alleenstaande is, dus wie bijvoorbeeld met broer of zuster samenwoont.

Artikel 8 formuleert de aanvraag van de tegemoetkomingen. Sommige commissieleden vinden dat dit artikel onvoldoende bepaalt hoe de aanvraagprocedure zal verlopen. Er is een noodzaak om de gehandicapten degelijk te informeren over de te volgen procedure. De staatssecretaris zal ervoor zorgen dat de gehandicapten betere informatie ontvangen. De aanvraag mag worden ingediend één jaar vooraleer men de vereiste leeftijd bereikt, dus vanaf de twintigste verjaardag. Het recht op tegemoetkoming gaat in vanaf de eenentwintigste verjaardag, of, indien later aangevraagd, vanaf de aanvangsdatum.

De staatssecretaris merkt op dat in de Nederlandse tekst in het eerste lid van § 2 na het woord « bedrag » de woorden, « van de tegemoetkoming » dienen te worden ingevoegd. Het aldus verbeterde artikel wordt aangenomen.

Artikel 9 stelt dat de Koning de criteria bepaalt volgens welke het verdienvermogen en de zelfredzaamheid van de gehandicapten worden vastgesteld. Dit artikel is zonder discussie aangenomen.

Artikel 10 regelt de beslissing over de aanvragen en de herzieningen. Zoals in het huidige systeem zal om de vijf jaar een herziening plaatsvinden. Een commissielid meent dat het omwille van de rechtszekerheid aangewezen is in de wet te preciseren dat de beslissing met redenen dient omkleed te zijn, te meer daar de tegemoetkomingen kunnen worden geweigerd zonder nader onderzoek wanneer duidelijk blijkt dat de aanvrager niet de voorwaarden vervult, en dient daartoe een amendement in. Ook wordt opgemerkt dat hier een strengere terugvordering wordt ingevoerd dan vroeger het geval was. De verjaring geschiedt pas na drie jaar, waar het vroeger maar zes maanden was. De staatssecretaris antwoordt dat § 3 de mogelijkheid schept af te zien van terugvordering. Zulks gebeurt op advies van de Commissie voor Sociaal Hulpbetoon, en in het verleden is reeds gebleken dat zeer aanzienlijke bedragen niet worden teruggevorderd, vooral wanneer een fout van de administratie aan de basis lag van de betaling. Dit artikel wordt zonder wijziging aangenomen.

Artikelen 17 en 18 betreffende uitbetalingsmodaliteiten geven geen aanleiding tot bespreking en worden achtereenvolgens goedgekeurd.

Artikel 19 behandelt de geschillen over de rechten ontstaan uit deze wet. Er wordt in de bespreking benadrukt dat er geen beroep mogelijk is over

het al of niet aan een terugvordering verzaken. De minister beslist pas na het advies van de Commissie voor Sociaal Hulpbetoon te hebben ingewonnen. Daar nog eens beroep tegen instellen, lijkt overdreven. Dit artikel wordt aangenomen.

Artikel 20 regelt het opvragen van het advies van de Nationale Hoge Raad voor Gehandicapten. Het wordt zonder verdere besprekingen goedgekeurd.

Artikel 21 regelt de oprichting, de samenstelling en de werkwijze van een commissie voor sociaal hulpbetoon aan de gehandicapten. De staatssecretaris deelt mede dat deze commissie in feite reeds bestaat, maar aangezien de wet van 27 juni 1969 wordt afgeschaft, vormt dit artikel de rechtsgrond voor het voortbestaan van de commissie, die er onder meer mee belast is aan de minister een advies te verstrekken over het al dan niet terugvorderen van ten onrechte betaalde tegemoetkomingen. De leden van deze commissie worden benoemd door de minister op voordracht van verenigingen van gehandicapten. Er is wel een vraag om in deze commissie ook Duitstaligen op te nemen, omdat een deel dossiers in het Duits zijn opgemaakt. De staatssecretaris neemt akte van deze opmerking. Voor de volledige samenstelling van deze commissie en het aantal dossiers verwijst ik naar het verslag.

De staatssecretaris bevestigt nog dat in overleg met de administratie een brochure zal worden uitgegeven waarin alle voorzieningen die op nationaal vlak bestaan, zullen worden toegelicht. Deze brochure zal ook in het Duits beschikbaar zijn. Dit artikel werd ongewijzigd aangenomen.

Artikel 22 bepaalt dat de uitgaven die voortvloeien uit deze wet, ten laste vallen van het Rijk. Zonder verdere bespreking werd dit artikel aangenomen.

Artikelen 23 tot en met 27 bevatten wijzigingen aan de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag tot de leeftijd van 25 jaar en eventueel zelfs nadien. Deze artikelen worden zonder verdere bespreking aangenomen.

Artikel 28 voorziet in de opheffing van de wet van 27 juni 1969 alsook de overgangsregeling. De staatssecretaris deelt mee dat in het koninklijk besluit van 24 december 1974 rekening werd gehouden met de verkregen rechten van de personen die op 31 december 1974 recht hadden op een tegemoetkoming. Deze verkregen rechten worden ook in onderhavig wetsontwerp behouden. Het is evenwel niet mogelijk drie stelsels in het leven te roepen; dat zou te ingewikkeld worden.

Een amendement om een nieuw artikel 28bis in te voegen, ertoe strekkende het loon van de werkende gehandicapten te cumuleren met 50 pct. van de maximumtegemeetkoming van een gezinshoofd, wordt niet aangenomen. De staatssecretaris antwoordt dat, op basis van artikel 7 «de grenzen kunnen verschillen», het mogelijk is een andere grens te voorzien voor werkende gehandicapten. De huidige mogelijkheid 250 000 frank te verwerven uit arbeid in cumulatie met een tegemoetkoming, zal dus blijven bestaan.

Artikelen 29 en 30 bepalen dat de Koning in bestaande wetsbepalingen de verwijzingen naar de in deze wet opgenomen bepalingen naar de vorm kan aanpassen alsook de datum bepalen van in werking treden van deze wet. Dit werd zonder bespreking aangenomen.

Een amendement om een nieuw artikel 31 bij te voegen dat betrekking heeft op de artikelen 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 1° en 26 kwam bij de bespreking van deze artikelen reeds uitvoerig aan bod en wordt verworpen.

Het gehele wetsontwerp wordt met 11 tegen 3 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen. Dientengevolge vervalt het bij dit wetsontwerp gevoegde ontwerp, overgezonden door de Senaat, en ook het toegevoegde wetsvoorstel.

In eigen naam wens ik nog te zeggen dat ik dit wetsontwerp ten volle steun. Ik hoop dat het deze week nog in de Kamer wordt goedgekeurd en dat het nadien in de Senaat een vlotte verdere behandeling moge krijgen. Dit wetsontwerp zal zeker bijdragen tot een betere gehandicaptenzorg, ten bate van het welzijn van alle gehandicapte mensen. Deze groep verdient zeker onze bijzondere aandacht en sympathie.

Mevrouw de Staatssecretaris, ik hoop en wens dat uw droom werkelijkheid moge worden, zodat deze wet per 1 januari 1987 in werking zal kunnen treden. (Applaus bij de leden van de meerderheid.)

M. le Président. — La parole est à M. Gondry.

M. Gondry (à la tribune). — Monsieur le Président, Madame le Secrétaire d'Etat, mes chers collègues, ceci n'est pas un effet scénique (M. Gondry montre son bras en écharpe.), Madame le Secrétaire d'Etat, et ce n'est certes pas pour mieux plaider le dossier qui est le nôtre que je me présente

le bras en écharpe à cette tribune, puisque, de toute manière, son examen avait commencé avant que cet accident m'arrive. Mais, de toute manière, il m'aide à comprendre encore mieux les difficultés que peuvent rencontrer les handicapés qui ont perdu une partie de leur autonomie. Pour ma part, je crois qu'elle sera provisoire. Mais je constate combien de multiples problèmes se posent lorsqu'on souffre d'un handicap, voire de handicaps très sévères comme nous en avons évoqué tout au long des trois semaines de discussion en commission. Il est normal, Madame le Secrétaire d'Etat, que je plaide avec plus de force le présent dossier.

Madame Boeraeve, indépendamment du rapport oral que vous venez de faire à cette tribune, je tiens à souligner que le rapport écrit que vous avez élaboré avec l'aide de votre secrétariat nous aidera à améliorer, plus tard, parce qu'il est fidèle aux discussions qui se sont déroulées en commission, le projet de loi dont nous discutons pour l'instant.

Pourquoi est-ce que je parle d'amélioration? Parce que lorsque vous étiez parlementaire, Madame le Secrétaire d'Etat, vous avez vous-même déposé une proposition de loi à ce sujet, où l'on sentait votre générosité de cœur. La preuve est que tous les groupes avaient contresigné cette proposition, et j'ai eu l'honneur d'être sollicité par vous pour apposer ma signature à côté de la vôtre. Et il est vrai que nous voulions, ensemble, accomplir un pas important en ce domaine, mais vous êtes devenue secrétaire d'Etat...

Une voix sur les bancs PSC. — C'est un handicap!

M. Gondry. — En effet, c'est un handicap, parce que la politique d'austérité qui est celle du gouvernement — et vous l'avez d'ailleurs reconnu en répondant à certains intervenants en commission — vous a empêché d'avancer comme vous l'auriez souhaité dans la concrétisation de vos projets en faveur de ceux qui ont besoin de nous et souffrent dans notre pays.

Madame le Secrétaire d'Etat, nous avons donc accompli un travail ensemble à la commission, et M. Santkin a continué ce que j'avais commencé, ayant été interrompu par cet accident malencontreux. Vous avez bénéficié d'un préjugé favorable, puisque le PS s'est abstenu en commission. Il a estimé que ce projet contenait de bonnes choses, notamment une ouverture pour le monde difficile de ceux qui souffrent d'un handicap.

Vous vous rangez, dans ce projet — et c'est un élément bénéfique —, du côté des conclusions de la Commission royale, qui vont dans le sens d'une simplification générale en faveur de ceux qui éprouvent des difficultés à comprendre les documents ou les dossiers qui leur sont soumis. C'est tout à votre honneur, Madame le Secrétaire d'Etat. Vous avez introduit une simplification, et, d'autre part, il n'est plus fait de distinction entre l'allocation ordinaire ou l'allocation spéciale, ce qui constitue également un pas en avant. Vous avez introduit la possibilité de prendre en considération le handicap dans sa totalité. La notion est ainsi créée, et nous pourrions aller plus avant, ce qui est encore à votre honneur. L'allocation d'intégration et l'allocation de remplacement de revenus sont détachées l'une de l'autre. Les critères d'évaluation et les limites des revenus sont différents. Tout cela est encore en votre honneur.

Ensuite, ce fut l'abstention du groupe socialiste. Notre groupe, après avoir étudié votre projet et le rapport avec tout le sérieux nécessaire, a dû constater certains manquements.

Le présent projet de loi ne prévoit, en effet, aucune mesure d'encouragement pour les handicapés qui travaillent. L'octroi de l'allocation d'intégration est subordonné à une enquête préalable sur les ressources, ce qui est contraire au principe même de l'intégration. Vous vous en êtes expliquée par le fait que nous sommes dans une période d'austérité et que le gouvernement insiste pour que l'on n'aille pas au-delà des possibilités budgétaires.

D'autre part, la liaison de l'allocation aux revenus du conjoint est pour nous également inacceptable.

Le fait qu'il s'agit d'une loi-cadre revêt également un caractère négatif. Vous dites que cette loi-cadre vous permettra de réaliser d'autres objectifs et d'aller plus loin dans votre ténacité de secrétaire d'Etat.

D'autre part, avec tous les inconvénients et les imprécisions que peut faire naître une loi-cadre que nous votons sans en connaître les arrêtés d'exécution, si nous ne le discutons pas en commission, cette proposition de loi permet aussi une certaine rétroactivité par le biais de révision d'office pour les personnes ayant introduit une demande après le 1er janvier 1975.

Il nous est difficile de croire que nous pourrions aider les personnes de plus de 65 ans, même si vous nous répondez que les demandes introduites dans le cadre de la loi précédente pourront encore bénéficier des avantages qui leur auront été consentis. Mais les personnes de plus de 65 ans ne

pourront plus introduire de demande d'allocation. En effet, on ne les considère plus comme handicapées. Elles devront faire appel peut-être à l'assistance publique ou à d'autres moyens pour subvenir à leurs besoins.

D'autre part, on ne reconnaîtra plus, si le dossier est introduit après l'âge de 65 ans, le handicap à ces personnes. Or, il faut savoir sérieux les problèmes, et nous devons donc aider ces personnes de plus de 65 ans à surmonter leur handicap. Cela ne se fait pas toujours sur le seul plan financier. Je m'en suis expliqué en commission, lorsque j'ai évoqué le cas de ce cul-de-jatte qui, à 65 ans, a reçu une lettre du Fonds national de reclassement des handicapés. Cet organisme ne vous concerne pas dans le cas de l'allocation, mais il s'agit toujours d'organisations sœurs, même si l'une est communautarisée. Cette lettre fut pour son destinataire un véritable choc. On lui écrivait qu'il n'était plus reclassable, qu'il n'était plus rentable, qu'il ne devait plus demander de secours, que tout cela était terminé, qu'il avait 65 ans. Je vous ai écrit, à ce sujet, et vous y avez été assez sensible, puisque vous m'avez répondu après la séance de commission que le contact serait repris à ce propos. Cela signifie qu'il nous reste encore un monde à découvrir, que nous allons de plus en plus paupériser les handicapés, parce que nous ne serons pas aussi généreux que vous l'étiez en tant que parlementaire, parce que nous n'allons pas à la rencontre de ces gens pour leur tendre une main secourable et non pas charitable, pour vaincre leur handicap.

C'est une des raisons pour lesquelles je désire alerter le secrétaire d'Etat, lui demander d'aller plus loin dans l'approche de ce projet, lui dire pourquoi, aujourd'hui, notre position a changé par rapport à celle que nous adoptions en commission. Provisoirement, nous disons non à ce projet, en vous faisant cependant remarquer que vous bénéficiez d'un préjugé favorable, mais je vous l'ai déjà dit.

Trois éléments de votre projet sont encore l'objet de critiques :

1° Le retrait d'une partie des allocations d'intégration attribuées aux personnes qui résident dans une institution. Il nous semble à nous, socialistes, incorrect de pratiquer ce retrait.

2° L'allocation d'intégration qui n'est accordée qu'à partir de 21 ans. Dans la commission, plusieurs amendements ont été déposés, visant à ramener l'attribution de cette allocation à 18 ans. Vous vous êtes expliquée à ce sujet. Cependant, je tiens à faire remarquer que l'âge de 18 ans correspond à la fin de la scolarité. Je vous demanderais de tenir compte des amendements que nous avons déposés et que votre majorité a rejetés.

3° Le minimum de moyens d'existence qui sert de base pour l'allocation de remplacement nous paraît insuffisant; il faut le relever. Si vous me dites qu'en réalité, c'est là une base et que l'on ne peut pas descendre en deçà, je vous approuverai. Je vous demanderai que l'on accorde à ces handicapés des revenus supérieurs et que l'on analyse au moins leur situation et leurs moyens d'existence. Les handicapés ont droit, eux aussi, à une vie décente. Leurs moyens d'existence ne doivent pas se situer au niveau le plus bas. Si vous avez voulu fixer ce niveau aussi bas pour ne pas descendre en deçà, c'est très bien; c'est en partie ce que vous avez déclaré en commission. Mais nous voudrions, nous, socialistes, que vous accordiez des moyens d'existence supérieurs à ceux qui en ont besoin.

Ce sont les raisons pour lesquelles, Monsieur le Président, Madame le Secrétaire d'Etat, chers collègues, nous disons non aujourd'hui à ce projet, tout en l'ayant approuvé en commission.

Je voudrais dire au secrétaire d'Etat combien, aujourd'hui, notre position est difficile, parce que nous savons qu'un pas a été franchi. Cependant, nous ne sommes pas allés assez loin. Nous espérons, si les mois prêtent vie au gouvernement dont vous faites partie, que nous allons nous atteler tous ensemble pour faire mieux et que ce projet ne constitue qu'un départ. Nous nous sommes donc abstenus en commission. Et si nous votons non demain, Madame le Secrétaire d'Etat, c'est pour vous dire: Parcourons ensemble un autre chemin que celui parcouru jusqu'ici. Nous devons encore beaucoup travailler pour ceux qui demandent beaucoup de notre part, afin qu'ils puissent mener une autre vie que celle qu'ils mènent actuellement. *(Applaudissements sur les bancs socialistes.)*

De heer Voorzitter. — De heer Flamant heeft het woord.

De heer Flamant *(op de tribune)*. — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, Dames en Heren, collega's, zoals de meeste sociale wetten in ons land is ook de regeling met betrekking tot de uitkeringen voor de gehandicapten fragmentarisch opgebouwd. Inderdaad, naarmate zich nieuwe behoeften manifesteerden, werden telkenmale aangepaste maatregelen getroffen en nieuwe voorzieningen in het leven geroepen. Het is op die manier dat broksgewijze een bijna niet te tellen aantal voorzieningen tot stand kwam, wat uiteindelijk is uitgemond in een schier ondoorzichtig en uiterst moeilijk toegankelijk geheel. Ik meen dat niet ten onrechte soms wordt gezegd dat voor een gehandicapte die een beroep moet doen op de regeling zoals ze vandaag bestaat, dit een bijkomende

handicap vormt. De ervaring leert inderdaad dat de geldende wetten en reglementen te zwaar drukken op de toegankelijkheid en op de efficiëntie van het geheel. Het is ook noodzakelijk te beklemtonen dat een gebrek aan toegankelijkheid tot een bepaald systeem ook een niet denkbeeldig gevaar inhoudt van een differentiële participatie. De administratieve doolhof en het juridisch labyrint van de geldende regeling, zoals tot op heden toegepast, is derhalve dringend aan een grondige vereenvoudiging toe. Mevrouw de Staatssecretaris, ik meen dat dit ook in de commissie werd onderschreven, waar wij tijdens een vruchtbare bespreking, over de verschillende fracties heen, toch voldoende aandacht hebben kunnen opwekken voor de problematiek van de gehandicapten.

Het ontwerp zoals het heden wordt ingediend, heeft de verdienste de problematiek structureel aan te pakken. Op die manier zet het een stap in de goede richting. De belangrijkste hervorming is ongetwijfeld deze die bestaat in het terugbrengen van de verschillende soorten tegemoetkomingen, die tot op heden elk als het ware een afzonderlijk bestaan leidden, tot twee tegemoetkomingen. Die maatregel moet de efficiëntie ten goede komen.

Dat de tegemoetkomingen in eerste instantie moeten gaan naar hen die er de grootste nood aan hebben, zal door niemand in twijfel worden getrokken of betwist. De uitkeringen moeten derhalve op een sociaal verantwoorde wijze worden toegekend. Men haanteert voortaan een nieuw criterium, dit van het fiscaal inkomen. Volgens mij moet dit de mogelijkheid bieden een rechtvaardiger toekenning te laten geschieden dan in het huidige stelsel, waarbij de toekenning grotendeels afhankelijk is van de voorwaardelijk uitgestoken hand. Behalve de ingebouwde polyvalentie van de aanvraag zal het hanteren van dit criterium bovendien een sneller administratieve afhandeling van het dossier in de hand werken. Ik zou van de gelegenheid gebruik willen maken om de noodzaak te onderstrepen van het betrekken van genomen beslissingen aan de betrokkenen in veel eenvoudiger en begrijpelijker termen te stellen dan tot op heden het geval is. Ook daartegen zal niemand enig bezwaar kunnen inbrengen.

Dames en Heren, collega's, ontegensprekelijk leven vandaag nog veel te veel gehandicapten op de grens van de armoede wegens gebrek aan voldoende inkomsten door het niet kunnen deelnemen aan het productieproces. Vandaar dat het ontwerp voorziet in een inkomensvervangende tegemoetkoming die minstens moet gelijk zijn aan het bestaansminimum — en minstens wil zeggen: ten minste, want dat is de juiste interpretatie —, met dit voorbehoud, zoals u het zelf hebt geformuleerd in de commissie, Mevrouw de Staatssecretaris, dat dit niet inhoudt dat het niet hoger kan zijn eens de budgettaire ruimte het mogelijk maakt. Deze bepaling houdt integendeel in dat de tegemoetkoming hoger kan liggen dan het bestaansminimum.

Gedurende jaren heeft men gedacht dat de gehandicapte zich automatisch in de maatschappij zou integreren via de beroepsintegratie. De tewerkstelling vormt vanzelfsprekend een uiterst belangrijke rol en factor bij de sociale integratie, zij het evenwel niet de enige. Er dient rekening te worden gehouden met het feit dat wie niet kan deelnemen aan een productieproces, zich zeer dikwijls psychologisch een minderwaardig individu voelt. De problematiek van de gehandicapte is dus noch beperkt tot, noch opgelost door het toekennen van een inkomensvervangende tegemoetkoming. In ieder mens, en evenzeer in ieder gehandicapt mens, bestaat een oneindige waaier van mogelijkheden alsmede van kansen van aanpassing en validatie. Om die optimale benutting van die mogelijkheden te bewerkstelligen, moet, mijns inziens, de toekenning van de integratietegemoetkoming kunnen worden verleend. Aldus wordt terecht afgestapt van een vroegere benadering van de gehandicapte, die veel te eenzijdig was, in die zin dat vooral in termen van bezorgdheid en hulpverlening werd gedacht en opgetreden. De mogelijkheden in de gehandicapten aanwezig blijven om zich in de maatschappij in te schakelen, werden aldus onderschat.

Onder invloed van het wetenschappelijk onderzoek, alsmede van de evolutie in het denken ter zake, heeft het inzicht in de problematiek van de gehandicapten een nieuwe dimensie gekregen. Dit heeft vandaag voor gevolg dat de gehandicapte, als mens met andere mogelijkheden weliswaar, wordt aanvaard en dat de wil aanwezig is hem reële kansen te geven.

Ik denk dat de integratietegemoetkoming daarbij een uiterst belangrijke rol kan spelen om een bijdrage te leveren, teneinde de gehandicapte in de gelegenheid te stellen volgens zijn mogelijkheden optimaal te functioneren. hem bij te brengen dat ook voor hem het leven zin heeft en dat een handicap uiteindelijk geen levensvreemde zaak is. De invoering van de integratietegemoetkoming moet, naar het mij voorkomt, daaraan kunnen voldoen.

Mevrouw de Staatssecretaris, ook beantwoordt de bedoeling om de evaluatie van het vermogen tot verdienen en tot zelfredzaamheid van de gehandicapte aan te passen aan nieuwe wetenschappelijke technieken, zeker en vast aan een vereiste. De nieuwe wetenschappelijke technieken die ter zake gelden, zullen vanzelfsprekend moeilijk in de praktijk om te zetten zijn. In ieder geval moeten zij worden verwezenlijkt. Die evaluatie dient op een zo objectief mogelijke wijze te gebeuren.

Weliswaar heeft de vooruitgang van de medische wetenschap de gelegenheid geboden dieper in te gaan op de causale oorzaak van sommige handicaps en op een doelmatige behandeling ervan. Ook andere factoren dan uitsluitend medische spelen een rol in de evaluatie van een handicap. Tot vandaag gaat men uit van een medisch percentagebarema dat zich beperkt tot het opmeten van de organische capaciteiten, die op hun beurt meestal worden omgezet in arbeidsgeschiktheid of arbeidsongeschiktheid. Welnu, dit is niet langer aanvaardbaar.

Het ontwerp biedt de kans om te komen tot een medisch-disciplinaire aanpak van de gehandicapten-problematiek, waarin factoren van sociaal-psychologische, sociologische en somatische aard in onderling verband aan bod moeten komen. Wellicht zal men zich bij de evaluatie kunnen inspireren op de opgedane ervaring en de voorwaarden, gesteld voor hulpverlening aan derden.

Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, collega's, het is juist dat het voorliggend ontwerp in werkelijkheid een kaderwet is. Wij krijgen bijgevolg de gelegenheid om tot een meer gecoördineerd en doeltreffend beleid te komen. Vanzelfsprekend — en dat werd hier steeds herhaaldelijk gezegd, en dit is ook tijdens de besprekingen in de commissie tot uiting gekomen — zal het resultaat grotendeels afhankelijk zijn van de uitvoeringsbesluiten. Ik heb het positief ervaren dat u zich in de commissie hebt geëngageerd om de uitvoeringsbesluiten aan de leden van de commissie voor te leggen, nadat u de nodige adviezen zal hebben ingewonnen.

In het raam van deze bespreking wens ik erop te wijzen dat — niettegenstaande ter zake de bevoegdheden enigszins verdeeld zijn — in een nabije toekomst werk zou worden gemaakt van het probleem van de handicap, eigen aan de ouderdom. De demografische evolutie die zich voltrekt, wijst inderdaad op een snelle veroudering van onze bevolking, met alle gevolgen van dien, ook in verband met de problematiek van het gehandicaptenbeleid.

Mevrouw de Staatssecretaris, ik wil besluiten met u te zeggen dat mijn fractie dit ontwerp zal goedkeuren. Persoonlijk meen ik te mogen zeggen dat het de weg opent naar wat men noemt één basisdossier per gehandicapte, wat een uitdrukkelijke voorwaarde is voor een aangepaste multidisciplinaire en doorlopende aanpak, zonder dubbel gebruik en dure herhaling. Mijn goedkeuring steunt ook op het feit dat met dit ontwerp getuigenis wordt afgelegd van een evenwichtig, samenhangend en totaal beleid. (*Applaus bij de leden van de meerderheid.*)

De heer Voorzitter. — De heer Sleecx heeft het woord.

De heer Sleecx (*op de tribune*). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, geachte collega's, in de eerste plaats wil ik mevrouw Boeraeve-Derycke danken voor haar uitgebreid en zeer gedetailleerd verslag. In de tweede plaats wil ik duidelijk stellen dat ik mijn uiteenzetting zal opsplitsen in twee delen. Ik had een spreektijd van meer dan een uur voorzien. Aangezien de voorzitter mij niet toestaat deze tijd te gebruiken, zal ik mijn uiteenzetting in twee delen opsplitsen en bij artikel 1 de mij toegemeten tijd van 15 minuten gebruiken.

De tegemoetkomingen aan minder-validen betekenen in ons land voor 100 000 gezinnen vaak de enige bron van inkomsten of alleszins toch een onmisbare aanvulling van hun bestaansmiddelen. Iedere wijziging in de toekenning van dit vervangingsinkomen wordt dan ook met meer dan gewone belangstelling gevolgd door de verenigingen en organisaties van gehandicapten, de ouders van gehandicapten en de gehandicapten zelf.

Dat deze belangstelling vergezeld is van een zeker wantrouwen, hoeft geen verwondering te wekken, nu blijkt dat het wetsontwerp betreffende de hervorming van de tegemoetkomingen kadert in het Pinksterplan van de regering. De mensen stellen vast dat een hervorming op komst is. Deze hervorming kadert in het Pinksterplan. Vandaar het enorme wantrouwen van al dezen die zich om het lot van de minder-validen bekommeren.

Het feit dat de huidige regering een staatssecretaris voor deze sector heeft aangeduid, wijst reeds op het budgettaire belang ervan. Voor 1986 voorziet men voor de sector tegemoetkomingen alleen al in 18,5 miljard, wat toch nog steeds dubbel zoveel is als wat de Staat in 1985 in de Limburgse mijnen heeft gestopt. Dit bedrag stemt ongeveer overeen met datgene wat men aan de Limburgse mijnen en Cockerill Sambre heeft gegeven in 1985. Mevrouw de Staatssecretaris, het gaat over 100 000 mensen en over enorme bedragen. Ik stel echter vast dat de parlementaire

belangstelling eigenlijk niet zo groot is voor de problemen van de minder-validen.

Thans zou ik een paar zaken willen zeggen over het ontwerp zelf.

Het wetsontwerp vervangt de verschillende bestaande tegemoetkomingen — tegemoetkomingen die trouwens door de verslaggeefster zijn vermeld — door slechts twee tegemoetkomingen, namelijk een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming. Deze vereenvoudiging vinden wij zeer positief. Belangrijke wijzigingen aangebracht door het wetsontwerp zijn de volgende:

1. De tegemoetkomingen kunnen bij wijze van voorschot worden toegekend in afwachting van een andere uitkering; bij voorbeeld rente voor arbeidsongeval.

2. De aanvraag tot het bekomen van een inkomensvervangende tegemoetkoming geldt meteen als aanvraag voor de integratietegemoetkoming.

3. Men neemt niet langer alle bestaansmiddelen in aanmerking bij de berekening van het recht op een tegemoetkoming, maar men zal zich baseren op het fiscaal inkomen. Ook is voor de integratietegemoetkoming tijdens de actieve periode van het leven een hogere inkomensgrens voorzien.

4. De evaluatie van het verdienvermogen en van de zelfredzaamheid wordt aangepast aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten.

Er zijn nog een paar zaken, die ik even wens te vermelden. Ik zal er niet lang bij stilstaan, daar mevrouw Boeraeve dat reeds uitvoerig heeft gedaan.

De hervorming is beperkt tot de personen die gehandicapt worden vóór de leeftijd van 65 jaar. Voor wie gehandicapt wordt na die leeftijd, blijft de huidige regeling behouden.

Bij opname van de gehandicapte in een instelling zullen niet alle tegemoetkomingen volledig worden uitbetaald. De uitbetaling van de integratietegemoetkoming zal onder bepaalde voorwaarden voor een derde worden opgeschort.

Ten slotte voorziet de tekst ook in de afbouw van de verhoogde en verlengde kinderbijslag na 21 jaar, mits behoud van de verworven rechten. De verhoogde kinderbijslag wordt nu toegekend aan gehandicapten tussen 21 en 25 jaar met een invaliditeit van 66 pct. Vermits de aanvangsleeftijd voor de tegemoetkoming wordt verlaagd van 25 naar 21 jaar, moest ook de kinderbijslagregeling worden aangepast.

Al bij al verschilt dit wetsontwerp nauwelijks van het ontwerp dat minister Dehaene op 18 november 1982 ter advisering aan de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen voorlegde. Enige tekstuele wijzigingen niet te na gesproken, zijn er inhoudelijk drie verschilpunten te noteren:

1. De integratietegemoetkoming kon nog aangevraagd worden na de leeftijd van 65 jaar in het voorstel-Dehaene.

2. De aanvraag van de tegemoetkoming kon ingediend worden bij meerdere diensten in het vorige wetsontwerp.

3. Minister Dehaene voorzag in zijn kaderwet in geen wijzigingen in de kinderbijslagregeling.

Vervolgens, Mevrouw de Staatssecretaris, wens ik te blijven stilstaan bij een vijftal bedenkingen, die wij als Vlaamse socialisten maken. Elk van deze bedenkingen wens ik ten gronde te belichten, want zij liggen aan de basis van het feit dat wij het wetsontwerp niet zullen goedkeuren.

Ongekende financiële consequenties. In zijn advies benadrukte de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen reeds duidelijk dat men zich moeilijk kan uitspreken over een wetsontwerp, waarvan men de financiële consequenties niet kent, voor de bijna 100 000 rechthebbenden op een tegemoetkoming. Het kabinet van de staatssecretaris is dermate schaars met cijfergegevens dat zelfs de inspectie van financiën in zijn verslag moest schrijven dat een berekening van de budgettaire weerslag, bij gebrek aan materiaal, onmogelijk was. Afhankelijk van de bron, die men aanboort, krijg je dan ook de meest verscheiden cijfers voorgeschoteld.

U moet het zo zien, Mevrouw de Staatssecretaris, dat bij de betrokkenen en vooral bij degenen die zich bezighouden met minder-validen, het beleid een stuk verwarring heeft gebracht. Men heeft een aantal cijfers gehoord, en niemand wist waar het over ging. Dat bracht natuurlijk een stuk verwarring en onzekerheid. Ik citeer een drietal bronnen, waarop men zich baseert:

— Minister Verhofstadt spreekt in een nota die in *De Financieel Economische Tijd* verscheen, van een budget van 18 miljard, wat betekende dat er in 1987 766 miljoen zou bespaard worden.

— Mevrouw Demeester geeft in interviews te kennen dat er niet zou bespaard worden en sprak tijdens een *Confrontatie*-uitzending over 19 miljard.

— Uw kabinet beweert dat de ganse operatie 1,5 miljard meer zal kosten en dat men voor 1987 ongeveer moet rekenen op een budget van 18,5 miljard.

Wat er ook van zij, het staat vast dat de ganse hervorming moet gebeuren binnen een bepaalde budgettaire enveloppe, en niemand — zelfs niet de parlementsleden in de bevoegde Kamercommissie — krijgt inzage in de manier en de berekeningswijze van de cijfers die men poneert. De beschikbare financiële middelen gaan dus bepalen :

- of de inkomensvervangende tegemoetkoming al of niet gelijk zal zijn aan het bestaansminimum; er staat dus wel geschreven, Mevrouw de Staatssecretaris, «minstens het bestaansminimum», maar dat kan ook betekenen één frank meer dan het bestaansminimum;
- welke inkomstgrenzen men hanteert bij het toekennen van de tegemoetkomingen;
- hoe streng men zal zijn voor het bepalen van de zelfredzaamheid.

Er is geenszins de politieke wil om een degelijk inkomensbeleid voor de gehandicapten uit te bouwen. Wij hebben dus te doen met boekhouders in plaats van beleidsverantwoordelijken.

Mevrouw de Staatssecretaris, de thesis die ik naar voor heb gebracht, leeft niet alleen bij de socialisten, maar ook bij anderen die men niet direct in een socialistische hoek kan situeren. We mogen trouwens aannemen dat de ministerraad dit summier ontwerp, dat nog voor minstens 15 zaken uitvoeringsbesluiten vraagt, slechts aanvaard heeft op voorwaarde dat men de opgelegde budgetten niet overschreed.

Men kan mij misschien beschuldigen van naïviteit, maar ik kan mij niet neerleggen bij de steeds terugkerende bewering dat verdere verbetering en vernieuwing niet mogelijk is omwille van budgettaire beperkingen. Telkenmale horen wij datzelfde zeggen : « Wij willen wel, maar wij kunnen niet omwille van de budgettaire beperkingen. » Dit argument kan niet van toepassing zijn voor een sector die volledig afhankelijk is van overheidssteun op basis van solidariteit vanuit de gemeenschap. Het zal een blijven de opdracht zijn voor de staatssecretaris om te streven naar deze financiële mogelijkheden. Wanneer deze bereidheid niet aanwezig is, trekken wij sterk het nut van een staatssecretaris voor gehandicaptenbeleid in twijfel.

Een andere bedenking bij uw ontwerp is de wijziging van de wetgeving op de kinderbijslag. Op dit ogenblik kunnen gehandicapten met 66 pct. hun recht op kinderbijslag behouden tot de leeftijd van 25 jaar en eventueel zelfs nadien. Tot 25 jaar kunnen zij ook recht hebben op een belangrijke bijkomende bijslag, ongeveer 10 000 frank per maand. Aangezien de minimumleeftijd voor het toekennen van alle tegemoetkomingen nu teruggebracht gaat worden tot 21 jaar, wil de staatssecretaris ook in de kinderbijslagwetgeving eenzelfde leeftijds grens hanteren. Hierbij plaatst men wij volgende bedenkingen :

- Kinderbijslag wordt steeds toegekend zonder onderzoek naar de bestaansmiddelen. Aangezien deze budgetten na 21 jaar overgeheveld worden naar de sector tegemoetkomingen, zal er wel een onderzoek naar de bestaansmiddelen volgen alvorens een eventuele toewijzing gebeurt. Hierdoor zullen er ongetwijfeld slachtoffers vallen.
- Wat doet men met meerderjarige gehandicapte vreemdelingen die wel recht openen op kinderbijslag maar niet op een tegemoetkoming?
- Kan de staatssecretaris garanderen dat de door de voorgestelde hervorming in de kinderbijslag-regeling vrijgekomen budgetten overgeheveld worden naar de sector tegemoetkomingen?

Hierbij rijst volgens mij de volgende specifieke vraag : Volgens welke techniek worden gelden, bekomen op basis van bijdragen, overgeheveld naar een uitkering — uitgekeerd op solidariteitsbasis en niet steunend op het verzekeringsprincipe — welke slechts na onderzoek van de bestaansmiddelen uitgekeerd wordt?

Een volgende bedenking betreft het onderzoek naar de bestaansmiddelen en de hoegrootheid van de tegemoetkomingen. Hoewel die notie bestaansmiddelen in het wetsontwerp beperkt wordt tot de inkomsten die in aanmerking komen voor de personenbelasting, zitten er in deze regeling toch een aantal principiële tekortkomingen :

- De toekenning van de integratietegemoetkoming wordt gekoppeld aan een onderzoek naar de bestaansmiddelen. Dit is onaanvaardbaar, omdat deze integratietegemoetkoming niet beoogt een gebrek aan inkomen te compenseren, maar wel de vermindering of het gemis aan zelfredzaamheid en de gevolgen die daaruit voortvloeien, of met andere woorden de meerkosten tengevolge van de handicap. Meerkosten moeten integraal door de gemeenschap worden vergoed. Mevrouw de Staatssecretaris, wij stellen steeds voorop dat gehandicaptenzorg gemeenschapszorg is. Deze stelling wordt zowel bij u als bij ons geponereerd. Ik dacht dat bijvoorbeeld de integratievergoeding duidelijk aan de visie beantwoordt, dat gehandicaptenzorg gemeenschapszorg is. De meerkost die voortvloeit uit het gehandicap zijn, dient gedragen te worden door de gemeenschap.
- Voor het berekenen van de tegemoetkomingen wordt ook het inkomen van de echtgenote of de echtgenoot in aanmerking genomen. Met deze regeling kan men best iedere gehandicapte afraden ooit te huwen, aange-

zien hij dan automatisch zijn tegemoetkoming verliest. Beter ware het enkel de persoonlijke inkomsten van de aanvrager in aanmerking te nemen. Een rechtvaardige herverdeling van de inkomsten kan dan gebeuren via de belastingen.

— De inkomensvervangende tegemoetkoming zal waarschijnlijk gekoppeld worden aan het bestaansminimum. Dit is alleszins volkomen ontoereikend en zou moeten worden opgetrokken. De verantwoordelijkheid hiervan ligt in het feit dat deze tegemoetkoming meestal — gezien de ernst van de handicap — voor vele jaren het enige inkomen is. Dit betekent dat een gehandicapte hiermee niet enkel dagelijkse verbruiksgoederen moet betalen, maar ook uitrustingsgoederen, zoals huisraad of meubelen, moet financieren. Vandaar dat wij stellen dat minstens het bestaansminimum te weinig is voor minder-validen. Minstens het bestaansminimum kan één frank meer zijn dan het bestaansminimum.

Dan kom ik tot de uitbetaling van de integratietegemoetkoming in een instelling. In de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet argumenteert u, Mevrouw de Staatssecretaris, dat er in een instelling dienstverlening geboden wordt die het gebrek aan zelfredzaamheid compenseert en die de integratie bevordert, en dat het hierdoor verantwoord is de uitbetaling van de integratietegemoetkoming voor een derde op te schorten. Wij willen dit toch betwisten en ons aansluiten bij het advies van de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen, dat stelt dat de tegemoetkomingen volledig moeten uitbetaald worden, ongeacht de plaats waar de gehandicapte verblijft. Iedere gehandicapte moet de tegemoetkoming, waarop hij recht heeft integraal ontvangen. Wanneer de gehandicapte in een instelling verblijft, zal er een gedeelte van het inkomen besteed worden aan de hotel- en huisvestingskosten in de instelling. Over het resterende gedeelte dient de gehandicapte vrij te beschikken. Trouwens, men kan zich de vraag stellen of uw voorstel, Mevrouw de Staatssecretaris, wel budgettaire implicaties heeft, want naarmate de tegemoetkomingen voor instellingsbewoners dalen, zullen er minder opbrengsten zijn voor het Fonds 81 dat de instellingen subsidieert.

Wat de gevolgen voor de rechthebbenden betreft, blijft het wetsontwerp zoals ik in de commissie meermaals heb benadrukt, op heel wat terreinen erg vaag. We hebben eerder al gemeld dat talrijke artikels verder bij uitvoeringsbesluit moeten geregeld worden. Ik weet dat u zegt dat het een kaderwet is. Het is juist omwille van het feit dat het over zo'n belangrijke materie gaat, dat mensen vanzelfsprekend ongerust zijn en zich afvragen wat nu de concrete toepassingen zijn die men in die kaderwet gaat terugvinden. Dit maakt uitspraken over mogelijke gevolgen voor de huidige rechthebbende voor een stuk hypothetisch. Desalniettemin wensen we toch voor de ongeveer 47 000 gehandicapten op actieve leeftijd, die overgeheveld worden bij de inwerkingtreding van deze wet, te duiden op een aantal te verwachten consequenties.

Wanneer de integratietegemoetkoming opgesplitst wordt in vier categorieën, mag men verwachten dat heel wat zwaar gehandicapten die nu de hoogste categorie hulp van derden halen, niet meer in de hoogste categorie van de integratietegemoetkoming zullen vallen, met als gevolg dat er ook kleinere bedragen zullen worden uitgekeerd. Gehandicapten die een zware inspanning — ook financieel — leveren om zich in de maatschappij te integreren, zullen niet meer in aanmerking komen voor een integratietegemoetkoming. Ik denk aan het probleem dat door de blinden is gesteld. Heel wat van deze mensen hebben enorme inspanningen gedaan. Ze hebben cursussen gevolgd, wat hen vaak heel wat geld heeft gekost. Dan denk ik alleen nog maar aan de verplaatsingskosten. Persoonlijk ken ik zo iemand. Wij stellen dus vast dat de mensen die door de enorme inspanningen die zij hebben geleverd als telefonist ergens werkzaam zijn, geen integratievergoeding meer genieten. Deze mensen worden eigenlijk gediscrimineerd. We hadden graag gehad dat op dat vlak in dit wetsontwerp iets was terug te vinden.

Door de nieuwe beoordelingswijze van het vermogen tot verdienen, gaan een aantal van de huidige rechthebbenden verder recht op een tegemoetkoming verliezen. Daarbij moeten de rechthebbenden worden gevoegd die nog niet de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt op het ogenblik van de overschakeling naar een nieuwe regeling. Aan de andere kant komen er dan wel een aantal gerechtigden bij door de verlaging van de leeftijd van 25 jaar voor de bijzondere tegemoetkoming naar de leeftijd van 21 jaar. We kunnen ons dus moeilijk uitspreken over het feit of er in totaal al of niet rechthebbenden zullen bijkomen. Nochtans heeft dit aantal belang, aangezien er wordt gewerkt met vooraf bepaalde budgetten. Men moet toch weten hoeveel mensen er een tegemoetkoming zullen ontvangen. Als men over een budget beschikt van ongeveer 18,5 miljard, dat moet men toch weten hoeveel personen het voordeel van het systeem zullen kunnen genieten.

Een punt waaraan we in de commissie heel wat besprekingen hebben gewijd, betreft het ontbreken van een arbeidsstimulerende regeling. Het

ontwerp van wet van staatssecretaris De Meester voorziet nergens in een regeling waarbij aan werkende gehandicapten de mogelijkheid geboden wordt het loon tot op een bepaalde hoogte te cumuleren met een tegemoetkoming. Het ontbreken van dergelijke arbeidsstimulerende regeling werkt desintegrerend, gezien het niet de moeite loont te gaan werken, omdat men dan zijn tegemoetkoming verliest.

Mevrouw de Staatssecretaris, om u aan te tonen dat wij met onze bedenkingen niet alleen staan, wens ik een aantal zaken te citeren uit een schrijven dat ons werd toegestuurd op 12 juni 1986 door de Katholieke Vereniging voor Gehandicapten, en dat is ondertekend door de algemeen voorzitter, de heer Vastmans. U zal opmerken dat die vereniging er dezelfde bedenkingen op na houdt als ik. Als men zich met dergelijke problemen bezighoudt, komt het er niet zozeer op aan tot welke partij men behoort, maar ziet men alleen het belang van de minder-validen. Vandaar dat de KVG van oordeel is dat als er een nieuw ontwerp tot stand komt, een ontwerp dat zó ingrijpend is, volgende punten moeten worden in aanmerking genomen :

« Aan de Volksvertegenwoordigers en Senatoren. Eerlang zal in het Parlement het wetsontwerp betreffende de tegemoetkomingen aan minder-validen, zoals opgesteld door mevrouw Demeester, staatssecretaris voor het Gehandicaptenbeleid, worden behandeld. Naar aanleiding van deze belangrijke bespreking die een wetgevend kader zal tot stand brengen voor een nieuw grondig hervormd tegemoetkomingsstelsel voor gehandicapten, wens de KVG u volgende wezenlijke » — ik wens de nadruk te leggen op dit woord — « elementen voor te leggen : ten eerste, de integratietegemoetkoming moet toegekend worden zonder onderzoek naar de bestaansmiddelen. » Deze thesis werd ook verdedigd vanuit socialistische hoek, zowel door de PS als de SP. De idee dat de integratietegemoetkoming de meerkost moet dekken van de gehandicapten, wordt ook vooropgesteld door de personen van de KVG waarmee wij gesprekken hebben gevoerd.

» Ten tweede, de bedragen van de inkomensvervangende tegemoetkomingen moeten bepaald worden door referentie naar de loonmassa en derhalve hoger liggen dan het bestaansminimum. » Dit is ook de thesis die ik daarnet heb uiteengezet en waarin duidelijk wordt geformuleerd dat het bestaansminimum onvoldoende is. Trouwens, iedereen die niet over voldoende inkomsten beschikt, kan het bestaansminimum genieten. De KVG stelt dus duidelijk dat het bestaansminimum onvoldoende is.

De tegemoetkomingen aan minder-validen moeten volledig worden uitbetaald in geval van plaatsing in een instelling. Dezelfde idee vindt u terug in de beschouwingen die ik daarnet heb geformuleerd. De bedoeling is precies dezelfde. Wil men een volledige integratie in de samenleving mogelijk maken, dan moet de mindervalide over geheel zijn tegemoetkoming kunnen beschikken.

Ik kom aan een vierde punt. De KVG meent dat een bijzondere oplossing moet worden gevonden voor de gehandicapte bejaarden, dus de personen ouder dan 65 jaar die gehandicapt zijn of het zullen worden.

Welnu, Mevrouw de Staatssecretaris, ik ben ervan overtuigd dat u na uw antwoord in de commissie daar heel wat zal aan doen.

De heer Voorzitter. — Mijnheer Sleenckx, ik verzoek u uw uiteenzetting te beëindigen.

De heer Sleenckx. — De KVG stelt dat bij de hervorming van de tegemoetkoming aan de mindervaliden geen afbreuk mag worden gedaan aan de verworven rechten.

Mijnheer de Voorzitter, ik wens toch nog een laatste punt naar voren te brengen. Zo zal mevrouw de staatssecretaris zeer goed mijn argumentatie kennen voor het feit dat budgettaire aangelegenheden geen rol kunnen spelen van zodra wij te maken hebben met mindervaliden. Welnu, ook de KVG poneert hier dezelfde visie. Ik citeer : « De KVG is formeel van mening dat de tegemoetkomingsstelsels in hun effectieve toepassing niet mogen afhankelijk gesteld worden van de beschikbare budgettaire middelen. In het geheel van het welzijnsbeleid moet de aandacht voor de minstbedeelden absolute voorrang krijgen en moet de overheid hiertoe in de nodige middelen voorzien. » Hiermee ben ik aan het einde van het eerste deel van mijn uiteenzetting gekomen. Straks, bij de bespreking van artikel 1, waar ik nog over 15 minuten beschik, zal ik een socialistische visie naar voren brengen. Ik zal u uitleggen hoe een socialistisch beleid moet worden gevoerd op het vlak van het minder-validenbeleid. Ik zal tevens onze neen-stem motiveren. Onze amendementen zullen wij artikel per artikel bespreken.

Mevrouw Boeraeve-Derycke. — Mijnheer Sleenckx, u spreekt niet over de brief van de KVG van 9 juli, waarin wordt gezegd dat men in totaliteit achter dit voorstel staat. Wanneer u de ene bron vermeldt, moet u ook de andere vermelden.

De heer Sleenckx. — De brief die ik hier heb, dateert van 12 juni 1986.

Mevrouw Boeraeve-Derycke. — Er is echter een andere brief van 9 juli, waarover u niet spreekt.

De heer Sleenckx. — Ik kan enkel spreken over de brief die ik heb gekregen. Deze brief is gericht aan alle volksvertegenwoordigers en senatoren. Daarin geven zij de punten die volgens hen absoluut door de parlementsleden dienen te worden verdedigd. Het is voor hen zelfs een noodzaak. Zij zeggen dat het de wezenlijke elementen zijn voor dit beleid. Men smeekt ons als het ware om deze elementen hier te verdedigen. Eigenlijk zou men mij dankbaar moeten zijn dat ik hier de elementen verdedig die de KVG ook wil verdedigd zien. Ik kan enkel spreken over de brief die ik ten persoonlijke titel heb gekregen, want deze was zeer duidelijk gericht tot de volksvertegenwoordigers en de senatoren, naar aanleiding van de bespreking van dit wetsontwerp.

De heer Voorzitter. — Misschien hebben de leden van de CVP die brief niet ontvangen.

De heer Sleenckx. — Ik kan u de brief tonen. Die brief is afkomstig van de Vereniging voor Gehandicapten en ondertekend door de heer Vastmans, algemeen voorzitter. Dat is voor mij het gepaste document om hier ter staving van mijn thesis te gebruiken.

De heer Voorzitter. — De heer Depré heeft het woord.

De heer Depré (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, geachte collega's, de bespreking van dit zeer belangrijk wetsontwerp betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten geeft ons de gelegenheid namens de CVP fractie onze grote voldoening uit te drukken over het feit dat onder Martens VI voor de eerste maal een staatssecretaris is aangesteld, bijzonder belast met het probleem van de gehandicapten in dit land. Uw parlementaire ervaring en uw *feeling* in dit domein, Mevrouw de Staatssecretaris, zijn garanties voor een beste beleid ter zake. Ten bewijze, dit ontwerp met als streefdoel : het systeem rechtvaardiger en efficiënter te maken. Mevrouw de Staatssecretaris, wij feliciteren u met dit initiatief, en wij zijn ervan overtuigd dat er nog vele anderen zullen volgen. Wij feliciteren u eveneens met de snelheid waarmee dit wetsontwerp in de commissie werd goedgekeurd, want dit is een garantie voor de toekomst. Wij wensen tevens mevrouw Boeraeve geluk met haar verslag.

Mijnheer Sleenckx, ook wij moeten betreuren dat de hervorming moet gebeuren binnen de grenzen van de huidige budgettaire enveloppe, zoals trouwens de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen het in zijn eindconclusies heeft vermeld. Wij zijn echter ook realist. Wij weten dat het niet moeilijk is vanuit de oppositie te roepen, maar men moet ook rekening houden met de harde realiteiten. (*Onderbreking van de heer Sleenckx.*) Mijnheer Sleenckx, ik behoor tot de KVG. Ik heb de KVG opgericht in de druivenstreek.

De heer Sleenckx. — Men zegt dat de gehandicaptenzorg een gemeenschapszorg is.

De heer Depré. — Met dat punt zal ik besluiten.

De heer Sleenckx. — Dat berust op geen enkele bijdrage. Daartoe moet de gemeenschap gewoon maar geven. Wij zeggen eigenlijk dat de gemeenschap juist op die mensen niet mag besparen. Waarom niet? Omdat die mensen eigenlijk — excuseer mij voor het woord dat ik hier gebruik — de grote sukkelars zijn in de samenleving. Daarop kan men dus gewoon niet besparen.

De heer Depré. — Ik waardeer dit van uwentwege. Ik vraag u echter of u, wanneer u morgen als staatssecretaris deel zou uitmaken van de regering, dit voor 100 pct. zou uitvoeren.

De heer Sleenckx. — Indertijd, toen wij deel uitmaakten van de regering en de heer De Wulf minister van Arbeid en Teverkstelling was, heb ik hem zeer zwaar geïnterpelleerd in verband met de beschutte werkplaatsen. Dat wens ik hier toch duidelijk te zeggen.

De heer R. Peeters. — Dat heeft toen niet geholpen. Dat had ook niets te maken met het beleid zelf.

De heer Flamant. — Mijnheer Sleenckx, heeft uw interpellatie tot iets geleid?

De heer Depré. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, voortaan zou het recht op kinderbijslag voor mindervaliden eindigen op 21 jaar. De verkregen rechten blijven gewaarborgd. Principieel is dit een zuivere stelling. Er moet toch op gewezen worden dat er toch wat addertjes in het gras zitten. Denken we maar eens aan de kinderen van vreemde nationaliteit.

teit. Positief is echter dat de voorziene aanvangsleeftijd voor het recht op tegemoetkoming op 21 jaar wordt gebracht voor alle gehandicapten.

Er moet een bijzondere oplossing gevonden worden voor de gehandicapte bejaarden, dit wil zeggen personen na de leeftijd van 65 jaar die gehandicapt zijn of het worden. Een specifieke oplossing binnen de Sociale Zekerheid en het bejaardenbeleid moet worden gevonden voor de groep van bejaarde personen getroffen door een handicap. In afwachting van deze regeling moet de tegemoetkoming ter aanvulling van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden behouden blijven.

Wij pleiten tevens opdat geteeldijk aan de tegemoetkoming van minder-validen volledig wordt uitbetaald in geval van plaatsing in een instelling.

Sedert de jaren 1970 — en dit is synoniem met de periode van het uitbreken van de crisis — werd de gehandicapte doorheen alle vormen van regeringen heen getroffen door geruisloze inleveringsgolven: herzieningen van tegemoetkomingen, verhoging van persoonlijke bedragen, vermindering in koopkracht, enzovoort. Maar al die jaren is er ook de versnippering van bevoegdheden inzake de gehandicaptenzorg. En deze is wansmakelijk en oorzaak van veel misnoegen bij de gehandicapten. Het wil ons voorkomen dat reeds twintig jaar lang het streefdoel is een basisdossier voor elke gehandicapte. Het is u bekend dat deze marginalen voor elk recht een afzonderlijke aanvraag moet indienen, daar waar hij op basis van één multidisciplinair onderzoek al zijn nationale rechten zou kunnen doen gelden.

Een efficiënte coördinatie in de globaliteit van de gehandicaptenzorg kan hier op relatief korte tijd wonderen verrichten. Kijk nu, Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris en waarde collega's, hoeveel departementen zich nu inlaten met gehandicaptenzorg — en wij citeren: Verkeerswezen, Sociale Voorzorg, Volksgezondheid en Financiën. Hoe mooi zou het klinken konden wij komen tot één toegangspoort voor alle voorzieningen.

Ook is het probleem gerezen van de beschutte werkplaatsen, waar nu reeds een goeie 15 000 gehandicapten werkzaam zijn en waar op vijf jaar tijd de uitgaven blijkbaar met 49 pct. zijn gestegen. Wij hopen dat de 4 000 kandidaten op de wachtlijst vrij spoedig aan het werk kunnen gaan. Wij durven hopen dat ook hier spoedig deblokking der fondsen intreedt.

Verder rijst de vraag: Quid met de verplichte tewerkstelling in privé- en openbare diensten? En hier beduiden wij de Europese regeling, of beter de aanbeveling van het Europees Parlement. De Europese Gemeenschap heeft hier de unieke kans om te bewijzen dat gehandicapten ook volwaardige Europese burgers zijn, aldus EVP-europarlementslid Raf Chanterie, die aan de basis ligt van deze suggestie.

Het is duidelijk dat de invoering van een reeks remgelden op functionele revalidatie-apparatuur en de afschaffing van tussenkomsten, onder meer voor medicatie, gecombineerd met de algemene gevolgen van inlevering en crisis, eerder zwaar overkomen bij gehandicapten. Wij hopen dan ook dat eerder morgen dan overmorgen bij de eerste positieve gunstige gevolgen van het herstelplan deze remgelden worden afgeschaft.

Er is dan ook nog het probleem der revalidatiecentra die voortaan gesubsidieerd worden per geleverde prestatie. Kan de regering niet overwegen hier in een forfaitaire tussenkomst te voorzien? De uiteindelijke wens is hier de zorg voor minder-validen beter te doen renderen door de werking van het Fonds 81 en het Rijksfonds voor Sociale Reclustering te integreren in één parastatale.

Met deze tussenkomst wensen wij ook duidelijkheid te krijgen in de bevoegdheidsverdeling tussen nationale overheid en gemeenschap en nopens de inzichten tot herstructurering door splitsing van het Sociale Reclusteringfonds in een Vlaams en Waals fonds. En hier zijn uiteraard de kredieten bijzonder belangrijk.

Een ander aspect waarop ik de aandacht wil vestigen, is dit van aangepaste woonegelegenheden voor gehandicapten. Wonen is een recht, ook voor gehandicapten. Ik druk dan ook de wens uit dat u, als staatssecretaris, de nodige contacten zou leggen met de bevoegde gemeenschapsminister voor verdere beleidsmaatregelen voor het wonen van gehandicapten midden de gewone samenleving. Wat de opvang- en woonproblemen betreft, suggereren wij: 1. het doorbreken van de huidige programmatische normen die nefast zijn voor de opvangvoorzieningen voor mentaal gehandicapte volwassenen; 2. het subsidiëren van en het geven van reële kansen aan alternatieve projecten voor thuisbegeleiding, begeleid en zelfstandig wonen; 3. het tot stand brengen van echt functionerende inspraak- en participatiestructuren in om het even welke opvangvorm; 4. dat voor zijn omvang de gehandicapte in geen geval betaalt voor zijn handicap.

In dit hoofdstuk lijkt het me ook zeer gewenst dat een oproep zou worden gericht aan alle openbare besturen, en dan bijzonder tot gemeentebesturen, opdat de toegankelijkheid van gebouwen voor anders-validen

werkelijkheid zou worden. Deze eis van de organisaties die zich inlaten met deze mensen, geldt evenzeer voor het openbaar vervoer, openbare wegen, parkeerplaatsen, gebouwen, telefoon en postbussen, die alle toegankelijk moeten zijn.

Behoort het tevens niet tot de mogelijkheden dat het Rijksfonds voor Sociale Reclustering aan alle gehandicapten van dit land de bestaande nomenclatuur inzake terugbetaalbare zorgen zou toesturen?

Wij zijn ervan overtuigd, Mevrouw de Staatssecretaris, dat dankzij uw krachtig beleid de gehandicapten ook kansen en ondersteuning zullen krijgen opdat er verder wordt gebouwd aan een zelfstandig en geïntegreerd wonen voor lichamelijk gehandicapten en voor meerdere vormen van begeleid wonen voor mentaal gehandicapten. De vraag naar maximale opvang in eigen leefmilieu moet hier centraal staan, dankzij een net van voorzieningen.

Als besluit wensen wij aan alle verantwoordelijken van dit land hier te verklaren dat de crisis van de westerse economie er geen mag zijn van de morele normen. Gehandicapten behoren tot de meest kwetsbare bevolkingsgroep als de werkgelegenheid vermindert. Wij vertrouwen op u. U bent, Mevrouw de Staatssecretaris, op de goeie weg, dankzij uw inzicht, doorzicht, intenties tot coördinatie en vereenvoudiging. En mede dankzij de goeie tandem Steyaert-Demeester! Het gehandicaptenbeleid zit in een stroomversnelling. Met u hopen wij dat de gehandicapten een beste plaats verwerven onder de zon, want — en dit is geen gemeenplaats — gehandicaptenzorg blijft gemeenschapszorg. (*Applaus bij de meerderheid.*)

De heer Voorzitter. — De heer Franz Vansteenkiste heeft het woord.

De heer F. Vansteenkiste (*op de tribune*). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, geachte collega's, ik zal, hoe belangrijk dit wetsontwerp ook moge zijn, mijn betoog vrij kort houden. Hier, als ook in de commissie, is al zoveel gezegd geweest dat het nodeloos is alles te herhalen. Trouwens, Mijnheer Slecckx, ik heb de indruk dat iedereen op zijn standpunt blijft. zodat ik mij afvraag wat zin het heeft hier nog veel commentaar te geven.

De heer Slecckx. — Men moet altijd proberen.

De heer F. Vansteenkiste. — Men moet niet slagen om te volharden.

Zoals andere collega's feliciteer ik mevrouw Boerhaeve voor haar degelijk verslag.

Het voorliggend ontwerp bevat inderdaad — en ik geef dat grif toe — heel wat verbeteringen. De vervanging van de huidige vijf verschillende soorten tegemoetkomingen tot het dubbele stelsel zal het voor de minder-validen heel wat duidelijker en doorzichtiger maken bij het vragen van hun rechten. Positief in dit nieuwe stelsel is eveneens de concrete splitsing tussen de inkomensvervangende en de integratietegemoetkomingen. Een dergelijke maatregel kan echter pas een integrerend effect teweegbrengen wanneer eveneens werk wordt gemaakt van het tewerkstellingsbeleid voor gehandicapten. Via arbeid kan de minder-valide zich inderdaad soms een volwaardig inkomen verwerven. Dit vereenvoudigd stelsel doet ook de hoop rijzen dat de dossiers sneller en efficiënter zullen worden afgewerkt. Of dit systeem rechtvaardiger zal zijn dan het vorige, zoals u laat voorkomen, Mevrouw de Staatssecretaris, is wel een open vraag, die niet alleen gesteld wordt door de grote federaties, verenigingen, hoge raden van gehandicapten, maar des te indringender klinkt wanneer men zijn oor te luisteren legt bij de minder-validen, de gehandicapten zelf. Ik wil hier niet nogmaals de fundamentele bezwaren van de Nationale Hoge Raad voor Minder-Validen aanhalen. Trouwens, u kent ze. Maar toch, de inkomensvervangende tegemoetkoming mag niet worden gelijkgeschakeld met het bestaansminimum. Vaak is die inkomensvervangende tegemoetkoming voor de minder-valide de enige bron van inkomen. Slecht bedeed door de natuur, wordt hij nogmaals slecht bedeed door de gemeenschap. Er wordt hem dikwijls elke kans op een reële ontplooiing binnen huwelijk, bij samenwonen, bij alleen wonen, onmogelijk gemaakt.

Een tweede bezwaar van de Hoge Raad is dat de integratietegemoetkoming moet worden toegekend zonder onderzoek naar de bestaansmiddelen. Dit kan ik ten volle onderschrijven. Het is duidelijk dat een integratietegemoetkoming niet moet dienen om een gemis aan ontvangsten te compenseren, maar wel om de zelfredzaamheid te bekostigen.

Bovendien lijkt mij dat de betuttelende houding, vastgelegd in het wetsontwerp, dient te worden opgeheven. De integratietegemoetkomingen moeten inderdaad aan de gehandicapten zelf integraal worden uitbetaald, ook aan degenen die in een instelling verblijven.

Verder wordt gesteld dat bij de berekening van de tegemoetkoming rekening dient te worden gehouden met het gezinsinkomen, weliswaar op

basis van de berekening van de inkomstenbelastingen. Dit is een nefast en alleszins niet te aanvaarden voorstel.

De in het nieuwe systeem voorziene integratietegemoetkoming dient eveneens te worden behouden, wanneer de rechthebbende de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt. Ook minder-valide gepensioneerden hebben een integratietegemoetkoming nodig. Mevrouw de Staatssecretaris, u kent allicht vele voorbeelden die daar ten volle voor pleiten.

In verband met de integratietegemoetkoming heeft de Volksunie, tijdens haar laatste congres, een duidelijk standpunt ingenomen. De integratievergoeding, gevoegd bij het minimuminkomen of het vervangingsinkomen, moet in verhouding staan tot de graad of het type van invaliditeit, de gezinssamenstelling en de sociaal-professionele klassering van de gehandicapte. De integratievergoeding moet bovendien van die aard en van die grootte zijn, dat zowel de zelfredzaamheid als de verdere sociale revalorisatie en de herprofessionalisering kan worden nagestreefd, eventueel met hulp van derden.

Een volgend pluspunt van uw voorstel is de toekenning van de terugverderbare voorschotten. Dit zal vaak, voor bepaalde gehandicapten, de noodzakelijke overbrugging betekenen tussen het ongeval en de definitieve regeling van zijn toestand.

Het ontwerp van wet is een kaderwet. Dit houdt het voordeel in dat deze wet niet stroef, maar soepel kan worden aangewend. Dat niet alle vragen naar de wijze waarop en de graad waarin werden beantwoord, is duidelijk. Het veelvuldig gebruik van het werkwoord « kunnen » zal deze wet hanterbaar maken. Gehandicapten vrezden echter dat het hanteren van het werkwoord « kunnen » zou kunnen leiden tot manipuleren. Vervolgens blijft de grote vaagheid ten aanzien van de omschrijving « evaluatie van de zelfredzaamheid » en het omzetten van deze in een schaal. Bovendien komen in deze wet tal van omschrijvingen en begrippen voor die pas later zullen ingevuld en gedefinieerd worden. Dat deze ingeklede onzekerheid leidt naar ongerustheid bij de gehandicapten zal u wellicht niet verwonderen.

Mevrouw de Staatssecretaris, wat is de bepaling van het begrip « alleenstaande »? Ik heb herhaaldelijk aan meerdere ministers de vraag gesteld. Sta mij toe één voorbeeld aan te halen: een uit de echt gescheiden man die alleen woont, is een alleenstaande, zelfs al heeft hij kinderen en zelfs al moet hij voor die kinderen onderhoudsgeld betalen. Zo komt men tot potsierlijke situaties, waarbij een man na zijn echtscheidingsprocedure werkloos wordt en 17 000 frank werkloosheidsvergoeding ontvangt, waarvan hij 15 000 frank moet afdragen aan zijn ex-echtgenote en/of zijn kinderen. Dit is een begrip dat eens en voor goed, zowel in de sociale als de fiscale en financiële wetgeving, dient te worden bepaald. Men zou daaraan een andere betekenis moeten geven dan deze die er traditioneel wordt aan gehecht.

Het beleid is bovendien versnipperd over meerdere departementen en ministers. Elkeen wil er op zijn terrein het beste van maken; bevoegdheidsconflicten en een gebrekkige coördinatie brengen onvermijdelijk met zich dat de middelen niet op de meest doelmatige en rechtvaardige wijze worden verdeeld. Dit heeft tot gevolg dat minister Hansenne voor bepaalde problemen bevoegd is, maar dat hij er niets wil aan doen; dat u, Mevrouw de Staatssecretaris, zich bevoegd en verantwoordelijk voelt, maar dat u er niets kan aan doen; dat de gemeenschapsminister van de Vlaamse executieve, mevrouw Steyaert, bevoegd zal worden, maar nog niet weet voor wat; en ten slotte zit minister Dehaene met het dossier in de communautaire tobogan.

Naast het eeuwige communautaire legt het protest van de gehandicapte ook een andere kwaal van het beleid bloot. Elk departement is opnieuw bezig besparings- en versoberingsbesluiten uit te werken, maar wie heeft voldoende zicht op het geheel om te beletten dat opnieuw cumulatieve effecten zullen optreden ten nadele van minder beschermde groepen? Ik citeer nu een bekend columnist: « Hier ligt ongetwijfeld een taak weggelegd voor staatssecretaris Miet Smet, die de bestrijding van de armoede onder haar bevoegdheid heeft. » Het woord departement was hieraan niet toegevoegd.

Het beleid spreidt zich derhalve uit op het vlak van het nationale en op het vlak van de Gemeenschap. Een stap in de goede richting zou de federalisering van het rijksfonds kunnen zijn, mocht het daarbij nog beschikken over alle voldoende middelen opdat het ten volle doeltreffend zou kunnen werken en zich ten volle ontplooiën.

Ik meen dat u in een TV-confrontatie of in een interview hebt gezegd te geloven dat de splitsing van het rijksfonds mogelijk was, eraan toevoegend dat u daarbij op de goede wil van uw collega's diende te rekenen

en dat u hoopt dat de betrokken collega's zich daarbij uitsluitend zouden laten leiden « door hun bekommernis voor het welzijn van de gehandicapten ». Een beetje cynisch en brutaal zou ik hieraan kunnen toevoegen: « Wij zullen zien », zei de blinde!

Mijn laatste bemerking, Mevrouw de Staatssecretaris — en ik hoop dat u dit niet als een verwijt zal aanzien — geldt de manier waarop deze wet tot stand is gekomen. Het is een goed bedoelde poging om voor minderbedeelden iets positiefs te realiseren. Ik stel echter vast dat deze poging te fragmentair is. Ik betreur dat er geen coherent en volledig beleid voor gehandicapten is uitgewerkt. Tal van vragen en problemen van mindervaliden en gehandicapten kregen geen positieve, geen passende en geen adequate oplossing. Alles blijft nogal bij het oude, vaak ontoereikend en onbevredigend. Aldus verwijzend som ik een aantal zaken op waarop in uw wetsontwerp geen antwoord is gekomen: het ontbreken van het basisdossier voor elke gehandicapte; het probleem van de beschutte werkplaatsen en de te lange wachtlijsten met aanvragen tot tewerkstelling; de revalidatiecentra en het systeem van subsidiëring per geleverde prestatie; de opvang en de woonproblematiek van de minder-validen, enzovoort.

Uiteindelijk stel ik mij de vraag waarom de gehele wetgeving betreffende de sociale zekerheid niet in zijn geheel wordt behandeld. Sinds augustus 1985 ligt ter tafel het voortreffelijk werkstuk van de Koninklijke Commissie belast met de codificering, de harmonisering en de vereenvoudiging van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid, de zogenaamde commissie-Dillemans. Bij de fragmentaire behandeling van één materie, hoe dringend deze ook aan herziening en wijziging toe is, is het niet denkbeeldig dat deze fragmentaire werkwijze ons opnieuw met een vrij hybridisch wetboek van sociale zekerheid zal opzadelen. Het geheel ter vernieuwing en aan onze snel evoluerende maatschappij aan te passen wetboek van sociale zekerheid zou inderdaad moeten getuigen van eenzelfde logica en rechtsinzicht, van een technisch coherent zijn in instrumenten en teksten, wat onontbeerlijk is voor een billijke rechtsbedeling. Dit gebeurt echter niet. Er wordt zelfs geen initiatief genomen. Wij modderen zomaar een beetje aan.

Mevrouw de Staatssecretaris, om al deze redenen kunnen wij de stelling van de regering niet goedkeuren. (*Applaus bij de leden van de oppositie.*)

ORDRE DES TRAVAUX REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Plusieurs membres de la Chambre souhaiteraient que le projet de loi sur la filiation soit examiné plutôt demain matin que ce soir. Personnellement, je n'y vois nul inconvénient, pour autant que l'on puisse voter demain dans l'après-midi. Y a-t-il objection à ce que la Chambre siège demain à 10 h pour examiner le projet de loi sur la filiation? Il est entendu que le temps de parole sera éventuellement limité, puisqu'on doit en avoir terminé avant 14 h, pour assurer le déroulement normal de la séance de l'après-midi.

Mevrouw Detiège heeft het woord.

Mevrouw Detiège. — Mijnheer de Voorzitter, ik ga akkoord met het voorstel voor zoveel het mogelijk is de bespreking af te ronden, omdat ik 's namiddags verplichtingen heb.

De heer Voorzitter. — Ja, dat zal mogelijk zijn.

M. Gondry. — Tout dépend de vous, Monsieur le Président.

M. le Président. — Plusieurs orateurs se sont déjà inscrits dans cette discussion.

On me signale que M. Mundeeler, secrétaire d'Etat à la Justice et aux Classes moyennes, est en route vers le Parlement dans l'intention de venir y discuter le projet de loi sur la filiation. J'aimerais savoir s'il sera disponible demain à 10 h du matin.

Tout à l'heure, à 18 h, je serai retenu à la conférence des présidents. Donc, sous réserve de l'accord de M. Mundeeler, la Chambre siégerait demain matin à 10 h. Si M. Mundeeler n'est pas d'accord, il faudra bien que ce projet de loi soit discuté ce soir. En tous cas, il faut que l'on en termine à temps pour pouvoir voter demain. La Chambre est-elle d'accord à ce sujet? (*Assentiment.*)

PROJETS ET PROPOSITIONS DE LOI
WETSONTWERPEN EN -VOORSTELLEN

Projet de loi relatif aux allocations aux handicapés (n°s 448/1 à 4)

Projet de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (transmis par le Sénat) (n°s 512/1 et 2)

Proposition de loi (MM. Wauthy et Wathelet) modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (n°s 340/1 et 2)

Reprise de la discussion

Wetsontwerp betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten (nrs. 448/1 tot 4)

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de mindervaliden (overgezonden door de Senaat) (nrs. 512/1 en 2)

Wetsvoorstel (de heren Wauthy en Wathelet) tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de mindervaliden (nrs. 340/1 en 2)

Hervatting van de bespreking

M. le Président. — Nous reprenons la discussion de ces projets de loi. We hernemen de bespreking van deze wetsontwerpen.

La parole est à M. Antoine.

M. Antoine (à la tribune). — Monsieur le Président, Madame le Secrétaire d'Etat, chers collègues, je crois que je serai le dernier intervenant dans la discussion de ce projet. Parler le dernier peut être à la fois chose facile et difficile. Ce peut être chose facile, parce que les précédents intervenants ont tout dit, mais aussi chose difficile, si l'on ne veut pas répéter ce qui a déjà été dit, et je ne voudrais surtout pas lasser ceux qui n'ont pas encore quitté cet hémicycle clairsemé mais certes de qualité.

(M. Vankeirsbilck, Vice-Président, prend place au fauteuil présidentiel. — De heer Vankeirsbilck, Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.)

Ayant participé activement aux travaux de la commission, je me permets de remercier Mme Boeraeve-Derycke pour la fidélité de son rapport, et dans la foulée, je tiens à exprimer ici notre reconnaissance à madame le secrétaire d'Etat pour la compréhension dont elle a témoigné lors de la discussion de ce projet.

Je ne vais pas énumérer ici toutes les améliorations notoires que contient ce projet. Je me contenterai de rappeler qu'il simplifie le régime et la procédure d'octroi des allocations, tout en répondant aux besoins réels des handicapés, et ce en utilisant au mieux les moyens budgétaires disponibles. Enfin, ce projet assure aux moins favorisés une garantie de sécurité d'existence. Permettez-moi à présent de livrer à cette assemblée quelques sujets d'inquiétude. Le projet qui nous est soumis s'apparente à une loi-cadre dont la mise en application peut produire le meilleur ou le pire. Pour cette raison, nous serons extrêmement attentifs à ces modalités d'exécution, dont nous espérons être informés avant toute décision, comme vous nous l'avez annoncé en commission.

D'autres questions fondamentales restent posées. Avec les mêmes moyens budgétaires vous sera-t-il possible d'honorer toutes les demandes sans léser certaines catégories d'handicapés? Je pense ici à ceux qui ont consenti de gros efforts d'intégration et dont, dès lors, l'autonomie s'est accrue sans pour autant résorber leur handicap. Il serait injuste de punir ceux qui, au prix de moult efforts et souffrances, sont parvenus à vivre mieux leurs différences. L'exemple des aveugles est particulièrement significatif en la matière.

Le projet stipule une suspension du tiers de l'allocation d'intégration allouée aux personnes placées en institutions. Tout en regrettant cette mesure, que je puis comprendre étant donné nos difficultés budgétaires, nous souhaiterions que ces mêmes personnes puissent bénéficier d'une procédure d'appel, par exemple devant la commission d'aide sociale telle qu'elle est définie à l'article 21, afin que l'on personnalise davantage l'aide à apporter.

Les deux allocations, qu'elles soient d'intégration ou de remplacement de revenus, se calculent en fonction, d'une part, des revenus et, d'autre part, de la capacité de gain de l'intéressé. Puis-je vous inviter, Madame

le Secrétaire d'Etat, à une particulière vigilance lorsque vous fixerez les plafonds à cette fin? Il ne faudra en aucun cas les établir de façon trop parcimonieuse, car vous aboutiriez à une situation inextricable, lésant une seconde fois ces citoyens déjà moins favorisés.

Au risque de me répéter et de vous lasser, je me permettrai de réitérer le souhait de nombreux handicapés qui désirent ardemment que le paiement des allocations s'effectue par l'intermédiaire d'un compte bancaire. Il s'agit pour eux tout à la fois d'une question de facilité et de sécurité. Puis-je acter, Madame le Secrétaire d'Etat, votre volonté d'adopter très rapidement cette technique de paiement?

Certains dispositifs de ce projet ont suscité de vives inquiétudes de la part des Communautés; je m'en suis déjà fait l'écho en commission. Il s'agit particulièrement de la suspension de ce fameux tiers d'allocation d'intégration en cas de placement en institution. Vous connaissez les efforts déployés par mon collègue, le ministre Edouard Poulet, dans le cadre du Fonds 81 de la Communauté française. Il ne faudrait pas, par l'adoption de cette nouvelle mesure, mettre en péril l'équilibre précaire de ce fonds. Il me semble dès lors qu'une concertation — elles sont à l'honneur en ce moment — avec les Communautés puisse avoir lieu rapidement, et je ne doute pas que vous en prendrez l'initiative au cours des prochains mois.

Avant de conclure, je souhaiterais dénoncer deux écueils qu'il conviendrait de combattre avec beaucoup de dynamisme au cours de cette législation. Je pense d'abord au manque d'information et, en second lieu, aux retards enregistrés dans l'examen des dossiers des handicapés. On peut parler d'un manque d'information face à la complexité de notre système institutionnel, où les handicapés se perdent encore plus que les autres. Parlons aussi de la technicité de cette législation, qui rend encore plus difficiles une bonne compréhension et les démarches inhérentes à l'obtention des droits. Troisièmement, si nous adoptons ce nouveau projet de loi — et j'espère que nous le ferons —, vous allez encore bouleverser certaines habitudes. Je vous demande donc avec insistance, dès l'adoption du projet dans les deux Chambres, de diffuser très largement une information le concernant ainsi que d'autres législations qui restent en vigueur.

Par ailleurs, s'il est important d'adopter une bonne législation — je crois que nous avons fait un bon travail en commission, tous partis confondus, car nous nous sommes livrés avec beaucoup de spontanéité et de sincérité dans le seul but de construire et d'élaborer une bonne législation —, il faut aussi que l'administration traite les dossiers avec plus de diligence. Les retards varient de 1 à 2 ans. Il est inutile d'instituer et de déclarer haut et fort des droits, si, dans les faits, ils ne sont pas vécus comme ils doivent l'être.

Pour toutes ces considérations, Madame le Secrétaire d'Etat, je marque mon adhésion à ce projet de loi au nom du groupe PSC, convaincu tant par votre volonté d'œuvrer pour les handicapés que par votre souci de rencontrer les préoccupations que je viens d'émettre. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De heer Voorzitter. — De staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid heeft het woord.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, vooraf wens ik alle leden van deze Kamer, zowel van de meerderheid als van de oppositie, te danken voor de goede bespreking die wij in de commissie hebben gehad en voor de wijze waarop alle fracties zich hebben ingespannen om dit ontwerp grondig te bespreken en er de positieve en voor sommigen ook minder positieve elementen van aan te duiden. Ik stel vast dat iedereen op de verbeteringen wijst, ook nu tijdens de bespreking in de Kamer. Ik dank ook mevrouw Boeraeve voor het degelijke verslag en voor de zeer objectieve manier waarop alle uiteenzettingen, gehouden in de commissie, werden weergegeven. Het is belangrijk dat velen de essentie van deze bespreking verder kunnen volgen.

Ik zal trachten in te gaan op de verschillende uiteenzettingen die hier werden geformuleerd en die op het belang van dit ontwerp wijzen, in tegenstelling tot een paar betogen die dit ontwerp eerder fragmentair en niet ten gronde gaand hebben genoemd.

Het is belangrijk te onderstrepen dat op dit ogenblik 103 836 personen met een handicap recht hebben op een tegemoetkoming. Het zijn meestal personen die een lichamelijke of een mentale beperking ondervinden en daardoor een aantal moeilijkheden hebben om een volwaardig inkomen te verwerven of zich in het sociale leven in te schakelen. Zij behoren — dat werd door velen hier gezegd — tot de minst begoeden in de maatschappij. Zij worden geconfronteerd met vaak complexe problemen. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken dat door de overheid hulp wordt toegewezen, hulp die in de eerste instantie bestaat uit een financiële steun.

Ik ben het eens met al diegenen die zeggen dat gehandicaptenzorg gemeenschapszorg is. Het beleid in deze gehandicaptenzorg legt sterke nadruk op de gemeenschapszorg. Wanneer de cijfers werden aangehaald van 18 tot 20 miljard aan middelen besteed voor de tegemoetkomingen, dan zijn dit gelden van de gemeenschap die via ons belastingstelsel door de gemeenschap worden betaald. Hier speelt de gemeenschapszorg dus bijzonder sterk. Het bestaande stelsel van tegemoetkomingen komt op dit ogenblik slechts gedeeltelijk aan de problemen van de gehandicapten tegemoet, omdat het vaak onoverzichtelijk is als gevolg van zijn ontstaansgeschiedenis en omdat de procedure moeilijk en vaak tijdrovend is.

De geleidelijke opbouw van het stelsel heeft geleid tot een gebrek aan een interne samenhang en rechtvaardigheid. Wanneer men een analyse maakt van de bestaande vergelijkbare situaties, dan stellen wij vast dat deze niet altijd op dezelfde wijze worden beoordeeld of behandeld. Dat blijkt onder meer uit een vergelijking tussen de bestaande gewone tegemoetkoming toegekend aan lichamelijk gehandicapten en de bijzondere tegemoetkoming die wordt toegekend aan mentaal gehandicapten.

Inzake de tegemoetkomingen zouden wij een bijzonder lange historiek kunnen maken, vermits ze hun oorsprong vinden op het einde van vorige eeuw. Meer concreet werd in 1919 een speciaal fonds opgericht, dat men toen het Fonds voor de Gebrekkigen en de Verminkten noemde. Deze term alleen reeds wijst erop dat wij een lange weg hebben afgelegd en dat de benadering van de gehandicapten enorm veranderd is.

De oorsprong van de bestaande wetgeving situeert zich in 1969. Deze wet vormt momenteel nog altijd de basis van de huidige tegemoetkomingen, maar werd permanent gewijzigd in functie van de veranderende omstandigheden en van bepaalde noden. Omdat voortdurend wijzigingen werden aangebracht in functie van bestaande noden — ik denk speciaal aan een wijziging doorgevoerd in 1976, waardoor een bijzondere uitkering voor bejaarde gehandicapten werd gerealiseerd —, is het noodzakelijk dat op dit ogenblik wat meer orde op zaken wordt gesteld, wat meer rechtvaardigheid en efficiëntie wordt doorgevoerd. De principes die stellen dat de tegemoetkomingen rechtvaardiger en efficiënter moeten kunnen worden toegekend en bereikbaar moeten zijn — dus eenvoudiger voor de gehandicapten —, dienen als basis voor de wijziging van het huidige stelsel van de tegemoetkomingen. Eén van de fundamentele bedenkingen geformuleerd door een aantal tegenstanders — het zijn meer tegenstemmers dan tegenstanders — betreft het tekort aan middelen. Voor het jaar 1986 is in een budget voorzien van meer dan 18 miljard. Voor 1987 voorziet men in meer. Bijgevolg moeten wij vaststellen dat dit geen onaanzienlijke bedragen zijn. Ik wens te onderstrepen dat in deze sector niet wordt bespaard. Ook wanneer het ontwerp van wet werd besproken en goedgekeurd in de ministerraad in het kader van het Pinksterplan, werden er geen besparingen door het Sint-Annaconclaaf doorgevoerd. Het is belangrijk te kunnen vaststellen dat op een moment van besparingen hier geen besparingen zijn doorgevoerd, en dat de zwaksten op deze manier uiteindelijk beschermd zijn gebleven.

Wat de middelen betreft, hebt u gezegd, Mijnheer Sleenckx, dat we schaars zijn met cijfers. Ik dacht dat ik maximum en maximaal cijfers had verstrekt in de commissie.

De heer Sleenckx. — Ik heb het over de berekeningswijze.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Ik kom daar dadelijk op terug. Mocht u de tijd hebben — ik weet echter dat dit voor parlementsleden niet altijd mogelijk is —, dan zou u met al de cijfers waarover u beschikt, een perfecte berekening kunnen maken van het budget waarover wij beschikken om te weten wat wij aan de betrokkenen kunnen geven. Dat doen wij trouwens ook. Van zodra wij een compleet inzicht hebben in de bedragen, die wij zullen toekennen en die ook in de koninklijke besluiten zullen tot uiting komen, zullen wij u dit met alle plezier mededelen. Wij hebben nu steekproeven verricht. Ook hebben wij aan de commissie de wijze medegedeeld waarop wij het budget voor dit en volgend jaar zullen samenstellen.

Er werden fundamentele bedenkingen gemaakt over het feit dat het hier om een kaderwet gaat. Sommigen vonden dit goed, omdat het geheel dan flexibel is; anderen vonden het minder geslaagd, omdat men natuurlijk niet weet wat men in een kaderwet kan opnemen. Zelf ben ik een overtuigd voorstander van een kaderwet, omwille van het feit dat dan inderdaad een grote flexibiliteit kan tot stand komen. Men kan daarin de basisprincipes vastleggen. Wanneer men noden vaststelt bij de gehandicapten, kan men daaraan tegemoetkomen zonder dat men telkens opnieuw de lange procedure van wetswijziging moet doormaken. Zolang ik de gelegenheid heb om het werk te doen wat ik nu doe, kan ik u geruststellen en mag u ervan overtuigd zijn dat, als er wijzigingen bij de koninklijke besluiten moeten worden aangebracht, ik altijd bereid zal zijn deze met

de parlementsleden te bespreken. Tijdens het dienstbetoon wordt wellicht iedereen geconfronteerd met de noden van de gehandicapten. Het is belangrijk te weten waar de moeilijkheden zitten. Het is zeker en vast niet mijn bedoeling wijzigingen aan te brengen die niet in functie staan van de moeilijkheden waarmee de gehandicapten geconfronteerd worden.

De heer Sleenckx. — Ik heb nergens betwist dat u uw uiterste best niet zal doen. Ik heb zelfs laten uitschijnen, en zal dit nu ook formuleren, dat u waarschijnlijk een van de grootste specialisten van het Parlement bent. Ik wil er alleen uw aandacht op vestigen dat u het niet gemakkelijk zal hebben om dat budget nog op te trekken. Door het feit dat u staatssecretaris is geworden, vragen, smeken wij u eigenlijk, mede in naam van die meer dan 100 000 minder-validen, om er meer uit te halen. Het is inderdaad zo dat de gemeenschap dit moet dragen. Op een bepaald ogenblik heb ik gezegd dat politiek voeren ook betekent dat u uw stempel daarop gaat drukken. Ik hoop dat u dat zal doen. Ik ben ervan overtuigd dat u uw uiterste best doet. Als het nodig zou zijn, kan u zelfs op onze steun rekenen.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Ik denk dat we van de huidige situatie moeten uitgaan. Het is uw bekommernis en uw wens om de financiële bijdragen die de gehandicapten krijgen, via tegemoetkomingen te verhogen. Dit leefde trouwens ook binnen de Hoge Raad voor Minder-Validen. Bepaalde fundamentele bezwaren tegen het ontwerp zijn geformuleerd door de Hoge Raad voor Minder-Validen. Ook de Katholieke Vereniging voor Gehandicapten heeft deze in een brief, door u geciteerd, opgenomen. De drie fundamentele bezwaren — ik neem nog eventjes het advies van de Nationale Hoge Raad — situeren zich altijd op het vlak van het inkomen. Enerzijds zou een integratietegemoetkoming toegekend moeten worden zonder onderzoek van de bestaansmiddelen, en anderzijds zouden de bedragen van de inkomensvervangende tegemoetkomingen moeten bepaald worden door referentie naar de loonmassa en zouden derhalve hoger moeten liggen dan het bestaansminimum. Daarnaast zou de tegemoetkoming aan de minder-validen bij opname volledig moeten uitbetaald worden en zou geen één derde afgehouden moeten worden.

Mijnheer Sleenckx op het laatste punt zal ik straks nog even terugkomen. Het is de taak van de Hoge Raad een advies te formuleren teneinde een hoger inkomen te realiseren, maar het ene moet altijd tegen het andere worden afgewogen. Er dient nagegaan over welke middelen en mogelijkheden men kan beschikken. Op een ogenblik dat wij 200 miljard moeten besparen en wij geen nieuwe voordelen kunnen creëren, kan men niet anders dan uitgaan van het bestaande budget. Met dit budget moeten wij het trachten beter, rechtvaardiger en efficiënter te doen.

De heer Sleenckx. — Mevrouw de Staatssecretaris, ik wil toch even beklemtonen dat er anderzijds 100 miljoen wordt besteed aan Zaïre en het leger. Men kan dus wel gelden vinden als het nodig is.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Mijnheer Sleenckx, dat gaat over een discussie waarover ik mij op dit ogenblik niet wil uitspreken. Wanneer we spreken over de uitgaven aan gehandicapten, die hier 20 miljard bedragen, dan gaat het om permanente bedragen die men later zal terugvinden. Wanneer wij dan weten dat gehandicapten voor het inkomen dat zij via tegemoetkomingen verwerven, toch de vrijstelling van belasting genieten, dan meen ik dat wij op dit ogenblik een maximum inspanning leveren om dat zo efficiënt en rechtvaardig mogelijk te realiseren. Als wij morgen in een situatie terechtkomen waarin wij meer kunnen verwezenlijken en meer kunnen verdelen, dan zullen wij samen trachten het inkomen van de betrokkenen te garanderen en te verhogen. Mochten wij de mogelijkheid hebben, dan spreekt het voor zich dat wij de gehandicapten 30 000, zelfs 50 000 frank per maand zouden toekennen. Maar er moet ook rekening worden gehouden met het feit dat, wanneer het een gemeenschapszorg is, de gehele gemeenschap deze zorg moet dragen, en dat de draagkracht van die gemeenschap in verhouding moet zijn tot de middelen die wij aan de gehandicapten willen besteden.

Je reviendrai tout à l'heure sur l'intervention de M. Sleenckx. Mais je veux répondre maintenant à M. Gondry, qui s'est excusé parce qu'il doit assister à la conférence des présidents. Etant donné l'accident dont il a été victime, M. Gondry comprend peut-être très bien aujourd'hui dans quelle situation se trouvent de temps en temps beaucoup de handicapés. J'ai beaucoup apprécié son intervention. Je suis convaincue qu'il avait l'intention de voter « oui » en commission. Il s'est abstenu. Mais il a donné les raisons pour lesquelles il votera contre le projet demain. Même si l'opposition voulait voter oui ou s'abstenir, je constate qu'il y a des obstacles. Je regrette qu'il ne puisse voter oui, qu'il ne puisse s'abstenir, mais je peux comprendre son refus. J'ai l'impression que c'est un « oui - non » ou un

« non, mais... », et j'espère que dans d'autres circonstances — lorsque, par exemple, certains éléments de la politique relative aux handicapés feront l'objet d'une modification —, il votera avec nous.

De heer Flamant heeft, met de bijzondere kennis waarover hij beschikt, door zijn uiteenzetting in de commissie bewezen hoe hij deze complexe materie beheerst, de groei van deze bepaalde wetgeving heeft kunnen volgen en er ook de gebreken van heeft kunnen vaststellen. Hij heeft terecht gewezen op een aantal bijzonder belangrijke wijzigingen die aan het ontwerp zijn aangebracht, met name het fiscale begrip dat is ingevoerd, de snellere afhandeling van de dossiers die zal mogelijk zijn, en de voorafbetaling die in de toekomst zal kunnen geschieden. Hij heeft ook — ik heb dit genoteerd, Mijnheer Flamant — een bijzonder goede suggestie gedaan in verband met de betekening van de beslissing aan de gehandicapten. Ik heb inderdaad ook kunnen vaststellen, maar er onvoldoende over nagedacht, dat de betekening van de beslissing voor de meeste gehandicapten onbegrijpelijk is. Het is voor ons soms ook moeilijk, wanneer wij samen met een aantal gehandicapten de beslissing moeten ontleden, de ware betekenis ervan te onderkennen. Dit is voor mij een bijzonder goede suggestie. Ik zal in overleg met mijn medewerkers en met de administratie nagaan hoe dit probleem kan worden opgelost, naar nieuwe formuleringen zoeken, en onderzoeken hoe wij de betekening van de beslissing kunnen wijzigen, zodat het voor de gehandicapten duidelijker is welke de rechten zijn die zij in de toekomst zullen kunnen genieten. Wat de uitvoeringsbesluiten betreft, deze zullen van zodra zij klaar zijn aan de Hoge Raad voor de Minder-Validen worden voorgelegd. Tegelijkertijd zal ik de principes ervan graag met u in de commissie bespreken. Ik denk ook dat de fase waarin het ontwerp naar de Senaat gaat, ons in staat moet stellen bepaalde aspecten van de uitvoeringsbesluiten te bespreken. Ik wil u en heel uw fractie bedanken voor de steun. U mag ervan overtuigd zijn dat dit een eerste stap is in de vele aspecten die wij binnen het gehandicaptenbeleid willen vereenvoudigen. De weg naar het basisdossier is voor ons inderdaad geopend.

Mijnheer Slecckx, ik heb reeds een aantal elementen uit uw uiteenzetting naar voren gebracht. Ik wil nog heel specifiek op een aantal aspecten ingaan. U maakt een vergelijking met het ontwerp-Dehaene. Dit ontwerp is uiteraard — de rapporteur heeft ernaar verwezen — gegroeid vanuit een voorstel dat wij, onder meer ook met iemand uit uw fractie, in 1977 hebben ingediend. Wij hebben daaraan in etappes en op verschillende tijdstippen op een andere manier gewerkt. Het is uiteraard logisch dat er verschillen zijn met dit ontwerp. Dit is alleen maar het gevolg van de samenwerking die op dat vlak heeft bestaan.

U hebt een aantal bedenkingen gemaakt onder meer met betrekking tot de financiële berekeningen. U hebt ook gezegd dat de inspectie van financiën zelf zegt dat de financiële consequenties moeilijk te berekenen zijn, omdat de middelen of de gegevens die daarvoor door ons kabinet, ook aan de inspecteur van financiën, werden vrijgegeven, zeer schaars waren. Ik wil er u op wijzen, Mijnheer Slecckx, dat de inspecteur van financiën iemand is die deel uitmaakt van de administratie. Inzake het aantal gehandicapten halen wij onze gegevens bij de administratie. Op die basis hebben wij onze berekeningen gemaakt. Wij hebben de garantie gegeven dat wij het plan verder zullen uitwerken in verhouding tot de middelen waarover wij beschikken. U moet ook het begin lezen van het verslag van de inspectie van financiën, waar wordt gesteld dat een gunstig advies wordt uitgebracht, in zover wij ons aan de gemaakte afspraken houden.

In tegenstelling tot wat u zegt, is er wel de politieke wil om een degelijk beleid te voeren. U hebt een vraag gesteld over het nut van het staatssecretariaat. Mocht u twifelen aan de politieke wil, waarop ik u vandaag geen antwoord zal geven, dan stel ik u voor daarover bij het einde van deze legislatuur, dus binnen vier jaar, een discussie te houden. Op dat ogenblik zullen wij het nut van het staatssecretariaat evalueren, en dan zullen wij een balans maken van wat werd gerealiseerd. Ik zal dan een open gesprek met u aangaan. U kan dit nut thans wellicht in twijfel trekken, maar wij zullen dus binnen een zeker aantal jaren weten of dat nog het geval is. Het is belangrijk dat deze aandacht aan dit beleid kan worden besteed.

Inzake de kinderbijslag hebt u de belangrijke vraag gesteld of er een overheveling is van de vrijgekomen middelen in de sector van de kinderbijslag naar de sector van de tegemoetkomingen. Mijnheer Slecckx, ik verwijs ter zake naar wat ik in de commissie heb gezegd. U kan dit terugvinden op pagina 17 van het verslag waar uitdrukkelijk wordt gesteld dat de gelden zullen worden gestort in het Fonds voor Financieel Evenwicht. De middelen die daardoor vrijkomen, zullen worden gehanteerd om de tegemoetkomingen te betalen aan de gehandicapten vanaf 21 jaar.

In verband met de moeilijkheden die gehandicapten die een tegemoetkoming ontvangen ondervinden wanneer zij gehuwd zijn, wijs ik erop, zoals ik het ook in de commissie heb gedaan, dat het onze uitdrukkelijke wil

is een begin te maken met een eerste vorm van ontkoppeling van het inkomen van beide partners, door minder rekening te houden met het inkomen van de partner. De manier waarop dit zal gebeuren, zal afhankelijk zijn van de financiële middelen en van de berekeningen die wij intussen maken. Wij wensen duidelijk dat de gehandicapte niet wordt gestraft voor het feit dat hij voor een huwelijk kiest.

U hebt ook gewezen op het probleem dat blinden die een inkomen, verwerven uit arbeid, geen integratietegemoetkoming meer zouden ontvangen. Het spreekt vanzelf dat, wanneer blinden een job hebben en daardoor een goed inkomen genieten, zij nu geen tegemoetkoming als minder-validen hebben, en zij zullen die in de toekomst ook niet hebben. Het knelpunt ligt echter niet daar, maar in de evaluatie van de handicap. Hoe zal de handicap worden geëvalueerd? Is blindheid nog een handicap — zoals die thans wordt uitgedrukt — voor 100 pct.? Wordt het ervaren als een zware handicap? Is het mogelijk dat zij na evaluatie deze steun nog zouden krijgen? Mijnheer Slecckx, wanneer wij deze evaluatie zullen opzetten en de categorieën van zelfredzaamheid en integratiemogelijkheden zullen bepalen, zal ook rekening worden gehouden met de integratie-inspanningen die door de gehandicapte moeten worden geleverd. De integratietegemoetkoming zal worden vastgesteld op basis van de inspanningen die moeten worden geleverd om zich te integreren.

Zoals vele anderen hebt u het probleem van het inhouden van een derde bij plaatsing in een instelling aangehaald. Ik meen dat het advies van de Hoge Raad op dat vlak zeer genuanceerd is. Rekening houdend met dat advies kunnen wij stellen dat een derde van de tegemoetkoming niet uitbetaald kan worden. Gehandicapten die in een instelling verblijven, genieten al ten volle gemeenschapszorg via het beschut wonen dat hen door de overheid wordt verstrekt. Als wij een derde van de integratietegemoetkoming niet uitbetalen, is hiermee geen enkele onrechtvaardigheid geschied.

Mijnheer Slecckx, u hebt ook een pleidooi gehouden voor het aspect arbeidsintegrerende regeling en arbeidsstimulerende regeling. Volgens u zou het ontwerp geen enkel element bevatten om de arbeid te stimuleren. Ook een ander lid heeft daarover gesproken. Het is altijd mijn uitgangspunt geweest dat een optimale integratie het beste slaagt wanneer men kan arbeiden. Wanneer men werkt en daardoor een inkomen verwerft, heeft men bijgevolg geen inkomensvervangende tegemoetkoming meer nodig. Men bezit immers het geluk te kunnen arbeiden. Ik ga ervan uit dat wij moeten trachten op andere niveaus arbeidsstimulerende regelingen uit te dokeren.

Ik wil er ten slotte op wijzen dat, zoals het nu het geval is, in de toekomst zal worden voorzien dat een gedeelte van het inkomen uit arbeid zal worden vrijgesteld, zodat op die manier uiteindelijk een arbeidsstimulerende regeling in het ontwerp aanwezig is. Ik ben ervan overtuigd dat een gehandicapte in eerste instantie moet recht hebben op arbeid. Als hij niet werkt, moet hij minstens de eerste zijn die een tegemoetkoming kan krijgen. Het zijn niet degenen die reeds kunnen arbeiden, die de grootste rechten moeten hebben.

Mijnheer Slecckx, alvorens tot het laatste gedeelte van uw tussenkomst te komen, wil ik het even hebben over het schrijven van KVG. Ik begrijp de KVG en vind dat in haar brief belangrijke elementen voorkomen en een aantal optimale factoren worden aangehaald. Ik wil daaraan toevoegen dat ik inderdaad vanmorgen een brief heb ontvangen waarin het volgende staat: « In zijn totaliteit staat KVG achter het ontwerp, omdat de inhoud ervan in zijn algemene krachtlijnen tegemoet komt aan enkele fundamentele eisen, onder andere de loskoppeling tussen inkomensvervangende en integratietegemoetkoming en omwille van de multidisciplinaire aanpak bij de evaluatie van de handicap. » Ik ben ervan overtuigd dat, zelfs indien een perfect ontwerp zou kunnen worden gemaakt, er nog steeds vragen zouden rijzen. Tevens ben ik ervan overtuigd dat een perfect ontwerp, omwille van de verscheidenheid van de handicaps, nooit volledig zal tegemoet komen aan de specificiteit van elke handicap.

Ik zou één element uit mijn antwoord op de eerste brief aan KVG willen citeren in verband met de tegemoetkomingen: « De stelling dat de integratietegemoetkoming toegekend moet worden zonder onderzoek naar de bestaansmiddelen, is ingegeven door de bezorgdheid van de werkende gehandicapte. Ik ben echter van mening dat inderdaad al het mogelijke moet gedaan worden om de inspanningen die een persoon levert om ondanks zijn handicap te blijven werken, niet te ontmoedigen. Dit principe realiseren door de tegemoetkoming toe te kennen zonder inkomensonderzoek, zou echter in het nadeel zijn van de gehandicapten in het algemeen. Dit zou er inderdaad toe leiden dat minder-validen die in de sociale zekerheid, ziekte- en invaliditeitsverzekering, arbeidsongevallen, beroepsziekten, een vervangingsinkomen verwerven, in het stelsel van de minder-validen een bijkomende uitkering zouden aanvragen. Gelet op het feit dat de beschikbare middelen niet onbeperkt zijn, zou dit in het nadeel zijn van

de huidige rechthebbenden.» Ik heb een veel langere brief geschreven aan KVG, maar ik zal het daarbij laten.

Ik wil toch stellen dat, indien inderdaad geen onderzoek naar de bestaanszekerheid zou worden uitgebouwd — wat één van uw vragen is —, degene die nu minder-valide is, via de ziekteverzekering en omwille van het feit dat hij niet meer kan werken, een inkomen zou verwerven, ook een tegemoetkoming zou kunnen aanvragen en krijgen en dat hij de invaliditeitsuitkering zou kunnen cumuleren met de tegemoetkoming aan gehandicapten. Welnu, dit zou een nadeel zijn ten opzichte van de gehandicapten over wie wij het nu hebben, Mijnheer Sleenckx. Ik ben er zeker van dat dit antwoord ook u ervan zal overtuigen dat dit ontwerp, zelfs met zijn minder goede punten, beter is dan u had verwacht. De heer Depré heeft een uiteenzetting gehouden namens de CVP, en ik dank hem voor zijn appreciatie. Hij heeft de hervorming gezien binnen de huidige budgettaire middelen. Ik denk dat dit de enig mogelijk te bewandelen weg is. Hij heeft ook een aantal belangrijke aspecten aangehaald met betrekking tot het basisdossier. Ik kan hem garanderen dat, rekening houdend met het feit dat het gehandicaptenbeleid nu nog een onderdeel is van verschillende andere departementen, mijn kabinet nu reeds een ontwerp voorbereidt tot het invoeren van een basisdossier voor gehandicapten. Wij zullen het daar niet bij laten. Als wij de tijd krijgen, zullen wij nog meerdere aspecten van dit beleid realiseren. Ik denk dat ik hiermee tegemoet kom aan de belangrijkste bekommernissen van de heer Depré.

Ik had ook een lang antwoord voorbereid voor de heer Franz Vansteenkiste, maar gezien hij thans niet aanwezig is, zal ik hem het antwoord later mededelen. Wel zeg ik te betreuren dat de heer Vansteenkiste dit ontwerp bestempelt als een poging, als een ontwerp dat niet coherent is en dat niet zal leiden tot een harmonisering. Ik kan de heer Franz Vansteenkiste en misschien ook nog een aantal leden van zijn fractie eens uitnodigen om een goede lezing te geven van het ontwerp. Tevens heb ik geconstateerd dat zijn fractie tot op vandaag aan de commissiewerkzaamheden niet heeft deelgenomen. Ik raad hen aan het ontwerp eens grondig te lezen, want ik meen dat zij na lezing ervan het ontwerp niet meer zullen bestempelen als een poging of als een ontwerp dat niet coherent is en niet tot een harmonisering zal leiden. Van de Volksunie had ik een heel andere beoordeling ter zake verwacht.

Quant à M. Antoine, qui n'est plus en séance, je voudrais le remercier pour le travail qu'il a effectué en commission. Je peux l'assurer que j'ai l'intention de discuter les principes des arrêtés royaux avec tous les parlementaires membres de la commission et que je fournirai de l'information aux handicapés. Cette information est d'ailleurs en cours d'élaboration. Elle sera directement remise aux handicapés.

Ik wil ook zeggen dat de informatie in verstaanbare taal wordt opgesteld.

Hiermee wil ik mijn antwoord beëindigen. Ik wens de leden te danken die op dit eerder late uur het geduld hebben beoefend om naar mijn antwoorden te luisteren. Tevens dank ik al degenen die hebben meegewerkt om aan het ontwerp de verbeteringen aan te brengen. Ik hoop dat het ontwerp morgen in deze Kamer zal worden goedgekeurd. (Applaus bij de leden van de CVP.)

Artikelsgewijze bespreking — Discussion des articles

De heer Voorzitter.— Dames en Heren, de algemene bespreking is gesloten, en wij vatten de artikelsgewijze bespreking aan.

Mesdames, Messieurs, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Overeenkomstig artikel 66, nr. 3 van het reglement, wordt de door de commissie goedgekeurde tekst als basis van de bespreking genomen.

Conformément à l'article 66, n° 3 du règlement, le texte adopté par la commission sert de base à la discussion.

Article 1er. Il existe deux allocations aux handicapés: l'allocation de remplacement de revenus et l'allocation d'intégration.

Artikel 1. Er zijn twee tegemoetkomingen aan gehandicapten: de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming.

Bij dit artikel stelt de heer Sleenckx volgend amendement voor:

A cet article, M. Sleenckx présente l'amendement que voici:

In dit artikel, evenals in de artikelen 2, 6, 7, 12 en 13, telkens het woord « integratietegemoetkoming » vervangen door het woord « meerkostenvergoeding ».

Dans cet article, ainsi que dans les articles 2, 6, 7, 12 et 13, remplacer chaque fois les mots « allocation d'intégration » par les mots « indemnité pour frais supplémentaires ».

De heer Sleenckx heeft het woord.

De heer Sleenckx (op de tribune). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, collega's, ik had u gezegd dat ik nog een tweede gedeelte zou afhandelen in de mij toegestane spreekruimte van een kwartier voor de bespreking van dit artikel. Ik zal bondig zijn, vermits wij uitvoering in de commissie hebben gedebatteerd.

Mevrouw de Staatssecretaris, politiek voeren is een keuze maken. Wanneer u het voortdurend hebt over de beperking van de middelen waarover u beschikt, meen ik dat u voldoende gewicht in de schaal moet werpen in de regering om die keuze voor een stuk te bepalen, met name dat meer middelen worden vrijgemaakt voor de minder-validen. Ik weet dat dit niet gemakkelijk zal zijn; de liberalen zullen zich daar wellicht sterk tegen verzetten. U bent echter staatssecretaris om dat punt te verwezenlijken; zoniet hebben wij geen staatssecretaris nodig. Wat is politiek voeren? Politiek voeren betekent een duidelijke keuze maken; het betekent het bepalen waar de accenten dienen te worden gelegd. Naar mijn mening is dat naar de minstbedeelden toe.

Wanneer ik verneem dat zowat 100 miljoen naar Zaire gaat, stel ik mij in dat verband een aantal vragen. Ik stel vast dat wanneer het over de sukkelaars gaat, men steeds spreekt over de ontoereikendheid van de budgetten en dat men op deze categorie gaat besparen. U zegt dat er niet wordt bespaard, maar ik vind dat er in feite een inlevering is, omdat inmiddels de levensduurte is gestegen. Precies die producten vervat in de indexkorf, zijn juist de producten waarvan de prijs het meest is gestegen. Bovendien worden deze producten het meest geconsumeerd door personen met een klein inkomen. Vervolgens wens ik te zeggen dat in verband met de remgelden een en ander is gebeurd. Zelfs wanneer u niet bespaart, zullen de betrokkenen moeten inleveren, omdat zij meer geld moeten uitgeven.

Thans zal ik, zoals beloofd, enige krachtlijnen naar voren brengen. Eerst en vooral wens ik duidelijk te zeggen dat wij voorstander zijn van een vereenvoudiging van het systeem. In mijn inleiding heb ik trouwens gezegd dat, wanneer u de vijf tegemoetkomingen zal vereenvoudigen en u zal komen tot twee tegemoetkomingen — en ik heb dit ook in de commissie gezegd —, u daarvoor kan worden gefeliciteerd. Inderdaad, de betrokkenen verwachten dit.

Welk is ons standpunt in verband met de inkomensvervangende tegemoetkomingen en in verband met de meerkostenvergoedingen? De inkomensvervangende tegemoetkoming moet voldoende groot zijn. Dat is een eerste uitgangspunt. Voor de gehandicapten is dit vervangingsinkomen het enige inkomen dat zij kunnen verwerven tijdens hun actieve levensfase. Het is vanzelfsprekend dat de notie « bestaansminimum », dat wij kennen en dat bestemd is om een tijdelijke crisis te ondervangen, ontoereikend is. Daarom stellen wij, als Vlaamse socialist, voor het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming te bepalen in functie van het minimumbedrag van de invaliditeitsuitkering, toegekend aan een regelmatig werknemer in de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Het kan best zijn dat u dat thans een utopie vindt; toch moet u ernaar streven. Dit zou dan betekenen dat een gehandicapte met een gezinslast een maandbedrag ontvangt van 26 052 frank, en een gehandicapte zonder gezinslast 20 852 frank.

Op een bepaald ogenblik hebben wij ook gezegd dat een inkomensvervangende tegemoetkoming cumuleerbaar is met het loon verworven uit arbeid. Arbeid moet worden gestimuleerd door aan de werkende gehandicapte toe te staan een totaal inkomen te verwerven gelijk aan 150 pct. van de maximum tegemoetkoming van een gezinshoofd, zonder dat zijn tegemoetkoming vermindert. Ik zal dit aan de hand van een voorbeeld illustreren. Een gehuwde gehandicapte met een tegemoetkoming van 20 852 frank vindt werk in een beschutte werkplaats, met een loon van 22 000 frank; 150 pct. van 26 052 frank — dat is het minimumbedrag van invaliditeitsuitkering toegekend aan een regelmatige werknemer — 39 078 frank; totaal inkomen: 42 852 frank; de tegemoetkoming vermindert met 3 774 frank — zijnde 42 852 frank — 39 078 frank — en bedraagt dus 17 078 frank. Wat stellen wij vast? Wij constateren dat een gedeelte zou moeten kunnen worden gecumuleerd, zodat betrokkene in dit geval tot een inkomen van 39 078 frank zou komen. Ik geef toe dat deze cijfers vrij snel worden aangegeven. Het is nu misschien te laat om dit probleem grondig te bespreken, maar wij kunnen dit eventueel in de commissie doen. De visie die wij erop nahouden, is dat de inkomensvervangende tegemoetkoming volledig moet worden uitbetaald, ongeacht de verblijfplaats van de gerechtigde.

De meerkostenvergoeding is een forfaitair bedrag. Het opzet van deze tegemoetkoming is alle meerkosten te dekken welke een persoon heeft ingevolge zijn handicap. Principieel zou deze vergoeding strikt individueel toegekend moeten worden, nadat men zijn meerkosten aanwijsbaar heeft bewezen. In de realiteit is dit moeilijk realiseerbaar, gezien een aantal meerkosten ingevolge de handicap niet berekenbaar zijn. Ik denk bijvoor-

beeld aan een gehandicapte die bepaalde onkosten, zoals bijvoorbeeld afscheuren van behangpapier, inbrengt, onkosten die eigenlijk niet precies kunnen worden berekend. Om deze reden staan wij een gemengd systeem voor, te weten op nationaal niveau een forfaitair bedrag dat deze niet bewijsbare meerkosten compenseert en op het vlak van de gemeenschappen een individuele vergoeding op basis van bewezen meerkosten. Hiertoe is het nodig dat een lijst van mogelijke meerkosten en hun vergoeding wordt uitgewerkt binnen het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van personen met een handicap. De meerkostenvergoeding wordt toegekend zonder onderzoek naar de bestaansmiddelen, en dit omdat de meerkostenvergoeding niet beoogt het gebrek aan inkomen te compenseren, maar wel de vermindering of het gemis aan zelfredzaamheid en de gevolgen die daaruit voortvloeien. Ik heb dat daarnet ten overvloede bewezen. Wij verschillen daar nogal sterk van visie, want u gaat daarmee niet akkoord.

Nog een laatste punt, Mevrouw de Staatssecretaris. De meerkostenvergoeding wordt integraal uitbetaald aan personen die in een instelling verblijven.

Ten slotte, Mevrouw de Staatssecretaris, in het kort nog even waarom wij dit ontwerp niet zullen goedkeuren, niet om u te ontmoedigen, maar in tegendeel, om te zeggen: Doe zo verder, en, als u inderdaad in de richting gaat zoals wij ze zien, kan u gerust op onze steun rekenen. Ik citeer nu waarom de Vlaamse socialisten uw ontwerp niet zullen goedkeuren.

Niettegenstaande uw wetsontwerp een vereenvoudiging inhoudt, bijvoorbeeld dat de vijf bestaande tegemoetkomingen — zijnde: de gewone tegemoetkoming, de bijzondere tegemoetkoming, de aanvullende tegemoetkoming, de aanvulling van gewaarborgd inkomen en hulp van derden — worden vervangen door twee tegemoetkomingen — zijnde: de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming —, en niettegenstaande een aantal verbeteringen. Ik denk bijvoorbeeld dat de tegemoetkomingen bij wijze van voorschot kunnen toegekend worden, in afwachting van een andere uitkering, bijvoorbeeld rente voor arbeidsongeval, en de aanvraag tot het bekomen van een inkomensvervangende tegemoetkoming geldt tegelijkertijd als aanvraag voor de integratietegemoetkoming — zullen wij als Vlaamse socialisten toch tegen het wetsontwerp stemmen, omdat vijf uitermate belangrijke basisprincipes, die wij hardnekkig en onafgebroken tijdens de commissievergaderingen verdedigd hebben, niet door u, Mevrouw de Staatssecretaris, zijn opgenomen. Uw argumentatie vonden wij geen voldoende reden. U sprak altijd maar over budgettaire beperkingen, maar aangezien wij vertrekken vanuit de visie «gehandicaptenzorg is gemeenschapszorg», kan dat ons geen voldoende argument zijn. Deze vijf basisprincipes zijn: Ten eerste, wij hebben geenszins de garantie gekregen dat de inkomensvervangende tegemoetkoming niet gekoppeld zal worden aan het bestaansminimum. Wij hebben steeds verdedigd dat de inkomensvervangende tegemoetkoming een percentage van het minimum maandloon dient te zijn. Uit gesprekken die wij gevoerd hebben, blijkt dat wij zelfs tot een ander systeem zouden kunnen komen, waarover ik het daarnet had en dat misschien nog beter is. Waarom?

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Omdat het zoveel is: 60 pct. van het minimum maandloon stemt overeen met meer dan dat. Als men alles gaat inculculeren, zal dat op zijn minst een bedrag geven...

De heer Sleecx. — Geef het maar eens, Mevrouw, want dat verwondert mij toch een beetje.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Wij gaan dat hier niet doen, anders...

De heer Sleecx. — Ik zou anders graag het bedrag kennen.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — 60 pct. is veel minder dan 100 pct, niet waar, Mijnheer Sleecx?

De heer Sleecx. — Ik ben misschien wel naïef, maar niet zo naïef. Het is ook wel zo dat, wanneer wij spreken van een inkomensvervangende tegemoetkoming, gebaseerd op het systeem dat wij voorstellen, wij komen tot een bedrag dat ligt rond de 26.000 frank. Dat wenste ik toch wel te zeggen.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — 60 pct!

De heer Sleecx. — Neen, neen. Excuseer. U moet mij goed verstaan, want nu zijn wij een beetje verkeerd, niet waar. Wij kunnen dat misschien nog eens in de commissie uitpraten. Het is zeker en vast geen eindpunt.

Ten tweede, volgens ons kan het geenszins dat de integratietegemoetkoming afhankelijk wordt gemaakt van het onderzoek naar de bestaansmiddelen. Omdat deze tegemoetkoming geen gemis aan inkomen opvangt, maar wel de meerkost van de handicap. Wij mogen de gehandicapte toch niet laten opdraaien voor zijn handicap, waar hij of zij niet voor gekozen heeft. Hier geldt dus wel het uitgangspunt: «Gehandicaptenzorg is gemeenschapszorg.»

Ten derde, het opschorten van een derde van de integratietegemoetkoming voor gehandicapten die in een instelling verblijven, is een principe waar wij als Vlaamse socialisten geenszins kunnen inkomen, omdat dit volgens ons volkomen tegenstrijdig is met de idee van integratie. Integratie wil voor ons ook zeggen: zelf over uw inkomen beschikken. Laat hem of haar zijn hotel- en huisvestingskosten betalen en voor het overige zelf beschikken over zijn inkomen. Hier, Mevrouw, verschillen wij duidelijk van visie. Ik wil echter de discussie niet heropenen.

Ten vierde, wij betreuren het ontbreken van een arbeidsstimulerende regeling in uw ontwerp. En hoewel wij bereid zijn te aanvaarden dat dit geregeld kan worden bij uitvoeringsbesluit, hadden wij dit toch graag teruggevonden in het ontwerp. Arbeid moet gestimuleerd worden door een zekere cumulatieve roe te laten tussen loon uit eigen arbeid en een deel van de tegemoetkoming.

Ten vijfde, wij vinden de koppeling van het inkomen van de echtgenoot of echtgenote aan de toekenning van de inkomensvervangende tegemoetkoming ongelukkig. Wij herinneren ons de tussenkomst tijdens de *Confrontatie*-uitzending, waar een jongeman zei dat hij beter niet getrouwd was met een rolstoelgebruikster, omdat ze hierdoor haar tegemoetkoming was kwijtgeraakt.

Wel, Mevrouw de Staatssecretaris, om deze vijf belangrijke basisprincipes kunnen wij als Vlaamse socialisten uw ontwerp niet goedkeuren.

Ik ben niet van plan elk amendement dat ik heb ingediend, nogmaals ten gronde te verdedigen. Dat is in de commissie voldoende gebeurd. Dat is ook gebleken uit mijn betoog. Ik stel er evenwel prijs op een paar amendementen te verdedigen, zonder er echter lang op in te gaan, want per amendement kunnen wij een fundamentele, zelfs filosofische discussie aangaan.

Ik betreur dat voor dit ontwerp, waarbij meer dan 100 000 mensen zijn betrokken en dat 18,5 miljard kost, zo weinig parlementaire belangstelling is. De gehandicapten moeten de politici meer aanpakken en hen zeggen dat er heel wat meer kan gedaan worden. Voor veel minder belangrijke zaken staat het Parlement in vuur en vlam, omdat zij meer sensationeel zijn. Het is misschien omdat deze mensen niet kunnen stemmen dat er — ook vanuit onze fractie — onvoldoende belangstelling is.

De heer Peuskens. — Voor de zaak Happart zal er wel belangstelling zijn.

De heer Sleecx. — Voor de zaak Happart zal het Parlement in vuur en vlam staan, maar voor deze meer dan 100 000 mensen blijft het halfroond leeg. (*Applaus bij de leden van de oppositie.*)

De heer Voorzitter. — De heer Sleecx heeft het woord voor het verdedigen van zijn amendement bij artikel 1.

De heer Sleecx. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement werd reeds uitvoerig in de commissie besproken. We blijven duidelijk bij ons standpunt. Wij zijn van oordeel dat de meerkost die voortvloeit uit het gehandicapt zijn, door de overheid moet worden betaald. Bijgevolg dachten wij dat het woord «integratievergoeding» geen goed woord is. Men had beter de term «meerkostenvergoeding» gebruikt, omdat wij vinden — wij kunnen natuurlijk verkeerd zijn — dat heel wat minder-validen onvoldoende kunnen worden geïntegreerd in de samenleving omwille van de ernst van hun handicap. Daarover hebben wij in de commissie voldoende gedebatteerd; ik ga er dus niet verder meer over spreken.

De heer Voorzitter. — Het amendement en het artikel § 1 worden aangehouden.

L'amendement et l'article § 1er sont réservés.

Art. 2. § 1. De inkomensvervangende tegemoetkoming wordt toegekend aan de gehandicapte van ten minste eenentwintig jaar en ten hoogste vijftenzestig jaar van wie is vastgesteld dat zijn lichamelijke of psychische toestand zijn verdienvermogen heeft verminderd tot één derde of minder van wat een valide persoon door een of ander beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen.

De beschutte tewerkstelling wordt niet tot die algemene arbeidsmarkt gerekend.

§ 2. De integratietegemoetkoming wordt toegekend aan de gehandicapte van ten minste eenentwintig jaar en ten hoogste vijfenzestig jaar van wie een gebrek aan of vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld.

Art. 2. § 1er. L'allocation de remplacement de revenus est accordée au handicapé âgé d'au moins vingt et un ans et de soixante-cinq ans au plus, dont il est établi que l'état physique a réduit sa capacité de gain à un tiers ou moins de ce qu'une personne valide est en mesure de gagner en exerçant une profession sur le marché général du travail.

Le marché général du travail ne comprend pas l'emploi protégé.

§ 2. L'allocation d'intégration est accordée au handicapé âgé d'au moins vingt et un ans et de soixante-cinq ans au plus dont le manque d'autonomie ou dont l'autonomie réduite sont établis.

Bij dit artikel stellen mevrouw Vogels en de heer Sleenckx volgend amendement voor:

A cet article, Mme Vogels et M. Sleenckx présentent l'amendement que voici:

Dit artikel vervangen door wat volgt:

« Art. 2. § 1. De inkomensvervangende tegemoetkoming wordt toegekend aan die gehandicapte die de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid heeft bereikt en van wie is vastgesteld dat zijn lichamelijke of psychische toestand zijn verdienvermogen heeft verminderd tot één derde of minder van wat een valide persoon door een of ander beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen.

» De beschutte tewerkstelling wordt niet tot die algemene arbeidsmarkt gerekend.

» § 2. De integratietegemoetkoming wordt toegekend aan die gehandicapte die de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid heeft bereikt en de pensioengerechtigde leeftijd niet heeft bereikt en van wie een gebrek aan of verminderen van zelfredzaamheid is vastgesteld. »

Remplacer cet article par ce qui suit:

« Art. 2. § 1er. L'allocation de remplacement de revenus est accordée au handicapé qui a atteint l'âge de la majorité civile sans avoir atteint celui de la retraite et dont il est établi que l'état physique ou psychique a réduit sa capacité de gain à un tiers ou moins de ce qu'une personne valide est en mesure de gagner en exerçant une profession sur le marché général du travail.

» Le marché général du travail ne comprend pas l'emploi protégé.

» § 2. L'allocation d'intégration est accordée au handicapé qui a atteint l'âge de la majorité civile sans avoir atteint celui de la retraite et dont le manque d'autonomie ou l'autonomie réduite sont établis. »

De heer Voorzitter. — De heer Sleenckx heeft het woord.

De heer Sleenckx. — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Staatssecretaris, collega's, met dit amendement hebben wij dus zeer duidelijk gesteld dat de meerderjarige leeftijd van 21 op 18 jaar zou gebracht worden. Hiermee wensen wij de burgerlijke meerderjarigheid nu reeds in te bouwen, omdat de wet niet meer zou moeten gewijzigd worden wanneer de meerderjarigheid op 18 jaar zou worden gebracht.

De heer Voorzitter. — De staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid heeft het woord.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Ik wil duidelijk onderstrepen dat dit onaanvaardbaar is, zelfs wanneer men de term burgerlijke meerderjarigheid zou invoeren. Dit zou tot problemen leiden in de gehandicaptensector wat de verlengde minderjarigheid betreft. Wij moeten dus duidelijk kiezen. Het kan gewoonweg niet. Wat dit betreft, maak ik mijn keuze. Dit is nog een beetje een repliek op uw inleiding. Dit ontwerp is inderdaad een uiting van een duidelijk kiezen en van een keuze die we gemaakt hebben. Het kan niet dat men het begrip « meerderjarigheid » zou invoeren, omdat wij kiezen voor die 21 jaar. Het is immers totaal ondenkbaar in het kader van het begrip « verlengde minderjarigheid ». Dit zou tot enorme moeilijkheden leiden. Technisch kan het dus niet.

De heer Voorzitter. — Het amendement en artikel 2 worden aangehouden.

L'amendement et l'article 2 sont réservés.

Art. 3. Sont assimilés à un handicapé de vingt et un ans, le handicapé mineur émancipé par le mariage et le handicapé mineur célibataire ayant un ou plusieurs enfants à charge.

Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par « enfants à charge ».

Art. 3. Met een gehandicapte van eenentwintig jaar worden gelijkgesteld, de door het huwelijk ontvoogde minderjarige gehandicapte en de ongehuwde minderjarige gehandicapte met één of meer kinderen ten laste.

De koning bepaalt wat onder « kinderen ten laste » moet worden verstaan.

Bij dit artikel stellen mevrouw Vogels en de heer Sleenckx volgend amendement voor:

A cet article, Mme Vogels et M. Sleenckx présentent l'amendement suivant:

Op de eerste regel, de woorden « van eenentwintig jaar » vervangen door de woorden « die burgerlijk meerderjarig is ».

A la première ligne, remplacer les mots « de vingt et un ans » par les mots « ayant atteint l'âge de la majorité civile ».

Het amendement en het artikel 3 worden aangehouden.

L'amendement et l'article 3 sont réservés.

Art. 4. § 1. Hij die op een tegemoetkoming aanspraak maakt, moet Belg zijn, staatloze, vluchteling of persoon van onbepaalde nationaliteit, in België werkelijk verblijven en er de laatste vijf jaar vóór de dag waarop de aanvraag is ingediend ononderbroken en werkelijk verbleven hebben.

De Koning kan, bij in Ministerraad overlegd besluit, de toepassing van de bepalingen van deze wet, onder de voorwaarden die Hij vaststelt, uitbreiden tot de personen van vreemde nationaliteit die aan de hiervoor vermelde verblijfsvereiste voldoen.

De Koning bepaalt bij in Ministerraad overlegd besluit wat onder « werkelijk verblijf » moet worden verstaan en onder welke voorwaarden van het verblijfsvereiste bedoeld in lid 1, kan worden afgeweken.

§ 2. Voor de toepassing van het bepaalde in § 1 wordt verstaan onder:

a) vluchteling: de vluchteling bedoeld in artikel 1 van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951 en goedgekeurd door de wet van 26 juni 1953;

b) staatloze: een staatloze bedoeld in artikel 1 van het Verdrag betreffende de status aan staatlozen, ondertekend te New York op 28 september 1959 en goedgekeurd door de wet van 12 mei 1960.

Art. 4. § 1er. Celui qui prétend à une allocation doit être Belge, apatride, réfugié ou de nationalité indéterminée, résider effectivement en Belgique et y avoir résidé effectivement et de manière continue pendant les cinq dernières années avant la date d'introduction de la demande.

Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, étendre l'application des dispositions de la présente loi, dans les conditions fixées par Lui, aux personnes de nationalité étrangère qui remplissent les conditions de résidence susmentionnées.

Le Roi détermine, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres ce qu'il faut entendre par « résidence effective » et dans quelles conditions il peut être dérogé à la condition de résidence prévue à l'alinéa 1er.

§ 2. Pour l'application de la disposition du § 1er, il faut entendre par:

a) réfugié: le réfugié visé à l'article 1er de la Convention internationale relative au statut des réfugiés, signée à Genève le 28 juillet 1951 et approuvée par la loi du 26 juin 1953;

b) apatride: l'apatride visé à l'article 1er de la Convention relative au statut d'apatrides, signée à New York le 28 septembre 1959 et approuvée par la loi du 12 mai 1960.

Artikel 4 wordt aangenomen.

L'article 4 est adopté.

Art. 5. Le droit à l'allocation ne s'éteint pas à l'âge de soixante-cinq ans.

Art. 5. Het recht op een tegemoetkoming vervalt niet bij het bereiken van de leeftijd van vijfenzestig jaar.

Bij dit artikel stellen mevrouw Vogels en de heer Sleenckx volgend amendement voor:

A cet article, Mme Vogels et M. Sleenckx présentent l'amendement suivant:

Het recht op een tegemoetkoming vervalt niet bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Le droit à l'allocation ne s'éteint pas à l'âge de la retraite.

De heer Sleenckx deelt mede dat hij zijn amendement intrekt.

Artikel 5 wordt aangenomen.

L'article 5 est adopté.

Art. 6. § 1. De koning stelt bij in Ministerraad overlegd besluit het bedrag van de tegemoetkomingen vast.

§ 2. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkomingen kan verschillen naar gelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande is of samenwonende. De Koning bepaalt wat bedoeld wordt met « gerechtigde met personen ten laste », « alleenstaande gerechtigde » en « samenwonende gerechtigde ».

Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming voor de gerechtigde met personen ten laste, de alleenstaande gerechtigde en de samenwonende gerechtigde is minstens gelijk aan het bedrag van, het bestaansminimum dat door artikel 2, § 1, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum is vastgesteld voor respectievelijk de samenwonende echtgenoten, de alleenstaande en daarmee gelijkgestelde personen en elke andere persoon die met één of meer personen samenwoont, onverschillig of ze al of niet onderling bloed- of aanverwant zijn.

§ 3. Het bedrag van de integratietegemoetkoming is een forfaitair bedrag. Het kan verschillen volgens de graad van zelfredzaamheid.

Art. 6. § 1er. Le Roi fixe par arrêté délibéré en Conseil des Ministres le montant des allocations.

§ 2. Le montant de l'allocation de remplacement de revenus peut varier selon que le bénéficiaire a des personnes à charge, est isolé ou cohabitant. Le Roi détermine ce qu'on entend par « bénéficiaire ayant des personnes à charge », « bénéficiaire isolé » et « bénéficiaire cohabitant ».

Le montant de l'allocation de remplacement de revenus pour le bénéficiaire ayant des personnes à charge, le bénéficiaire isolé et le bénéficiaire cohabitant est au moins égal au montant du minimum de moyens d'existence que l'article 2, § 1er, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence a fixé respectivement pour les conjoints vivant sous le même toit, la personne isolée ou la personne qui y est assimilée et pour toute autre personne cohabitant avec une ou plusieurs personnes, qu'il s'agisse ou non de parents ou d'alliés.

§ 3. Le montant de l'allocation d'intégration est un montant forfaitaire. Il peut varier selon le degré d'autonomie.

Bij dit artikel stelt de heer Sleenckx volgend amendement voor:
A cet article, M. Sleenckx présente l'amendement que voici:

Paragraaf 2 vervangen door de volgende bepaling:

« § 2. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkomingen verschilt naargelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande gerechtigde is of samenwonende gerechtigde.

» De koning bepaalt wat bedoeld wordt met « gerechtigde met personen ten laste », « alleenstaande gerechtigde » en « samenwonende gerechtigde ».

» Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming voor de gerechtigden refereert naar een bepaald percentage van het gewaarborgd minimum maandloon. »

Remplacer le § 2 par la disposition suivante:

« § 2. Le montant de l'allocation de remplacement de revenus varie selon que le bénéficiaire a des personnes à charge, est bénéficiaire isolé ou bénéficiaire cohabitant.

» Le Roi détermine ce qu'on entend par « bénéficiaire ayant des personnes à charge », « bénéficiaire isolé » et « bénéficiaire cohabitant ».

» Le montant de l'allocation de remplacement de revenus pour les bénéficiaires correspond à un pourcentage du salaire mensuel minimum garanti. »

Dames en Heren, er is een amendement in bijkomende orde van de heer Sleenckx, luidend als volgt:

Mesdames, Messieurs, il y a un amendement en ordre subsidiaire de M. Sleenckx, libellé comme suit:

Paragraaf 2 vervangen door de volgende bepaling:

« § 2. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming verschilt naargelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande gerechtigde is of samenwonende gerechtigde. De

Koning bepaalt wat bedoeld wordt met « gerechtigde met personen ten laste », « alleenstaande gerechtigde » en « samenwonende gerechtigde ». Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming voor de gerechtigden is gelijk aan het minimumbedrag van de invalideitsuitkering toegekend aan een regelmatig werknemer in de ziekte- en invalideitsverzekering. »

Remplacer le § 2 par la disposition suivante:

« § 2. Le montant de l'allocation de remplacement de revenus varie selon que le bénéficiaire a des personnes à charge, est bénéficiaire isolé ou bénéficiaire cohabitant. Le Roi détermine ce qu'on entend par « bénéficiaire ayant des personnes à charge », « bénéficiaire isolé » et « bénéficiaire cohabitant ». Le montant de l'allocation de remplacement de revenus pour les bénéficiaires est égal au montant minimum de l'allocation d'invalidité octroyée à un travailleur régulier dans le secteur de l'assurance maladie-invalidité. »

Art. 7. § 1er. Le montant des allocations visé à l'article 6 est diminué du montant du revenu du handicapé, de son conjoint ou de la personne avec laquelle il forme un ménage que dépasse les plafonds fixés par le Roi par arrêté délibéré en Conseil des Ministres. Le Roi peut déterminer ce qu'il faut entendre par « former un ménage ».

Les plafonds peuvent être différents tant pour l'allocation de remplacement de revenus que pour l'allocation d'intégration, selon que les ayants droit qui ont des personnes à leur charge, sont des bénéficiaires isolés ou cohabitants, et selon qu'ils bénéficient ou non d'une pension.

§ 2. Le Roi détermine par arrêté délibéré en Conseil des Ministres ce qu'il faut entendre par « revenu » et par qui, selon quels critères et de quelle manière le montant doit en être fixé.

Le Roi peut par arrêté délibéré en Conseil des Ministres déterminer que certains revenus, dans les conditions qu'il fixe, ne sont que partiellement ou pas pris en considération.

Art. 7. § 1. Het bedrag van de tegemoetkomingen beoogd in artikel 6 wordt verminderd met het bedrag van het inkomen van de gehandicapte, van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij een huishouden vormt, dat meer beloopt dan de door de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit te bepalen grenzen. De Koning kan bepalen wat moet worden verstaan onder « een huishouden vormen ».

De grenzen kunnen verschillen zowel voor de inkomensvervangende tegemoetkoming als voor de integratietegemoetkoming, naargelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande is of samenwonende en naargelang de gerechtigde dan niet een pensioen geniet.

§ 2. De Koning bepaalt bij in Ministerraad overlegd besluit wat onder « inkomen » moet worden verstaan en door wie, volgens welke criteria en op welke wijze het bedrag ervan moet worden bepaald.

De Koning kan bij in Ministerraad overlegd besluit bepalen dat sommige inkomsten, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking worden genomen.

Op dit artikel stelt de heer Sleenckx volgend amendement voor:

A cet article, M. Sleenckx présente l'amendement que voici:

Paragraaf 1 vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkomingen beoogd in artikel 6, wordt verminderd met het bedrag van het inkomen van de gehandicapte dat de door de Koning bepaalde grenzen overschrijdt. De grenzen kunnen verschillen voor de inkomensvervangende tegemoetkomingen naargelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande of samenwonende is. »

Remplacer le § 1er par la disposition suivante:

« § 1er. Le montant de l'allocation de remplacement de revenus visé à l'article 6 est diminué du montant du revenu du handicapé qui dépasse les plafonds fixés par le Roi. Les plafonds peuvent être différents pour l'allocation de remplacement de revenus selon que le bénéficiaire a des personnes à charge, est isolé ou cohabitant. »

De heer Sleenckx. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement komt erop neer dat er geen onderzoek mag gebeuren naar de bestaansmiddelen. Ik heb duidelijk gesteld dat meerkosten voortspruitend uit een handicap altijd moeten worden vergoed.

Mijnheer de Voorzitter, de meeste van mijn amendementen werden reeds verdedigd tijdens de algemene uitzetting. Het heeft dus geen zin ze nu opnieuw te belichten.

De heer Voorzitter. — U verzaakt dus het woord bij uw amendementen?

De heer Sleenckx. — Ja, maar ik handhaaf ze wel.

Mevrouw Demeester-De Meyer, staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid. — Mijnheer de Voorzitter, mijn antwoorden hierop zijn identiek aan deze gegeven in de commissie. Het gaat dus om een herhaling van het commissiewerk.

De heer Voorzitter. — Artikel 7 wordt dus aangehouden.
L'article 7 est réservé.

Art. 8. § 1. De tegemoetkomingen worden toegekend op aanvraag.

De aanvraag wordt ingediend bij de burgemeester van de gemeente waar de gehandicapte werkelijk verblijft.

De Koning bepaalt door wie, vanaf wanneer en op welke wijze de aanvraag wordt ingediend.

Elke aanvraag voor een inkomensvervangende tegemoetkoming geldt meteen als aanvraag voor een integratietegemoetkoming. De integratietegemoetkoming kan ook afzonderlijk worden aangevraagd.

Een nieuwe aanvraag mag worden ingediend wanneer zich volgens de aanvrager wijzigingen voordoen welke de toekenning of verhoging van de tegemoetkomingen rechtvaardigen.

§ 2. De gehandicapte aan wie een tegemoetkoming is toegekend, doet onverwijld aangifte van de nieuwe gegevens die tot een vermindering van het bedrag aanleiding kunnen geven.

De Koning bepaalt waar en hoe die aangifte wordt gedaan en welke inlichtingen daarbij worden verstrekt

Art. 8. § 1er. Les allocations sont accordées sur demande.

La demande est introduite auprès du bourgmestre de la commune où le handicapé réside effectivement.

Le Roi détermine par qui, à partir de quand et de quelle manière la demande est introduite.

Chaque demande d'allocation de remplacement de revenus vaut en même temps comme demande d'allocation d'intégration. L'allocation d'intégration peut aussi être demandée séparément.

Une nouvelle demande peut être introduite lorsque, selon le demandeur, des modifications sont intervenues qui justifient l'octroi ou l'augmentation des allocations.

§ 2. Le handicapé auquel une allocation a été accordée déclare sans délai les éléments nouveaux qui sont susceptibles de donner lieu à une réduction du montant de l'allocation

Le Roi détermine auprès de quelle autorité et de quelle manière cette déclaration est faite et quels renseignements cette dernière doit comporter.

— Aangenomen.
— Adopté.

Art. 9. Le Roi détermine par qui, selon quels critères et de quelle manière la capacité de gain et l'autonomie du handicapé sont établies.

Art. 9. De Koning bepaalt door wie, volgens welke criteria en op welke wijze het verdienvermogen en de zelfredzaamheid van de gehandicapten worden vastgesteld.

— Adopté.
— Aangenomen.

Art. 10. De minister tot wiens bevoegdheid de sociale zekerheid behoort of de door hem gemachtigde ambtenaren beslissen over de aanvragen om tegemoetkomingen.

Zij kunnen de toegekende tegemoetkomingen ambtshalve of op aanvraag van de gehandicapte herzien.

De tegemoetkomingen mogen zonder nader onderzoek geweigerd worden als voldoende elementen voorhanden zijn waaruit duidelijk blijkt dat de aanvrager niet de voorwaarden vervult om de tegemoetkomingen te bekomen.

De Koning bepaalt volgens welke regels de beslissingen na aanvraag of van ambtswege kunnen worden herzien. De beslissingen houdende toekenning, herziening of weigering van een tegemoetkoming moet, op straffe van nietigheid, met redenen worden omkleed.

Ann. parl. Chambre — Session ordinaire 1985-1986
Parlem. Hand. Kamer — Gewone zitting 1985-1986

Art. 10. Le ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions ou les fonctionnaires délégués par lui statuent sur les demandes d'allocations.

Ils peuvent, d'office ou à la demande du handicapé, revoir les allocations octroyées.

Les allocations peuvent être refusées sans autre examen si assez d'éléments établissent clairement que le demandeur ne remplit pas les conditions pour obtenir les allocations.

Le Roi fixe les règles selon lesquelles les décisions peuvent être revues sur demande ou d'office. La décision d'octroyer, de revoir ou de refuser une allocation doit être motivée à peine de nullité.

— Aangenomen.
— Adopté.

Art. 11. Les allocations sont payées selon les règles établies par le Roi.

Art. 11. De tegemoetkomingen worden uitbetaald volgens de regelen door de Koning vastgesteld.

— Adopté.
— Aangenomen.

Art. 12. § 1. Bij opname van de gehandicapte in een instelling, geheel of gedeeltelijk op kosten van de overheid, een openbare dienst of een sociale zekerheidsinstelling, wordt de uitbetaling van de integratietegemoetkoming, onder de voorwaarden die de Koning bepaalt, voor een derde opgeschort.

§ 2. De Koning bepaalt de gevallen waarin de uitkeringen van deze wet geschorst zijn voor de gerechtigden die in gevangnissen opgesloten of in gestichten tot bescherming van de maatschappij of in bedelaarskoloniën opgenomen zijn, en stelt de duur van de schorsing vast.

Art. 12. § 1er. En cas d'admission du handicapé dans une institution, totalement ou partiellement à charge des pouvoirs publics, d'un service public ou d'un organisme de sécurité sociale, le paiement de l'allocation d'intégration peut, dans les conditions que le Roi détermine, être suspendu pour un tiers.

§ 2. Le Roi détermine les cas dans lesquels les prestations de la présente loi sont suspendues à l'égard des bénéficiaires détenus dans les prisons ou internés dans les établissements de défense sociale ou les dépôts de mendicité, ainsi que la durée de la suspension.

Op dit artikel stelt de heer Sleenckx volgend amendement voor:
A cet article, M. Sleenckx propose l'amendement suivant:

Paragraaf 1 weglaten.
Supprimer le § 1er.

Het amendement en het artikel 12 worden aangehouden.
L'amendement et l'article 12 sont réservés.

Art. 13. § 1er. Les allocations instituées par la présente loi sont refusées ou réduites si, en vertu d'une autre législation belge ou d'une législation étrangère ou en vertu des règles applicables au personnel d'une institution de droit international public, le handicapé peut prétendre à des prestations justifiées par une limitation de sa capacité de gain pour ce qui concerne l'allocation de remplacement de revenus, ou par un manque ou une réduction d'autonomie pour ce qui concerne l'allocation d'intégration.

Lorsque le montant des prestations visées à l'alinéa 1er est inférieur à celui des allocations prévues par la présente loi, le handicapé qui remplit les conditions fixées par les articles 2 à 8, a droit à la différence. Le Roi détermine le mode de prise en considération de ces autres prestations.

Le handicapé est tenu de faire valoir ses titres aux prestations visées au premier alinéa.

§ 2. Les allocations instituées par la présente loi peuvent être accordées à titre d'avance sur les prestations visées au § 1er, premier alinéa. Le Roi détermine par arrêté délibéré en Conseil des Ministres dans quelles conditions et jusqu'à concurrence de quel montant ces avances peuvent être accordées, ainsi que leur mode de récupération. Le service ou l'organisme qui paie l'allocation est subrogé aux droits du bénéficiaire jusqu'à concurrence du montant des avances versées.

Art. 13. § 1. De door deze wet ingestelde tegemoetkomingen worden geweigerd of verminderd indien de gehandicapte krachtens

een andere Belgische of een buitenlandse wetgeving of krachtens regelen van toepassing op het personeel van een volkenrechtelijke instelling aanspraak heeft op uitkeringen die hun grond vinden in een beperking van het verdienvermogen voor wat de inkomstenvervangende tegemoetkoming betreft of in een gebrek aan of vermindering van de zelfredzaamheid voor wat de integratietegemoetkoming betreft.

Wanneer het bedrag van de in het eerste lid bedoelde uitkeringen lager is dan dat van de in deze wet bedoelde tegemoetkomingen, heeft de gehandicapte, die aan de in de artikelen 2 tot 8 bepaalde voorwaarden voldoet, recht op het verschil. De Koning bepaalt hoe die andere uitkeringen worden aangerekend.

De gehandicapte is ertoe gehouden zijn aanspraak op de in het eerste lid bedoelde uitkeringen te doen gelden.

§ 2. De door deze wet ingestelde tegemoetkomingen kunnen worden verleend bij wijze van een voorschot op de uitkeringen bedoeld in § 1, eerste lid. De Koning bepaalt bij in Ministerraad overlegd besluit onder welke voorwaarden en tot welk bedrag dergelijke voorschotten kunnen worden verleend en hoe die worden teruggevorderd. De betalende dienst of instelling treedt in de rechten van de gerechtigde tot beloop van het bedrag van de uitgekeerde voorschotten.

- Adopté.
- Aangenomen.

Art. 14. De bedragen van de tegemoetkomingen bedoeld in artikel 6, veranderen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende de inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

De bedragen van de grenzen bedoeld in artikel 7 kunnen elk jaar door de Koning worden aangepast.

Art. 14. Les montants des allocations visées à l'article 6 varient conformément aux dispositions de la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, allocations et subventions à charge du Trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.

Les montants des plafonds visés à l'article 7 peuvent être adaptés chaque année par le Roi.

Op dit artikel schiep de heer Sleenckx volgend amendement voor:
A cet article, M. Sleenckx présente l'amendement que voici :

Het tweede lid vervangen door wat volgt :

« De bedragen van de grenzen bepaald in artikel 7 worden elk jaar door de Koning aangepast. »

Remplacer le deuxième alinéa par ce qui suit :

« Les montants des plafonds visés à l'article 7 sont adaptés chaque année par le Roi. »

L'amendement et l'article sont réservés.

Het amendement en het artikel worden aangehouden.

Art. 15. Le Roi désigne les personnes physiques qui, en cas de décès du bénéficiaire, ont droit aux arrérages échus et non payés des allocations, détermine l'ordre dans lequel ces personnes peuvent exercer leur droit, les formalités qui doivent être observées, ainsi que le délai d'introduction de la demande.

Art. 15. De Koning wijst de natuurlijke personen aan die, in geval van overlijden van de gerechtigde, recht hebben op de vervallen en nog niet uitbetaalde termijnen van de tegemoetkomingen, bepaalt de rangorde waarin deze personen hun recht kunnen uitoefenen, de vormvereisten die moeten worden nageleefd, alsmede de termijn voor het indienen van de aanvraag.

- Adopté.
- Aangenomen.

Art. 16. § 1. De terugvordering van de ten onrechte betaalde tegemoetkomingen verjaart na drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is geschied.

De in het eerste lid voorgeschreven termijn wordt teruggebracht tot één jaar indien de betaling enkel het gevolg is van een vergissing van een administratieve dienst of instelling, waarvan de betrokkene zich normaal geen rekenschap kan geven.

De in het eerste lid voorgeschreven termijn wordt verlengd tot vijf jaar indien ten onrechte werd uitbetaald in geval van bedrog, arglist of bedrieglijke handelingen van de betrokkene.

§ 2. Van de beslissing tot terugvordering wordt, op straffe van nietigheid, kennis gegeven aan de schuldenaren bij ter post aangezekend schrijven.

Hierin worden, op straffe van nietigheid, vermeld :

- de vaststelling van het onverschuldigde;
- het totale bedrag van het onverschuldigde, evenals de berekeningswijze ervan;
- de bepalingen in strijd waarmee de betalingen werden verrijkt;
- de in aanmerking genomen verjaringstermijn en de motivering ervan;
- de mogelijkheid om, op straffe van erval, binnen de dertig dagen na de aanbieding aan de belanghebbende, van het aangetekend schrijven beroep in te stellen bij de bevoegde arbeidsrechtbank;

— de mogelijkheid van de Minister die de sociale zekerheid onder zijn bevoegdheid heeft om ambtshalve of op aanvraag van de gehandicapte af te zien van de terugvordering van de onverschuldigd betaalde tegemoetkomingen.

Het ter post neerleggen van het aangetekend schrijven stuit de verjaring.

§ 3. De Minister die de sociale zekerheid onder zijn bevoegdheid heeft kan, in de door de Koning bepaalde voorwaarden, ambtshalve op aanvraag van de gehandicapte, afzien van de terugvordering van de onverschuldigd betaalde tegemoetkomingen omdat het om behartigenswaardige gevallen gaat of omdat het onverschuldigde betaalde beneden een te bepalen bedrag ligt of buiten verhouding staat tot de vermoedelijke proceskosten.

De Koning bepaalt de wijze waarop de aanvraag daartoe moet worden ingediend. De aanvraag tot verzaking dient gemotiveerd te zijn.

§ 4. De beslissing tot terugvordering kan slechts uitgevoerd worden na het verstrijken van een termijn van één maand.

Wanneer de gerechtigde vóór het verstrijken van die termijn een aanvraag om verzaking heeft ingediend, wordt de terugvordering opgeschort tot de Minister over de aanvraag uitspraak heeft gedaan.

§ 5. Ongeacht het bepaalde in § 4, geschiedt de terugvordering op de vervallen, nog niet uitgekeerde bedragen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 1410, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 6. Wanneer de in deze wet bedoelde tegemoetkomingen door verscheidene diensten of instellingen zijn uitbetaald, kan de Minister die de sociale zekerheid in zijn bevoegdheid heeft of diens gemachtigde, de dienst of de instelling aanwijzen die met de terugvordering wordt belast. De terugvordering geschiedt op alle vervallen doch door de dienst of die instelling nog niet uitgekeerde prestaties.

Art. 16. § 1er. La répétition des allocations versées indûment est prescrite par trois ans à compter de la date du paiement.

Le délai prévu au premier alinéa est ramené à un an lorsque le paiement résulte uniquement de l'erreur d'un service administratif ou organisme, et dont l'intéressé ne peut normalement se rendre compte.

Le délai prévu au premier alinéa est porté à cinq ans lorsque l'indu a été payé en cas de fraude, dol ou manœuvres frauduleuses de l'intéressé.

§ 2. La décision de répétition est, sous peine de nullité, portée à la connaissance des débiteurs par lettre recommandée à la poste.

Sous peine de nullité, cette lettre mentionne :

- la constatation de l'indu;
- le montant total de l'indu, ainsi que le mode de calcul;
- les dispositions en infraction desquelles les paiements ont été effectués;
- le délai de prescription pris en considération et sa justification;

— la possibilité d'introduire un recours auprès du tribunal du travail compétent dans les trente jours de la présentation du pli recommandé à l'intéressé, et ce sous peine de forclusion;

— la possibilité, pour le Ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions de renoncer d'office ou à la demande du handicapé, à la récupération des allocations payées indûment.

Le dépôt du pli recommandé interrompt la prescription.

§ 3. Le Ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions peut, dans les conditions déterminées par le Roi, renoncer d'office ou à la demande du handicapé, à la récupération des allocations payées indûment parce qu'il s'agit de cas dignes d'intérêt ou que la somme payée indûment est inférieure à un montant à déterminer ou est hors de proportion avec les frais de procédure présumés.

Le Roi détermine le mode d'introduction de la demande en renonciation. La demande en renonciation doit être motivée.

§ 4. La décision de récupération peut seulement être exécutée après l'expiration d'un délai d'un mois.

Lorsque le bénéficiaire a introduit une demande en renonciation avant l'expiration de ce délai, la récupération est suspendue jusqu'à ce que le Ministre ait statué sur la demande.

§ 5. Nonobstant la disposition du § 4, la récupération est opérée sur les montants échus non encore versés, conformément à la disposition de l'article 1410, § 4, du Code judiciaire.

§ 6. Lorsque les allocations prévues par la présente loi sont payées par des services ou organismes différents, le Ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions ou son délégué peuvent désigner le service ou l'organisme qui sera chargé de la récupération. La récupération s'opère sur toutes les prestations échues mais non encore versées par ce service ou cet organisme.

- Aangenen.
- Adopté.

Art. 17. Les ordonnances de paiement des allocations ne doivent pas être munies du visa prévu à l'article 14, premier alinéa, de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846.

La justification de ces dépenses payées au moyen d'ouverture de crédit se fait sur présentation de bordereaux récapitulatifs de paiement, approuvés par le Ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions ou par son délégué et estampillés par l'Office des chèques postaux.

Art. 17. De ordonnantiën van betaling van de tegemoetkomingen moeten niet voorzien zijn van het visum bedoeld bij artikel 14, eerste lid, van de organieke wet op het Rekenhof van 29 oktober 1846.

De verantwoording van deze, door middel van kredietopening verrichte uitgaven geschiedt door overlegging van samenvattende betaalstaten, goedgekeurd door de Minister tot wiens bevoegdheid de sociale zekerheid behoort of diens gemachtigde en afgestempeld door het Bestuur der Postchecks.

- Adopté.
- Aangenen.

Art. 18. Alle overheidsdiensten, alle instellingen belast met de toepassing van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid, arbeidsongevallen, beroepsziekten en bijstand, alsook de gerechtigden op tegemoetkomingen, zijn verplicht aan de toekennende overheid, alsmede aan de uitbetalende dienst of instelling op eenvoudig verzoek en zonder verplaatsing, alle voor de uitoefening van hun opdracht nuttige inlichtingen te verschaffen.

Art. 18. Toutes les administrations publiques, tous les organismes chargés de l'application de la législation sur la sécurité sociale, les accidents du travail, les maladies professionnelles et l'assistance, ainsi que les bénéficiaires d'allocations, sont tenus de communiquer à l'autorité octroyante, ainsi qu'au service ou organisme payeur, sur simple réquisition et sans déplacement, tous renseignements utiles à l'accomplissement de leur mission.

- Aangenen.
- Adopté.

Art. 19. Les litiges portant sur les droits résultant de la présente loi sont de la compétence des juridictions du travail.

Le recours contre une décision du Ministre ou de son délégué doit être formé dans les trente jours de sa notification.

Aucun recours n'est possible contre une décision de renoncer ou non à une récupération.

L'action engagée devant les juridictions du travail n'est pas suspensive.

Art. 19. De geschillen over de rechten, ontstaan uit deze wet, behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten.

Beroep tegen een beslissing van de Minister of diens gemachtigde moet ingesteld worden binnen dertig dagen na de kennisgeving ervan.

Tegen een beslissing inzake al of niet verzaken aan een terugvordering is geen beroep mogelijk.

De vordering ingeleid voor de arbeidsgerechten werkt niet schorsend.

- Adopté.
- Aangenen.

Art. 20. Ter beoefening van de Hem door deze wet toegekende bevoegdheden, wint de Koning het advies in van de Nationale Hoge Raad voor gehandicapten.

Art. 20. Pour exercer les compétences qui lui sont conférées par la présente loi, le Roi prend l'avis du Conseil supérieur national des handicapés.

- Aangenen.
- Adopté.

Art. 21. Il est institué auprès du Ministre de la Prévoyance sociale une Commission d'aide sociale aux handicapés, dont le Roi fixe la composition et le mode de fonctionnement.

La commission donne son avis sur des matières relatives à des cas individuels, qui lui sont soumis par le Ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions.

Art. 21. Bij het Ministerie van Sociale Voorzorg wordt een Commissie voor sociaal hulpbetoon aan de gehandicapten opgericht waarvan de Koning de samenstelling en de werkwijze bepaalt.

De commissie geeft advies over aangelegenheden met betrekking tot individuele gevallen, welke haar door de Minister, tot wiens bevoegdheid de sociale zekerheid behoort, worden voorgelegd.

- Adopté.
- Aangenen.

Art. 22. De uitgaven die voortvloeien uit de toepassing van deze wet vallen ten laste van het Rijk.

Art. 22. Les dépenses découlant de l'application de la présente loi sont à charge de l'Etat.

- Aangenen.
- Adopté.

Art. 23. L'article 47, premier alinéa, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, modifié par la loi du 30 juin 1981 et l'arrêté royal n° 131 du 30 décembre 1982, est remplacé par l'alinéa suivant :

« En sus de l'éventuel supplément d'âge prévu à l'article 44, les taux des allocations familiales fixés par les articles 40, 42, 42bis, 50bis et 50ter sont majorés, pour chaque enfant handicapé âgé de moins de 21 ans, d'une allocation supplémentaire de 293 francs par jour ou 6 087 francs par mois. »

Art. 23. Artikel 47, eerste lid, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1981 en het koninklijk besluit nr. 131 van 30 december 1982, wordt vervangen door het volgende lid :

« De bij de artikelen 40, 42, 42bis, 50bis en 50ter, bepaalde bedragen van kinderbijslag worden, buiten de eventuele in artikel 44 bepaalde leeftijdsbijslag, ten behoeve van ieder gehandicapt kind van minder dan 21 jaar verhoogd met een bijkomende bijslag van 293 frank per dag of 6 087 frank per maand. »

- Adopté.
- Aangenen.

Art. 24. Artikel 47, eerste lid, van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de gehandicapte kinderen die ten minste 21 jaar oud zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.

Art. 24. L'article 47, premier alinéa, des mêmes lois, tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi reste d'application en faveur des enfants handicapés qui ont au moins 21 ans à la date d'entrée en vigueur de cette loi.

- Aangenen.
- Adopté.

Art. 25. A l'article 47bis des mêmes lois, inséré par l'arrêté royal n° 122 du 30 décembre 1982 et modifié par l'arrêté royal

n° 207 du 13 septembre 1983 et l'arrêté royal n° 282 du 31 mars 1984, sont apportées les modifications suivantes :

1° dans le premier alinéa, les mots « tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la loi du ..... » sont insérés entre les mots « article 63, premier alinéa, 2°, de ces lois » et « sont accordées ».

2° dans le deuxième alinéa, les mots « tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la loi du ..... » sont insérés entre les mots « article 63, premier alinéa, 2°, de ces lois » et « d'un travailleur ».

Art. 25. In artikel 47bis van dezelfde wetten, ingevoegd door het koninklijk besluit nr. 122 van 30 december 1982 en gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 207 van 13 september 1983 en het koninklijk besluit nr. 282 van 31 maart 1984, worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid worden tussen de woorden « artikel 63, eerste lid, 2°, van deze wetten » en « bedoeld kind » de woorden « zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij de wet van ..... » ingevoegd.

2° in het tweede lid worden tussen de woorden « artikel 63, eerste lid, 2°, van deze wetten » en « bedoeld kind » de woorden « zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij de wet van ..... » ingevoegd.

- Adopté.
- Aangenomen.

Art. 26. Artikel 63 van dezelfde wetten, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 207 van 13 september 1983, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« Art. 63. — De kinderbijslag wordt verleend tot de leeftijd van 21 jaar ten behoeve van het gehandicapt kind.

» De Koning bepaalt de wijze waarop de ontoereikendheid of vermindering van lichamelijke of geestelijke geschiktheid van het kind wordt vastgesteld evenals de voorwaarden waaraan dit kind moet voldoen. »

Art. 26. L'article 63 des mêmes lois modifié par l'arrêté royal n° 207 du 13 septembre 1983, est remplacé par les dispositions suivantes :

« Art. 63. — Les allocations familiales sont accordées jusqu'à l'âge de 21 ans en faveur de l'enfant handicapé.

» Le Roi détermine la manière selon laquelle l'insuffisance ou la diminution de la capacité physique ou mentale de l'enfant est constatée ainsi que les conditions auxquelles cet enfant doit satisfaire. »

- Aangenomen.
- Adopté.

Art. 27. L'article 63 des mêmes lois tel qu'il existait avant d'avoir été modifié par la présente loi, reste d'application en faveur des enfants handicapés bénéficiaires d'allocations familiales âgés d'au moins 21 ans à la date d'entrée en vigueur de cette loi.

Art. 27. Artikel 63 van dezelfde wetten, zoals het bestond vóór het werd gewijzigd bij deze wet, blijft van toepassing ten voordele van de op kinderbijslag rechtgevend gehandicapte kinderen die ten minste 21 jaar zijn op de datum van de inwerkingtreding van deze wet.

- Adopté.
- Aangenomen.

Art. 28. De wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen wordt opgeheven.

De wet van 27 juni 1969 blijft evenwel van toepassing voor de gehandicapten waaraan een tegemoetkoming is toegekend die vóór 1 januari 1975 is ingegaan, tenzij een toepassing van deze wet hun meer voordelig is. In geen geval kan de toepassing van deze wet te hunnen aanzien leiden tot een verval van het recht of een vermindering van de tegemoetkoming.

De wet van 27 juni 1969 blijft eveneens van toepassing op de rechthebbenden vermeld in artikel 8bis van voormelde wet.

De wet van 27 juni 1969 blijft voorlopig eveneens van toepassing voor de gehandicapten waaraan een tegemoetkoming is toegekend die na 31 december 1974 doch vóór de inwerkingtreding van deze wet is ingegaan, tot te hunnen aanzien, naar aanleiding van een herziening op verzoek of ambrshalve, een beslissing wordt genomen in toepassing van deze wet.

Art. 28. La loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés est abrogée.

La loi du 27 juin 1969 reste toutefois d'application pour les handicapés auxquels il a été accordé une allocation qui a pris cours avant le 1er janvier 1975, à moins que l'application de la présente loi ne leur soit plus avantageuse. En aucun cas, l'application de la présente loi ne peut entraîner à leur égard une déchéance du droit à l'allocation ou une diminution de l'allocation.

La loi du 27 juin 1969 reste de même d'application pour les bénéficiaires visés à l'article 8bis de la loi précitée.

La loi du 27 juin 1969 reste de même provisoirement d'application pour les handicapés auxquels il a été accordé une allocation qui a pris cours après le 31 décembre 1974 mais avant l'entrée en vigueur de la présente loi, jusqu'à ce que, à l'occasion d'une révision effectuée à leur demande ou d'office, une décision en application de la présente loi ait été prise à leur égard.

Op dit artikel stelt de heer Sleecx volgende amendement voor :
A cet article, M. Sleecx présente l'amendement que voici :

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 28. — De bepalingen van deze wet mogen niet leiden tot een inkrimping van de rechten op de tegemoetkoming welke door de gerechtigden bij toepassing van de wetgeving en reglementering werden bekomen voor de datum van inwerkingtreding van deze wet. »

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Art. 28. — Les dispositions de la présente loi ne peuvent entraîner aucune restriction des droits en matière d'allocations que les bénéficiaires ont acquis en application de la législation et de la réglementation, avant la date d'entrée en vigueur de la présente loi. »

De heer Sleecx heeft het woord.

De heer Sleecx. — Ik verwijs naar mijn vroegere verdediging.

De heer Voorzitter. — De heer Sleecx stelt een nieuw artikel 28bis voor, luidend als volgt :

M. Sleecx propose d'insérer un article 28bis nouveau, libellé comme suit :

« Art. 28bis. — De werkende gehandicapten mogen een loon cumuleren met een tegemoetkoming ten bedrage van de helft van de maximum tegemoetkoming van een gezinshoofd. »

« Art. 28bis. — Les handicapés qui travaillent peuvent cumuler un salaire et une allocation correspondant à la moitié de l'allocation maximum accordée à un chef de famille. »

en in bijkomende orde een nieuw artikel 28bis, luidend als volgt :
et en ordre subsidiaire un article 28bis nouveau libellé comme suit :

« Art. 28bis (nieuw). De werkende gehandicapten mogen een loon cumuleren met een inkomensvervangende tegemoetkoming ten bedrage van 150% van de maximum tegemoetkoming van een gezinshoofd. De inkomensvervangende tegemoetkoming is gelijk aan het minimumbedrag van de invaliditeitsuitkering toegekend aan een regelmatig werknemer in de ziekte- en invaliditeitsverzekering. »

« Art. 28bis (nouveau). Les handicapés qui travaillent peuvent cumuler un salaire et une allocation de remplacement de revenus s'élevant à 150% de l'allocation maximum accordée à un chef de famille. L'allocation de remplacement de revenus équivaut au montant minimum de l'allocation d'invalidité accordée à un travailleur régulier dans le secteur de l'assurance maladie-invalidité. »

De heer Sleecx heeft het woord voor de verdediging van zijn amendementen.

De heer Sleecx. — Het invoegen van dit nieuw artikel heeft zeer duidelijk de bedoeling de werkende gehandicapte toe te laten zijn loon te cumuleren met een tegemoetkoming ten bedrage van de helft van de maximum tegemoetkoming voor een gezinshoofd. Ik wens dit in een artikel in te schrijven, omdat het een stimulans bevat voor de werkende gehandicapte.

Mevrouw de Staatssecretaris, u hebt in uw uiteenzetting toegegeven dat 250 000 frank zal worden vrijgesteld. Ik geef toe dat het toch iets is. Het staat echter niet in de wetgeving. Vandaar dat ik mijn amendement tot invoegen van een nieuw artikel behoud.

Het amendement in tweede orde gaat eigenlijk verder dan het eerste. Ik heb dat amendement ingediend tijdens de openbare vergadering. Het komt erop neer dat de inkomensvervangende tegemoetkoming gelijk is aan het minimumbedrag van een invaliditeitsuitkering toegekend aan een regelmatig werknemer in de ziekte- en invaliditeitsvergoeding. Daarvan kan

men dus 150 pct. krijgen; ik heb dit daarstraks aan de hand van een voorbeeld aangetoond.

Ik wens dit amendement niet langer uiteen te zetten, gezien ik dit reeds uitvoerig heb gedaan in mijn betoog. Alleen voor u, Mevrouw, hoop ik dat het een aansporing mag zijn die zaak ten gronde te bekijken. Ik ben ervan overtuigd dat dit ontwerp geen eindpunt is, maar eigenlijk een beginpunt. Daarvoor kan het misschien nog nuttig zijn.

De heer Voorzitter. — De amendementen in eerste en in tweede orde van de heer Sleenckx bij artikel 28 worden aangehouden.

Les amendements en ordre principal et en ordre subsidiaire de M. Sleenckx à l'article 28 sont réservés.

Art. 29. Le Roi peut adapter dans les dispositions légales existantes, la forme des références aux dispositions portées par la présente loi.

Art. 29. De Koning kan in de bestaande wetsbepalingen de verwijzingen naar de in deze wet opgenomen bepalingen naar de vorm aanpassen.

— Adopté.
— Aangenomen.

Art. 30. De Koning stelt de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van deze wet vast.

Art. 30. Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi.

— Aangenomen.
— Adopté.

De naamstemmingen over de aangehouden amendementen en artikelen alsmede over het geheel van het wetsontwerp zal morgen plaatshebben. Les votes nominatifs sur les amendements et articles réservés ainsi que sur l'ensemble du projet auront lieu demain.

Projet de loi modifiant l'article 1161 du Code judiciaire (n°s 403/1 et 2)

Discussion

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 1161 van het Gerechtelijk Wetboek (nrs. 403/1 en 2)

Bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, l'ordre du jour appelle la discussion générale du projet de loi n° 403/1 et 2.

Dames en Heren, aan de orde is de algemene bespreking van het wetsontwerp nr. 403/1 en 2.

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Personne ne demandant la parole, elle est close, et nous passons à la lecture de l'article unique.

Daar niemand het woord vraagt, is ze gesloten, en gaan wij over tot de lezing van het enig artikel.

Article unique. L'article 1161, deuxième alinéa, du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante: « Néanmoins, si le pli ou le paquet paraît contenir un testament, le juge de paix ne l'ouvre pas, mais il en ordonne le dépôt entre les mains d'un notaire qu'il désigne. Ce dernier recevra le dépôt des mains du juge, auprès duquel il se sera rendu ».

Enig artikel. Artikel 1161, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling: « Indien het omslag of het pakket een testament schijnt te bevatten, opent de vrederechter het niet, maar beveelt dat het in bewaring zal worden gegeven bij een notaris die hij aanwijst. De notaris wendt zich tot de vrederechter die het hem overhandigt ».

De stemming over het wetsontwerp zal morgen plaatsvinden.
Le vote sur le projet de loi aura lieu demain.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Interpellation de M. Busquin au ministre des Affaires économiques sur « la révision du contrat gazier »

Interpellatie van de heer Busquin tot de minister van Economische Zaken over « de herziening van het contract voor de levering van aardgas »

Bespreking

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, l'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Busquin.

Dames en Heren, aan de orde is de interpellatie van de heer Busquin.

M. Busquin (*à la tribune*). — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, je voulais vous interpellier sur le problème du contrat de la Sonatrach et de Distrigaz. En fait, cela s'inscrit dans toute la problématique de la politique énergétique, et plus particulièrement celle du prix du gaz naturel et du lien du prix du gaz naturel avec la chute des prix pétroliers.

En mars 1986, je vous avais écrit une lettre en tant que ministre des Affaires économiques pour vous demander pourquoi 1,5 million de consommateurs qui se chauffent au gaz naturel ne bénéficient pas de la baisse du prix du pétrole. Je me doutais déjà de votre réponse, que vous avez bien voulu me communiquer par la suite, d'ailleurs. Vous disiez que c'était lié à toute une série de contrats, puisque les approvisionnements en gaz naturel ont trois origines chez nous : 51 p.c. de gaz néerlandais, 20 p.c. de gaz norvégien et 29 p.c. de gaz algérien. Je regrette toujours que nous n'ayons pas pensé, à un moment donné, à nous approvisionner en gaz russe, pour avoir un maximum de possibilités commerciales.

Au mois de mars, le prix du gaz de chauffage — je ne parle pas du gaz industriel — était de 25 à 30 p.c. supérieur à celui du gasoil de chauffage. Une renégociation des modalités du calcul des prix du gaz a permis, dans une certaine mesure, de combler cette différence. Vous avez fait des déclarations en disant, au cours du dernier trimestre, que nous pourrions arriver à une diminution encore plus sensible. Toutefois, aujourd'hui — c'est peut-être un phénomène passager, tout à fait conjoncturel —, le surcoût du tarif B, donc pour chauffage collectif, et de plus de 50 p.c., parce qu'il y a évidemment encore eu une chute des prix pétroliers. Hier matin, le prix du pétrole avait pratiquement atteint le niveau de 1973.

Je connais votre argumentation qui consiste à dire que les chutes, comme les hausses de prix, sont atténuées par les formules. Mais les formules ont un terme fixe dont on aurait pu également modifier certains éléments, s'il y avait eu une volonté politique. Le terme fixe est lié aux investissements et aux paramètres d'acquisition de la giga-joule frontière, ce qui dépend des différentes négociations.

Pour le problème de la giga-joule frontière — donc le gaz que nous achetons —, je voudrais me pencher tout particulièrement sur la négociation qui vient de se dérouler concernant le gaz algérien, qui, s'il n'intervient que pour 21 p.c. dans l'approvisionnement, donne cependant le moins bon résultat pour le moment.

La négociation s'est faite par la firme Distrigaz, firme dont le capital est réparti moitié public, moitié privé. En 1985, le problème de Distrigaz a été le sujet de discussions gouvernementales, puisque le secrétaire d'État à l'Énergie de l'époque, M. Knoops, voulait modifier la direction de Distrigaz et que le compromis qui est intervenu a consisté principalement à désigner comme président de la société représentant le secteur public M. Van der Schueren, président de Tractebel, et d'Electrobel et vice-gouverneur de la Société générale. Donc, une société mixte a un président qui vient du secteur privé et du groupe de la Société générale. Si je relève la chose, c'est que peut-être tout à l'heure, dans la discussion sur les contrats, je poserai une question pour voir s'il n'y avait pas des intérêts plus larges que ceux liés au prix du gaz naturel. L'administrateur délégué est M. Havaux, et le président du comité de direction est M. Van Hecke, vice-président de la Société nationale d'investissement.

Je ne vais pas revenir sur cet épilogue de la modification de direction et de la structure de Distrigaz, mais je voudrais vous poser une première question. En 1985, le chiffre d'affaires de l'activité gazière fut de 93,3 milliards de francs. Le *cash-flow* après impôt s'élève à 3,1 milliards, et le bénéfice net atteint 815 millions. Un dividende net de 813 francs devait être distribué aux 643 972 parts sociales.

C'était la décision de l'assemblée générale, il y a deux mois. Mais il y a aussi une décision, un peu spéciale pour une assemblée générale de société, de surseoir à la distribution des dividendes. On a même parlé dans la presse de « raisons psychologiques ». On peut comprendre que l'on ne puisse pas distribuer des dividendes à un moment où le prix du gaz naturel est très élevé proportionnellement aux autres moyens de chauffage, compte tenu aussi que le consommateur — et j'y insiste — est un consommateur

captif. En effet, ces consommateurs se sont équipés pour le chauffage au gaz naturel et ne peuvent modifier leur équipement du jour au lendemain.

Mais que signifie, juridiquement, surseoir à la distribution des dividendes? Ne distribuerait-on pas le dividende sur le résultat de 1985, tenant compte d'autres problèmes dont nous allons parler? Je crois que ce serait mieux ainsi. Ou encore attend-on une période psychologiquement plus favorable, par exemple le mois d'août, en raison d'une certaine distraction provoquée par la période des vacances, pour ne remettre qu'une partie des dividendes aux actionnaires? Mais, juridiquement, si un actionnaire demande le paiement de ses dividendes, puisque l'assemblée générale a voté la répartition, je ne vois pas comment on pourrait s'y opposer. J'aimerais que le ministre des Affaires économiques précise d'abord sa position et les moyens dont il dispose en cas de réclamation des dividendes par les actionnaires.

J'en arrive ainsi au cœur de mon interpellation, le contrat gazier proprement dit. Ce contrat gazier date de 1975. Les quantités à fournir étaient au départ 10 milliards de m³, mais on est très vite redescendu à 5 milliards de m³ dès 1979. Distrigaz a obtenu à deux reprises une révision de son contrat : en 1979, moment des premiers enlèvements de gaz qui a été reporté à deux ans, soit à 1981. Il s'agit donc du report du contrat original. Par la suite, en 1981, un avenant a été signé, le 8 avril, prévoyant que la Belgique n'importerait que 2,5 milliards de m³ pendant les premières années d'exécution du contrat et qu'à partir du 1er janvier 1986, 5 milliards de m³ seraient importés. A la fin de 1985, Distrigaz a constaté que 5 milliards de m³ de gaz algérien représentaient pour 1986, plus que ce que le marché belge pouvait absorber, et pendant les premiers mois de 1986, Distrigaz a espéré un geste de la Sonatrach, société algérienne, escomptant que celle-ci maintiendrait à 2,5 milliards de m³, le niveau des fournitures.

Ce geste n'a pas été fait, et Distrigaz a entrepris une procédure d'arbitrage auprès de la Chambre de commerce internationale en avril 1986. Nous n'étions pas les seuls à entreprendre une telle procédure. L'Espagne avait déjà entamé la même démarche vis-à-vis de l'Algérie et avait obtenu des résultats en février 1985, sous forme d'une diminution des quantités à fournir pendant la première année, à peine la moitié de ce qui avait été prévu par le contrat. L'Algérie demandait à l'Espagne une indemnité de 500 millions de dollars, la moitié lui étant accordée pour partir sous la forme de biens et de services.

Au niveau de la Commission internationale d'arbitrage, il y a donc un précédent, celui de l'Espagne. Les Français et les Italiens ont eux aussi négocié les prix, obtenant des prix relativement comparables à ceux du contrat provisoire, mais en ne tenant pas compte d'un facteur, essentiel pour nous, le coût des transports. Les Français et les Italiens n'ont pas, eux, ce problème de coût du transport: ils ont également négocié les prix comprenant des éléments de comparaison, mais le problème de prix, je le répète, n'intervient pas pour eux de la même manière.

Parlons à présent de l'accord tel qu'il est intervenu, du moins de ce que nous en savons. On peut d'abord se demander: Pourquoi un accord? En effet, la procédure était lancée, comme je l'ai dit, auprès de la Chambre de Commerce internationale. Avant que le résultat de l'arbitrage auprès de cette chambre ne soit connu, Distrigaz et Sonatrach ont conclu un accord à l'amiable. Pourquoi? D'après ce que nous en savons, d'après les informations révélées par la presse — que je vous demande de confirmer ou d'infirmer —, les grandes lignes de l'accord seraient les suivantes:

Suivant l'accord intervenu, Distrigaz ne doit plus enlever que 3 milliards de m³ au lieu des 5 milliards initialement prévus, ce qui est mieux. Il faut savoir que le marché est de 2,5 milliards. Même si l'on veut parler, pour les premiers mois de 1986, d'une augmentation du marché — je ne crois pas que ce soit une réalité —, il y a un demi-milliard de m³ supplémentaires dont on ne saura que faire, si ce n'est à des fins non rentables économiquement. Ce qui est peut-être le plus important, c'est que le gaz sera acheminé pour moitié par le *Methania* et pour moitié par un navire algérien du genre du *Methania*. En outre, le prix du gaz serait sensiblement supérieur à celui du marché des combustibles.

Dans ces conditions, le gouvernement ne peut se dérober aux questions que je vais lui poser, car, par suite d'une irresponsabilité en matière de politique énergétique, c'est une société privée qui a conclu l'accord dont question. On peut se demander si cet accord a été accepté par le gouvernement ou si, selon une formulation de M. Tindemans, le gouvernement en a seulement pris acte, laissant ainsi la responsabilité de l'opération au ministre des Affaires économiques et au secrétaire d'Etat à l'Energie. Quelles ont été les instructions données au commissaire du gouvernement à Distrigaz à ce propos? Avez-vous, Monsieur le Ministre, donné des instructions à ce sujet ou avez-vous simplement été mis au courant de l'opération *a posteriori*?

L'accord conclu à l'amiable est valable pendant un an. Après cela, on reprendra sans doute soit la procédure d'arbitrage de la Chambre de commerce, soit une autre. Or, les prix sont modifiés pour trois ans, de 1986 à 1989. Comme il existe un accord à l'amiable jusqu'en mars 1987, la discussion en matière de prix ne portera que sur un an et demi. Nous ne voyons donc pas très bien la raison de cet accord pour un an, alors que dans la procédure qui va suivre, nous n'aurons qu'un an et demi de discussion sur un coût définitif.

L'utilisation d'un second méthanier pour acheminer le gaz vers le terminal gazier de Zeebrugge va augmenter le prix du transport de 800 millions. Qui va supporter ce surcoût? Il faut savoir que ces 800 millions représentent seulement le coût pour ce second méthanier. Le premier navire, le *Methania*, ne sera donc plus utilisé qu'à mi-temps, ce qui fait que le surcoût sera plus important pour le *Methania*, son rendement n'étant plus suffisant.

Des bruits ont couru selon lesquels Distrigaz aurait accepté de payer avec effet rétroactif pour les mois d'avril, mai, juin et juillet une somme de 2 milliards. Cette disposition est-elle effectivement contenue dans l'accord directement négocié avec la Sonatrach? Qui va supporter le coût? Au total, cet accord conduirait pour cette année à une charge supplémentaire pour Distrigaz de plus de 2,3 milliards.

Via le contrat algérien, Distrigaz obtiendra 3 milliards de m³ de gaz, ce qui représentera toujours un demi-milliard d'excédent par rapport au besoin réels du pays. Il est question que ce demi-milliard de m³ de gaz soit acheté par les électriciens pour le transformer en électricité. A quel prix? Sur quoi va se répartir ce surcoût: sur les consommateurs ou non?

Sixième question. Il est intéressant de constater que l'on demande aux électriciens une série de choses. Ils vont peut-être utiliser ce gaz algérien en excédent; ils sont invités à utiliser le charbon de campine pour un surcoût de 800 millions. N'y a-t-il pas là une offre trop grande? N'y a-t-il pas, au niveau des électriciens, un bradage du prix du gaz, de façon à faire accepter le surcoût du charbon? Nous nous trouvons devant une politique surréaliste de trop grande offre.

Septième question. Par rapport aux Espagnols, le compromis me semble moins avantageux. Nous sommes peut-être pris dans une procédure internationale, et l'on peut craindre de moins bons résultats, mais ce qui est obtenu au niveau belge est le *minimum minimorum*, si l'on compare à ce qui a été obtenu par les Espagnols.

Enfin, la huitième et dernière question concerne le fait de savoir si l'accord à l'amiable, peu connu, n'a pas été influencé par d'autres considérations. J'en reviens ici à la composition du conseil d'administration de Distrigaz, dont le président est en même temps vice-gouverneur de la Société générale. Peut-être d'autres considérations économiques ont-elles fait que l'on a voulu réaliser cet accord rapidement. Alors, qu'on nous le dise, et que ce ne soient pas les consommateurs qui en subissent les conséquences!

Je voudrais encore ajouter deux questions qui me paraissent importantes. La première concerne le terminal gazier. Une étude a été faite, il y a deux ans, pour justifier sa rentabilité économique. Elle était douteuse; elle était légèrement meilleure que celle du transport par Montoire, par la France. Le gouvernement précédent a néanmoins pris la décision de continuer les investissements du terminal gazier, mais sur une base de 5 milliards de m³. Nous en sommes aujourd'hui à 2,5 ou 3 milliards. Cette rentabilité ne serait-elle pas de nouveau amoindrie? Ce que nous avons toujours dit, c'est que le terminal gazier et Zeebrugge n'étaient qu'un prétexte à un développement sous-régional qui n'avait pas de justification économique fondamentale.

J'en arrive à ma dernière question. A côté de la politique du gaz et d'importation de gaz naturel, restent les autres produits, par exemple les produits pétroliers. Dans le gouvernement précédent, sans doute sous la pression de la fédération pétrolière, la fiscalité sur le gasoil a été diminuée. On se trouve maintenant dans une situation aberrante pour les entreprises. Le prix du gasoil étant la moitié de celui du gaz, les entreprises qui se sont équipées au gaz naturel subissent un handicap économique certain à cause de cette politique incohérente.

J'en arrive à ma conclusion. En fait, Monsieur le Ministre des Affaires économiques, il n'y a pas de politique de l'énergie pour le moment. Il y a des lobbies qui développent chaque fois dans leur secteur énergétique leur propre politique: d'une part, la Fédération pétrolière, d'autre part, les gaziers; d'autre part encore, les électriciens; et finalement les charbonniers au niveau des mines de Campine. Nous connaissons donc, dans une économie de marché que certains défendent et montent en exergue, une politique aberrante. En effet, les offres sont tellement importantes que si la loi de l'offre et de la demande était respectée, il y aurait une diminution sur les prix, et notre énergie serait bon marché. En réalité, c'est tout le

contraire qui se passe : nous avons une politique de l'offre, mais à des prix qui sont parmi les plus élevés d'Europe, que ce soit pour les consommateurs individuels ou pour les industriels.

Pourquoi avons-nous une telle politique ? Parce qu'il n'y a pas de coordination et que finalement, chacun de ces groupes développe sa propre politique avec un maximum de rentabilité. Les électriciens construisent des centrales nucléaires en obtenant un maximum de rentabilité de leurs investissements. Les gaziers achètent du gaz naturel en surplus et doivent, à un moment donné, le revendre à des conditions qui ne sont pas économiquement rentables. Vous voulez soutenir les mines de Campine et vous devez acheter du charbon à un prix qui n'est pas économiquement rentable. Enfin, le lobby de la Fédération pétrolière pèse lourdement sur la fiscalité des produits pétroliers, de telle sorte que le marché n'est pas concurrentiel et conduit à des situations aberrantes. Finalement, qui sont les victimes ? C'est le 1,5 million de consommateurs à un moment donné, d'un certain type d'énergie, mais certainement, aujourd'hui, le 1,5 million de consommateurs captifs, qui paient un surcoût de l'ordre de 30 à 49 p.c. en moyenne, qui atteint maintenant environ 50 p.c. Il y a une autre politique énergétique à mener.

Quand vous étiez à la tête de la Politique scientifique, je pense que vous avez jeté les bases d'une autre politique énergétique, basée plutôt sur la demande, c'est-à-dire une politique qui favorise les économies d'énergie, la création d'énergies nouvelles. Cette politique qui a été menée par le SPSS, par la Région wallonne, aussi comme support de réalisations, est en train d'être abandonnée.

Au moment où l'on voit ces gaspillages économiques de surcoût de l'offre, on constate que, par exemple, les programmes d'utilisation rationnelle de l'énergie sont gardés cette année encore à leur niveau, alors que l'an prochain, ils diminuent complètement et que les équipes de recherche, très intéressantes dans le domaine de l'énergie, sont en voie de dislocation.

Je considère, Monsieur le Ministre des Affaires économiques, vous qui avez l'énergie dans vos attributions, qu'il est important que nous ne subissons pas le fait des lobbies qui offrent de plus en plus d'énergie à un prix ne défiant pas toute concurrence vers le haut, ce qui n'est évidemment pas sain économiquement. Et lorsqu'on appelle la population à des efforts d'austérité, il me paraît anormal que certains groupes financiers, certains lobbies tiennent, grâce à l'énergie, des positions de force qui multiplient leurs bénéfices sans qu'ils aient toujours une gestion bien appropriée des deniers publics; quand ils sont, par exemple, dans une société mixte telle que Distrigaz.

Je crois qu'il y a là un pas important à faire et qu'il faut prendre des initiatives. Il ne suffit pas d'acter les contrats, il ne suffit pas d'acter ce que le comité de contrôle du gaz et de l'électricité est obligé, lui aussi, d'acter. Finalement tout le monde « acte », et nous sommes devant une politique assez incohérente. Je souhaiterais que vous preniez les problèmes en main. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président - La parole est au ministre des Affaires économiques.

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques (*à la tribune*). — Monsieur le Président, chers collègues, je vais tout d'abord répondre à la première question de M. Busquin relative au dividende de Distrigaz. L'assemblée générale de Distrigaz a, en effet, décidé que le paiement de ce dividende se ferait à une date à décider par le conseil d'administration. Celui-ci n'a pas encore décidé que le moment était venu de payer ce dividende. Il me semble raisonnable de penser que ce paiement ne devrait pas avoir lieu très rapidement. En effet, ce n'est pas simplement pour des raisons psychologiques qu'il faudrait surseoir au paiement de ce dividende. C'est aussi pour des raisons économiques, des raisons de bonne gestion, quand une société, pour les raisons que j'indiquerai tout à l'heure, risque de faire des pertes au cours de l'année 1986, je crois qu'il est plus sage, dans son chef, de s'abstenir de payer ce dividende.

J'en viens maintenant à l'essentiel de l'interpellation de M. Busquin : Le contrat qui vient d'être conclu par Distrigaz avec la Sonatrach. Vous connaissez les antécédents de cette affaire, la première crise pétrolière qui a accentué le mouvement en faveur du gaz naturel. On croyait d'ailleurs, à l'époque, que les réserves de Slochteren étaient très limitées; donc on s'est précipité pour conclure un contrat d'achat de gaz avec la société algérienne Sonatrach, contrat passé en 1975, qui portait initialement sur un volume de 3,5 milliards de m³ par an pendant 29 ans. En 1976, Distrigaz a levé une option pour une quantité annuelle additionnelle de 1,5 milliard de m³ par an. Donc, la commande totale portait sur 100 milliards de m³.

A ce moment-là, le gouvernement belge a approuvé le contrat et décide la construction dans l'avant-port de Zeebrugge d'un terminal méthanier destiné à la réception du gaz liquide algérien. Puis, en 1980, l'Algérie a

manifesté le désir de revoir les contrats signés, dans la perspective d'un alignement du prix du gaz naturel sur celui du pétrole brut. Dans le même temps, il apparaissait qu'il serait très difficile d'écouler annuellement en Belgique les quantités prévues, les 5 milliards de m³ par an, si bien que Distrigaz a, avant les autres sociétés pétrolières européennes, accepté une augmentation du prix.

Nous avons, à ce moment-là, il faut bien le dire, rompu le front uni des clients de la Sonatrach. Le 8 avril 1981, un avenant est signé par les deux sociétés. Il prévoyait jusque fin 1985 la diminution de moitié des quantités contractuelles pendant les trois premières années. Ce qui représente une différence de 2,5 milliards par an. Donc, en fait, le volume total des livraisons était ramené de 100 milliards à 92,5 milliards de m³. Cet avenant prévoyait aussi l'utilisation exclusive du seul bateau méthanier belge, alors que l'accord de 1975 prévoyait une répartition égale du transport maritime entre l'Algérie et la Belgique. Enfin, cet avenant prévoyait — et c'est le gros problème auquel nous devons faire face aujourd'hui — une augmentation de prix, à revoir fin 1985 « pour tenir compte de la position spécifique du gaz dans le marché belge de l'énergie ».

Il y avait donc lieu de revoir les conditions de ce contrat au cours du second semestre 1985 en vue d'une entrée en vigueur le 1er janvier 1986.

Faute d'un accord entre les deux sociétés, notamment à cause de la superposition d'un problème de volume et d'un problème de prix, la société Distrigaz a décidé le 24 mars 1986 d'engager à titre conservatoire une procédure d'arbitrage devant la Chambre de commerce internationale, conformément aux dispositions contractuelles. Cette procédure permettait à la société de se dispenser de la constitution, dans son bilan, des provisions pour pertes éventuelles résultant de la clause *take or pay*, qui impose le paiement du volume contractuel de 5 milliards de mètres cubes par an, peu importe que l'on prélève effectivement ou non les quantités prévues. Par ailleurs, la requête en arbitrage permettait de poursuivre des négociations en vue d'un éventuel accord.

A la mi-juin, un tel accord provisoire était paraphé à Paris par des représentants des deux sociétés. Cet accord couvre la période du 1er janvier 1986 au 30 avril 1987 et prévoit :

— un volume de 3 milliards de m³, donc 1/2 milliard de plus, entre le 1er mai 1986 et le 30 avril 1987;

— un prix calculé sur base de la formule adoptée récemment par Gaz de France, éventuellement revue en 1987;

1er janvier 1986 — 30 avril 1986 : \$ 3,8/MBTU

1er mai 1986 — 31 décembre 1986 : \$ 3,18/MBTU pour le deuxième trimestre; \$ 2,4/MBTU pour le troisième trimestre à convenir pour le quatrième trimestre.

1er janvier 1987 — 30 avril 1987 : à convenir en fonction des autres contrats de Sonatrach

— le recours à un deuxième bateau pour le transport maritime, et on en revient à ce qui a été initialement prévu, un méthanier algérien de 125 000 m³ dont le loyer est de 700 millions de francs du 1er mai 1986 au 30 avril 1987.

Dans un avis du 2 juillet 1986, le Comité de contrôle de l'électricité et du gaz est « d'avis que l'accord permet aux négociations sur le contrat global de se poursuivre pendant une période suffisamment longue », ce qui explique sans doute ce que j'appellerai l'avis résigné du comité de contrôle.

Dans une lettre adressée le 19 juin 1986 au secrétaire d'Etat à l'Energie, le commissaire du gouvernement auprès de Distrigaz, M. R. Medart, dit : « Ik ben van mening u te moeten adviseren dat, in de gegeven omstandigheden en rekening houdend met de conjuncturele gegevens, deze overeenkomst als realistisch en als het ultiem bereikbare overkomt. »

Dit projekt van overeenkomst bevat, inderdaad, reële concessies vanwege Sonatrach, en dit voor de interim-periode, zowel op het vlak van de prijsvorming, als op dat van de gashoeveelheden, zonder als dusdanig de onderhandelingen over een definitief akkoord of de procedure over de arbitrage-vraag, die was ingediend, in gevaar te brengen.

Essentieel blijft nu een voor beide partijen aanvaardbaar akkoord te vinden, voor een definitieve regeling. »

Le commissaire du gouvernement écrit donc au secrétaire d'Etat à l'Energie pour l'aviser que pour lui, cet accord doit être considéré comme réaliste et ne mettant pas en danger ni la possibilité de négociations sur un accord définitif, ni la procédure d'arbitrage.

Sur la base de ces deux avis, un comité ministériel présidé par le ministre des Relations extérieures s'est borné à « prendre acte » de l'accord le 3 juillet dernier.

Que faut-il penser de cet accord, tout d'abord en égard au problème de la procédure d'arbitrage ? L'accord transactionnel et temporaire suspend la procédure d'arbitrage entamée le 4 avril 1986 par Distrigaz : cette procédure n'est pas éteinte. L'accord permet de poursuivre la négociation

en vue d'un accord sur le contrat global, en levant pendant sa durée les incertitudes qui pesaient sur Distrigaz, à la suite de la clause *take or pay*. En effet, faute d'accord, la société avait décidé unilatéralement un prix au 1er avril 1986 de 2,36 \$/MBTU pour ses prélèvements. Elle accumulait donc un contentieux, à cause, d'une part, de la différence entre le prix qui résulterait de l'arbitrage et celui qu'elle avait elle-même fixé pour les volumes réellement prélevés et, d'autre part, du volume non prélevé mais dû. L'accord transactionnel de juin 1986, signé bien avant l'issue de la procédure d'arbitrage, permet d'éviter l'accumulation d'un tel contentieux pendant de nombreux mois. Donc plus personne ne peut dire qu'elle serait la conclusion de la procédure d'arbitrage.

Le principal argument de Distrigaz pour justifier la passation de ce contrat est le suivant: il est vraiment très peu probable que la procédure d'arbitrage débouche sur un prix qui soit inférieur à un prix qui, à la suite des procédures similaires, a été convenu avec d'autres clients de la Sonatrach, notamment — vous y avez fait vous-même allusion — les Espagnols ou les Français. Dans la mesure où le prix que Distrigaz obtient dans cet accord provisoire est le même que celui de Gaz de France, par exemple, la société estime qu'il est très peu probable que l'arbitrage lui donne un prix inférieur.

Le volume contracté à la suite de cet accord transitoire est de 3.0 milliards de m³ pour la période du 1er mai 1986 au 30 avril 1987. Le volume est supérieur d'environ 500 millions de m³ aux prélèvements des années précédentes et pose donc clairement la question des excédents, que la s.a. Distrigaz devra écouler sur le marché intérieur belge.

Il est envisagé de céder environ 250 millions de m³ de gaz aux centrales électriques, soit 10 millions de giga-joule. Sur la base d'un tel volume, à un prix FOB d'environ 2,47 \$/MBTU ou 106 francs par giga-joule, le secteur a émis au Comité de contrôle de l'électricité et du gaz l'hypothèse d'une augmentation du coût du KWh d'environ 0,65 centimes, résultant d'un surcoût total d'environ 325 millions de francs.

Ce principe pose deux problèmes: d'une part, la couverture par Distrigaz de la différence de prix entre ce prix d'achat du gaz, et le prix de vente au Pool des calories, soit environ 65 francs par giga-joule; d'autre part, le problème d'une augmentation du coût du KWh, inévitable si on adopte cette formule, puisque les combustibles substitués, même par un gaz cédé au prix FOB, sont moins chers.

Je partage la réticence du Comité de contrôle à accepter cette proposition de Distrigaz. Il ne serait pas admissible que tous les consommateurs d'électricité soient les victimes de cette opération et supportent les conséquences de l'accord négocié par la seule direction de la s.a. Distrigaz.

La direction a négocié, j'imagine, au mieux des intérêts de la société, mais elle a placé tout le monde, y compris le gouvernement, devant le fait accompli. Je comprendrais mal que l'on décide maintenant que les conséquences de cet accord doivent être supportées par tous les consommateurs d'électricité via une augmentation du prix du KWh. En outre, ce serait contradictoire avec le souhait du gouvernement d'obtenir une réduction du prix de l'électricité tournée aux entreprises industrielles.

Vous avez vous-même fait allusion à une série d'éléments qui feront l'objet d'une négociation globale sur le prix de l'électricité. Permettre que d'ores et déjà, l'on décide une augmentation du prix de l'électricité à la suite de ce contrat en ignorant toute une série d'autres éléments, et notamment le fait que plusieurs secteurs industriels du pays se plaignent de devoir payer leur électricité plus cher que dans certains pays étrangers, me paraît assez contradictoire. Je vous donne ma position. Il ne me paraît pas admissible que l'on répercute les conséquences de cet accord sur l'ensemble des consommateurs.

J'en viens maintenant au problème du bateau. Comme je l'ai rappelé tout à l'heure, cet accord prévoit le recours à un second bateau d'origine algérienne, pour le transport maritime du gaz.

Il me semble qu'on devrait plutôt tenir compte du prix réel qui aurait résulté d'un appel au marché international, ainsi qu'il est prévu dans le contrat de 1975, pour le second bateau. Je dirais donc que sur ce point, il faut établir une distinction et qu'il y a une partie du prix de la location du bateau qui pourrait être répercutée, celle qui correspond au marché international, mais que le surplus devrait être supporté par Distrigaz.

En ce qui concerne le terminal, je ne crois pas que le fait de traiter une quantité de 3 milliards de m³ au terminal gazier de Zeebrugge modifiera les conclusions sur la rentabilité du terminal établies en 1983 par le consultant Pervin & Guertz. Car dans cette étude, on a calculé que, pour un volume importé de seulement 2,5 milliards de m³ par an, la solution du passage par Zeebrugge reste plus avantageuse.

M. Busquin. — Sans renégocier le passage par Montoire sur un temps plus long! C'est une comparaison entre des pommes et des poires. En

effet, d'une part, on établit un contrat dans le temps pour le terminal, et qui porte sur vingt ans. On fait porter les charges financières sur une longue durée. D'autre part, pour Montoire, on a pris les prix du transport qui étaient revus annuellement. On ne faisait donc pas ici un contrat à longue durée. On passe donc dans une rentabilité moins bonne.

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques. — Par rapport aux conclusions de l'étude de 1983, si l'on reprend la même méthode que celle qui a été utilisée dans l'étude du consultant Pervin & Guertz en 1983, on peut conclure que selon cette méthode, il reste plus intéressant de passer par Zeebrugge que par Montoire.

M. Busquin. — Dans l'étude 1983, on disait que 2,5 milliards représentaient la plus mauvaise hypothèse, et donc la rentabilité était pratiquement nulle.

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques. — C'est logique, et c'est même le problème de fond, à savoir que l'on a un terminal qui a été conçu pour 10 milliards par an. Ensuite, on est descendu à 5 milliards par an, et aujourd'hui, on sait que le volume se situera peut-être à 3 milliards, mais que la quantité réelle se situera plutôt autour de 2,5 milliards par an. Il est incontestable que cela diminue pour le moins la rentabilité de l'investissement réalisé à Zeebrugge. C'est incontestable, car il y a un lien évident entre la quantité traitée à Zeebrugge et la rentabilité de l'installation.

J'en viens alors à la question des prix au consommateur, que vous avez également abordée lors de votre interpellation. Vous avez rappelé que les formules de détermination du prix du gaz provenant d'Algérie, des Pays-Bas et de la mer du Nord comprennent des clauses de révision périodiques qui tiennent compte du prix de divers produits pétroliers. Il est évident que ces contrats, qui ont été signés à une époque de hausse des prix des produits pétroliers, contiennent un certain nombre d'éléments retardateurs. Lorsque le prix du pétrole montait, nous avons souhaité qu'il y ait une partie non indexée aussi importante que possible et que, pour la partie indexée, il y ait un étalement dans le temps par rapport aux produits pétroliers. Cela a d'ailleurs permis d'obtenir des effets favorables sur le prix du gaz en période d'évolution normale. Et ces avantages ont particulièrement été remarquables lors des chocs pétroliers. Il est incontestable que le prix du gaz a augmenté moins vite que le prix du pétrole. Evidemment, aujourd'hui, dans la mesure où la situation s'est retournée, on assiste au même phénomène retardateur.

M. Busquin. — Il y a à chaque fois des éléments de renégociation qui n'existaient pas antérieurement.

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques. — Oui, mais sur base des contrats tels qu'ils existent — et là je crois qu'il faut être prudent...

M. Busquin. — Il y a une exigibilité beaucoup plus grande à la baisse qu'à la hausse, parce que vous devez renégocier chaque fois avec des personnes qui ne veulent pas diminuer leurs prix. C'est logique.

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques. — La rigidité existait aussi à la hausse, lorsque je vois ce qui s'est passé, par exemple au cours du dernier trimestre 1984 et du premier trimestre 1985, où il y a eu une stabilité du prix du gaz naturel, alors que l'hiver rigoureux de 1984-1985 et les grèves des mineurs anglais entraînaient une hausse importante du prix des produits pétroliers. Donc les éléments retardateurs jouent effectivement à la hausse, mais aussi à la baisse. Il est clair que maintenant, nous sommes dans le mauvais sens et que nous subissons l'effet retardateur de l'indexation de notre prix d'achat.

Pour ce qui concerne les prix du gaz de Slochteren et de la mer du Nord — soit 70 p.c. de notre approvisionnement —, on s'attend à une baisse de l'ordre de 40 p.c. et de 25 p.c. respectivement pour le quatrième trimestre de cette année. Le prix du gaz algérien va également subir les effets de la baisse des produits pétroliers, même après la signature de l'accord provisoire de juin 1986: il y aurait une réduction d'environ 40 p.c. du prix contractuel entre le premier et le troisième trimestre de cette année.

Voilà ce que je voulais vous dire en réponse à vos différentes questions. Donc, en conclusion, je dirai que puisque nul ne peut savoir ce qu'aurait donné l'arbitrage, personne ne peut porter un jugement définitif sur l'accord conclu par Distrigaz avec la Sonatrach. Mais, selon moi, il n'y a pas de raison que ce soient les consommateurs qui subissent automatiquement les conséquences de cet accord.

Vous avez terminé par des considérations plus générales sur l'ensemble de la politique énergétique. Je vous rejoins aisément, en tout cas sur un point: c'est qu'il n'y a pas de raison aujourd'hui de modifier notre attitude en faveur d'une utilisation rationnelle de l'énergie et des économies d'éner-

gie. Ce n'est pas parce que la situation internationale s'est modifiée, parce que les prix du pétrole diminuent, et parce qu'à leur suite, les prix d'autres produits énergétiques diminuent également, que nous devrions renoncer à l'utilisation rationnelle de l'énergie. Au contraire ! Car c'est peut-être le fait que les pays occidentaux se sont enfin engagés dans une politique d'économie et d'utilisation rationnelle de l'énergie qui a pu créer les conditions qui ont fait que la tendance des prix des produits énergétiques s'est inversée. De grâce, ne créons pas les conditions qui permettraient, à nouveau, à certains de pousser les prix à la hausse.

Ma conclusion est qu'effectivement, il faut poursuivre les efforts dans le sens de l'utilisation rationnelle et des économies d'énergie. En tant que ministre des Affaires économiques, telle est bien mon intention.

M. le Président. — La parole est à M. Busquin.

M. Busquin. — Je remercie le ministre de son intervention. Sur la philosophie générale, il a cité une série d'éléments convergeant avec les miens.

Je voudrais cependant mettre l'accent sur la procédure utilisée. Lorsque le ministre dit: «Nous apprenons mi-juin...», je trouve quelque peu paradoxal que ce soit à cette époque qu'il apprenne qu'un accord à l'amiable a été passé.

Lorsqu'il dit qu'il fallait réaliser cet accord à l'amiable pour éviter l'accumulation du contentieux, cet argument ne me paraît pas être le signe d'une bonne gestion. On savait dès le 1er janvier 1986, qu'il fallait revoir le contrat, et donc attendre un geste ...

M. Maystadt, ministre des Affaires économiques. — Même avant cela.

M. Busquin. — Mais c'était déjà prévu dès 1981. Et dès 1986, on n'a pas bougé, espérant un geste spontané. Je le répète, ceci ne prouve pas une bonne gestion.

Deuxième élément. Ce n'est pas parce que l'avis du commissaire du gouvernement est rédigé en néerlandais qu'il est bon. Je m'étonne que celui-ci n'ait pas prévenu son ministre ou qu'il n'ait pas été lui-même prévenu que l'accord allait se dérouler. C'est ici que se pose le rôle du commissaire du gouvernement dans une société qui est quand même à fonds publics pour 50 p.c. Je me demande alors s'il ne faudrait pas au moins questionner le commissaire du gouvernement, qui, peut-être, a beaucoup d'occupations.

Ensuite, je dirai que l'avis résigné du Comité de contrôle du gaz et de l'électricité est un aveu d'impuissance.

Le ministre sait maintenant — et je l'ai dit moi-même — que le prix n'est pas un mauvais élément de l'accord, puisque les comparaisons faites avec les prix italiens et français sont du même ordre de grandeur.

En ce qui concerne les deux autres éléments, le transport et le volume, l'on obtient ce que l'on considère généralement comme le *minimum minimum* que l'on peut obtenir dans un arbitrage international. On ne voit pas très bien la raison de cette précipitation à ce moment-là.

Je demande que le ministre, qui a répondu aux questions posées, veuille à l'avenir à ce qui a une importance très grande dans les prix — et je partage ses conclusions —, et que ce ne soient pas les consommateurs qui en subissent les effets. Il faut être très vigilant et faire en sorte que les prix ne se répercutent pas sur les KWh de ce pays, qui sont parmi les plus élevées en Europe.

Le ministre doit donc prendre aveuglément l'avis du Comité du contrôle du gaz et de l'électricité, car au-delà du problème de Distrigaz, il y a celui qui intéresse la politique énergétique dans ce pays. Les grands groupes, qui ont intérêt à suivre une certaine politique énergétique, se retrouvent à tous les carrefours, et le ministre est souvent résigné.

M. le Président. — L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi d'une série de demandes d'interpellation qui sont reprises en annexe

Het bureau heeft een reeks interpellatieverzoeken ontvangen, die in bijlage worden opgenomen

— Voir annexes, p. 1429.

— Zie bijlage, blz. 1429.

QUESTIONS ECRITES — SCHRIFTELIJKE VRAGEN

(Rgt. art. 86)

M. le Président. — La liste des membres ayant posé des questions écrites conformément à l'article 86 du règlement figure en annexe.

De lijst van de leden die schriftelijke vragen hebben gesteld overeenkomstig artikel 86 van het reglement, wordt in bijlage opgenomen.

— Voir annexes, p. 1429.

— Zie bijlagen, blz. 1429.

Mesdames, Messieurs, nous allons interrompre ici nos travaux pour aujourd'hui.

Dames en Heren, we beëindigen hier onze werkzaamheden voor vandaag.

— La séance est levée à 20 h.

— De vergadering wordt om 20 u gesloten.

— Prochaine séance plénière, demain jeudi 10 juillet à 10 h.

— Volgende plenaire vergadering, morgen donderdag, 10 juli om 10 u.

BIJLAGEN

AGENDA

Woensdag 9 juli 1986, om 10 u en om 14 u.

Oprichting van een bijzondere commissie in het vooruitzicht van de bespreking van het wetsontwerp houdende fiscale bepalingen (over te zenden door de Senaat).

Voorstel van gemotiveerd advies:

Voorstel van gemotiveerd advies in toepassing van artikel 32, § 1, tweede lid, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen met betrekking tot een belangenconflict dat gerezen is tussen de Vlaamse Raad en de Raad van de Franse Gemeenschap betreffende een voorstel van decreet van de heer Lagasse c.s. « *tendant à assurer la défense de la langue française et à garantir aux mandataires publics d'expression française la liberté d'user de leur langue dans l'exercice de leurs fonctions* ».

Wetsontwerpen en wetsvoorstellen:

1. Wetsontwerp houdende goedkeuring van de Europese Akte, opge- maakt te Luxemburg op 17 februari 1986, en te Den Haag op 28 februari 1986 (nr. 550/1).

Voorstel van resolutie aangenomen door het Adviescomité voor Europese Aangelegenheden (nr. 500-1/1 — (Eur)).

Voorstel van resolutie (de heer Dierickx) betreffende de Europese Akte en steun aan het ontwerp van Europese Unie (nr. 428/1).

2. Wetsvoorstel (de heer Verhaegen) tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen (nrs. 345/1 tot 3).

3. Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambtchsondernemingen, gewijzigd bij de wetten van 22 februari 1977 en van 4 augustus 1978 (nrs. 379/1 tot 7).

Wetsvoorstel (de heer Desutter) tot wijziging van artikel 9, § 3, van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambtchsondernemingen (nrs. 206/1 en 2).

4. Wetsontwerp betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten (nrs. 448/1 tot 4).

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen (nrs. 512/1 en 2 — overgezonden door de Senaat).

Wetsvoorstel (de heren Wauthy en Wathélet) tot wijziging van de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen (nrs. 340/1 en 2).

5. Wetsontwerp tot wijziging van artikel 1161 van het Gerechtelijk Wetboek (nrs. 403/1 en 2).

6. Wetsontwerp tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming (overgezonden door de Senaat — nrs. 378/1 tot 16).

Interpellatie:

Interpellatie van de heer Busquin tot de minister van Economische Zaken over « de herziening van het contract voor de levering van aardgas ».

Donderdag 10 juli 1986 om 14 u.

Mondelinge vragen.

Inoverwegingnemen (Rgt. art. 64, nrs. 4, 5, 6, 7):

1. Wetsvoorstel (mevrouw Hanquet) betreffende de beveiliging van kinderen in automobielen (nrs. 151/1 en 2).

2. Wetsvoorstel (de heer Desutter) tot wijziging van de gecoördineerde wetten op de Raad van State (nrs. 204/1 en 2).

3. Wetsvoorstel (de heer Ansoms) tot bevordering van de verkeersveiligheid en de verkeersleefbaarheid (nrs. 421/1 en 2).

4. Wetsvoorstel (de heer Leclercq) tot aanvulling van het koninklijk besluit van 4 november 1963 tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering (nr. 437/1).

5. Voorstel van resolutie (de heer De Batselier) tot instelling van een moratorium inzake nieuwe kerncentrales (nr. 503/1).

6. Wetsvoorstel (de heer Breyne) tot wijziging van artikel 21, § 2, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en van artikel 1bis, § 2, van de wet van 10 juni 1952 betreffende de

ANNEXES

ORDRE DU JOUR

Mercredi 9 juillet 1986, à 10 h et à 14 h.

Constitution d'une commission spéciale en vue de l'examen du projet de loi portant des dispositions fiscales (à transmettre par le Sénat).

Proposition d'avis motivé:

Proposition d'avis motivé en application de l'article 32, § 1, deuxième alinéa, de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles, au sujet d'un conflit d'intérêts surgi entre le Conseil flamand et le Conseil de la Communauté française à propos d'une proposition de décret de MM. Lagasse et cs. « *tendant à assurer la défense de la langue française et à garantir aux mandataires publics d'expression française la liberté d'user de leur langue dans l'exercice de leurs fonctions* ».

Projets et propositions de loi:

1. Projet de loi portant approbation de l'Acte unique européen, fait à Luxembourg, le 17 février 1986, et à La Haye, le 28 février 1986 (n° 550/1).

Proposition de résolution adoptée par le Comité d'Avis chargé de questions européennes (n° 500-1/1 — (Eur)).

Proposition de résolution (M. Dierickx) relative à l'Acte unique européen et au soutien au projet d'Union européenne (n° 428/1).

2. Proposition de loi (M. Verhaegen) modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants (n° 345/1 à 3).

3. Projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat, modifiée par les lois du 22 février 1977 et du 4 août 1978 (n° 379/1 à 7).

Proposition de loi (M. Desutter) modifiant l'article 9, § 3, de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat (n° 206/1 et 2).

4. Projet de loi relatif aux allocations aux handicapés (n° 448/1 à 4).

Projet de loi modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (n° 512/1 et 2 — transmis par le Sénat).

Proposition de loi (MM. Wauthy et Wathélet) modifiant la loi du 27 juin 1969 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés (n° 340/1 et 2).

5. Projet de loi modifiant l'article 1161 du Code judiciaire (n° 403/1 et 2).

6. Projet de loi modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation (transmis par le Sénat — n° 378/1 à 16).

Interpellation:

Interpellation de M. Busquin au ministre des Affaires économiques sur « la révision du contrat gazier ».

Jeudi 10 juillet 1986 à 14 h.

Questions orales.

Prises en considération (Rgt. art. 64, n° 4, 5, 6, 7):

1. Proposition de loi (Mlle Hanquet) visant à assurer la sécurité des enfants dans les voitures automobiles (n° 151/1 et 2).

2. Proposition de loi (M. Desutter) modifiant les lois coordonnées sur le Conseil d'Etat (n° 204/1 et 2).

3. Proposition de loi (M. Ansoms) tendant à promouvoir la sécurité routière et la qualité de l'environnement routier (n° 421/1 et 2).

4. Proposition de loi (M. Leclercq) complétant l'arrêté royal du 4 novembre 1963 portant exécution de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité (n° 437/1).

5. Proposition de résolution (M. De Batselier) visant à imposer un moratoire en ce qui concerne la construction de centrales nucléaires (n° 503/1).

6. Proposition de loi (M. Breyne) modifiant l'article 21, § 2, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et l'article 1er bis, § 2, de la loi du 10 juin 1952 concernant la santé et la

gezondheid en de veiligheid van de werknemers alsmede de salubriteit van het werk en van de werkplaatsen (nr. 504/1).

7. Wetsvoorstel (de heer Bosmans) tot wijziging van de artikelen 4 en 16bis van de wet van 22 januari 1981, tot wijziging van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en dat van hun rechtverkrijgenden (nr. 505/1).

8. Wetsvoorstel (mevrouw Maes) tot instelling van een bijkomende uitkering tijdens de zwangerschapsrust (nr. 506/1).

9. Voorstel van resolutie (de heer Winkel) betreffende de preventie van de sociaal nadelige gevolgen van tabaksverbruik (nr. 510/1).

10. Wetsvoorstel (de heer Belmans) tot aanvulling van artikel 3 van het bijvoegsel bij het Gerechtelijk Wetboek betreffende de gebiedsomschrijving en de zetel van hoven en rechtbanken (nr. 511/1).

11. Wetsvoorstel (de heer F. Vansteenkiste) tot invoeging van een artikel 1268bis en een artikel 1307bis in het Gerechtelijk Wetboek (nr. 512/1).

12. Wetsvoorstel (de heer Gabriëls) tot invoering en uniformering van het ouderschapsverlof (nr. 515/1).

13. Wetsvoorstel (de heer Belmans) tot aanvulling van het derde lid van artikel 383 van het Strafwetboek (nr. 516/1).

14. Voorstel van resolutie (de heer Lenaerts) inzake de recente aanhoudingen in Polen (nr. 517/1).

15. Wetsvoorstel (de heer Desseyen en mevrouw Maes) tot hervorming van het gemeentefonds (nr. 518/1).

16. Wetsvoorstel (de heer Detremmerie) tot wijziging van artikel 33, § 2, van de wet van 8 augustus 1981 tot oprichting van het Nationaal Instituut voor oorlogsinvaliden, oud-strijders en oorlogsslachtoffers en van de Hoge Raad voor oorlogsinvaliden, oud-strijders en oorlogsslachtoffers en tot uitbreiding van het recht op geneeskundige verzorging op kosten van de Staat (nr. 519/1).

17. Wetsvoorstel (de heren Ylieff, Van Wambeke en Gondry) tot instelling van het statuut van geïnterneerde-verzetsstrijder 1940-1945 (nr. 523/1).

18. Wetsvoorstel (de heer Urbain) tot toekenning van de titel van stad aan de gemeente Boussu (nr. 524/1).

19. Wetsvoorstel (de heer Mottard) tot wijziging van artikel 27 van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen (nr. 525/1).

20. Wetsvoorstel (mevrouw Detiège en de heer Moureaux) betreffende de zwangerschapsonderbreking (nr. 527/1).

21. Wetsvoorstel (de heer Vanvelthoven) houdende fiscale maatregelen ter bevordering van het gebruik van loodvrije benzine en van voertuigen die daarvoor uitgerust zijn (nr. 528/1).

22. Wetsvoorstel (de heren De Groot en Denys) tot wijziging van het artikel 36 van de wet van 13 juli 1981 tot oprichting van een Instituut voor veterinaire keuring (nr. 529/1).

23. Wetsvoorstel (de heer Lestienne) tot beperking van de werkingsuitgaven ten laste van de begroting van het ministerie van Onderwijs (nr. 530/1).

24. Wetsvoorstel (de heer Denys) tot invoering van een volwaardig inzage-recht in alle stukken van het gemeentelijk bestuur en in de notulen van de gemeenteraad en het schepencollege (nr. 533/1).

25. Wetsvoorstel (de heer Denys) tot versoepeling van de vestiging als zelfstandige of de oprichting van een onderneming door uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (nr. 534/1).

26. Wetsvoorstel (de heer Cortois) tot oprichting van een dienst voor niet-confessionele morele consulents in het leger (nr. 535/1).

27. Wetsvoorstel (de heer Delhay) tot wijziging van artikel 17 van het Kieswetboek (nr. 538/1).

28. Wetsvoorstel (de heer Ylieff) houdende rationalisatie en programmatie van het buitengewoon onderwijs (nrs. 208/1 en 2).

29. Wetsvoorstel (de heer Anselme) tot wijziging van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en van het koninklijk besluit van 7 augustus 1926 houdende de statuten van die maatschappij (nrs. 236/1 en 2).

30. Wetsvoorstel (de heer Detremmerie) tot wijziging van artikel 3 van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend (nrs. 267/1 en 2).

31. Wetsvoorstel (de heer Coveliers) tot wijziging van artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (nrs. 442/1 en 2).

32. Wetsvoorstel (mevrouw Detiège) inzake de pensioenleeftijd (nr. 540/1).

33. Wetsvoorstel (de heer Dupré) tot regeling van de overdracht van verliezen tussen verwante ondernemingen (nr. 546/1).

sécurité des travailleurs, ainsi que la salubrité du travail et des lieux de travail (n° 504/1).

7. Proposition de loi (M. Bosmans) modifiant les articles 4 et 16bis de la loi du 8 décembre 1976 réglant la pension de certains mandataires et celle de leurs ayants droit, modifiée par la loi du 22 janvier 1981 (n° 505/1).

8. Proposition de loi (Mme Maes) portant octroi d'un supplément d'indemnité pendant la période de repos d'accouchement (n° 506/1).

9. Proposition de résolution (M. Winkel) sur la prévention des conséquences socialement néfastes du tabac (n° 510/1).

10. Proposition de loi (M. Belmans) complétant l'article 3 de l'annexe au Code judiciaire concernant les limites territoriales et le siège des cours et tribunaux (n° 511/1).

11. Proposition de loi (M. F. Vansteenkiste) insérant un article 1268bis et un article 1307bis dans le Code judiciaire (n° 512/1).

12. Proposition de loi (M. Gabriëls) instaurant et uniformisant le congé parental (n° 515/1).

13. Proposition de loi (M. Belmans) complétant l'article 383, alinéa 3, du Code pénal (n° 516/1).

14. Proposition de résolution (M. Lenaerts) relative aux récentes arrestations en Pologne (n° 517/1).

15. Proposition de loi (M. Desseyen et Mme Maes) réformant le Fonds des communes (n° 518/1).

16. Proposition de loi (M. Detremmerie) modifiant l'article 33, § 2, de la loi du 8 août 1981 portant création de l'Institut national des invalides de guerre, anciens combattants et victimes de guerre ainsi que du Conseil supérieur des invalides de guerre, anciens combattants et victimes de guerre et étendant le bénéfice des soins de santé aux frais de l'Etat (n° 519/1).

17. Proposition de loi (MM. Ylieff, Van Wambeke et Gondry) créant le statut de l'interné-résistant 1940-1945 (n° 523/1).

18. Proposition de loi (M. Urbain) accordant le titre de ville à la commune de Boussu (n° 524/1).

19. Proposition de loi (M. Mottard) modifiant l'article 27 de la loi du 27 juillet 1971 sur le financement et le contrôle des institutions universitaires (n° 525/1).

20. Proposition de loi (Mme Detiège et M. Moureaux) sur l'interruption de grossesse (n° 527/1).

21. Proposition de loi (M. Vanvelthoven) portant des mesures fiscales visant à encourager l'utilisation d'essence sans plomb et de véhicules équipés à cette fin (n° 528/1).

22. Proposition de loi (MM. De Groot et Denys) modifiant l'article 36 de la loi du 13 juillet 1981 portant création d'un Institut d'expertise vétérinaire (n° 529/1).

23. Proposition de loi (M. Lestienne) limitant les dépenses de fonctionnement à charge du budget de l'Education nationale (n° 530/1).

24. Proposition de loi (M. Denys) instaurant un véritable droit de consultation de tous les documents de l'administration communale ainsi que des procès-verbaux du conseil communal et du collège des échevins (n° 533/1).

25. Proposition de loi (M. Denys) assouplissant les conditions d'octroi de l'intervention en faveur des chômeurs complets indemnisés désireux de s'établir comme indépendants ou de créer une entreprise (n° 534/1).

26. Proposition de loi (M. Cortois) instituant un service de conseillers spirituels non confessionnels à l'armée (n° 535/1).

27. Proposition de loi (M. Delhay) modifiant l'article 17 du Code électoral (n° 538/1).

28. Proposition de loi (M. Ylieff) portant rationalisation et programmation de l'enseignement spécial (n°s 208/1 et 2).

29. Proposition de loi (M. Anselme) modifiant la loi du 23 juillet 1926 créant la Société nationale des Chemins de fer belges et l'arrêté royal du 7 août 1926 établissant les statuts de cette société (n°s 236/1 et 2).

30. Proposition de loi (M. Detremmerie) modifiant l'article 3 de la loi du 27 juin 1921 accordant la personnalité civile aux associations sans but lucratif et aux établissements d'utilité publique (n°s 267/1 et 2).

31. Proposition de loi (M. Coveliers) modifiant l'article 7 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles (n°s 442/1 et 2).

32. Proposition de loi (Mme Detiège) relative à l'âge de la retraite (n° 540/1).

33. Proposition de loi (M. Dupré) organisant le transfert de pertes entre sociétés apparentées (n° 546/1).

34. Voorstel (de heer De Batselier) tot instelling van een onderzoekscommissie belast met de economische, financiële, fiscale en deontologische evaluatie van het participatiedossier ANBEMA bij de Nationale Investeringsmaatschappij (nr. 547/1).

35. Wetsvoorstel (de heer Bourgeois) tot wijziging van artikel 4 van de wet van 30 juni 1961 betreffende de epuratie inzake burgertrouw (nr. 548/1).

36. Wetsvoorstel (de heer du Monceau) tot instelling van een Nationaal Adviescomité voor Ethische Aangelegenheden (nr. 551/1).

Naamstemmingen:

1. over de moties ingediend tot besluit van de interpellaties van de heren Belmans en R. Peeters over « het TGV-project »;
2. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Tobback over « het gevolg dat de minister van Landsverdediging en van het Brusselse Gewest wenst te geven aan de motie die de Kamer heeft gestemd over de chemische wapens » (gehouden in de openbare commissievergadering);
3. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer M. Harmegnies over « de gevolgen van de verlenging van de legerdienst voor de gewetensbezwaarden » (gehouden in de openbare commissievergadering);
4. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Mortard over « de reclamemarkt in België » (gehouden in de openbare commissievergadering);
5. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Van den Bossche over « de vraag naar de rechtsgrond van de opeisingsbesluiten van arbeiders in de Antwerpse haven » (gehouden in de openbare commissievergadering);
6. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer De Weirdt over « de eventuele gevolgen voor de n.v. Sidmar van de recyclage van de middelen vroeger toegekend aan de ondernemingen van de nationale sectoren en aan bepaalde investen » (gehouden in de openbare commissievergadering);
7. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Colla over « het prijzenbeleid » (gehouden in de openbare commissievergadering);
8. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Pepermans over « de houding die België zal aannemen in de algemene vergadering van de Verenigde Naties, voorzien in september 1986, betreffende de tweede conferentie ter herziening van het verdrag van 1972 met betrekking tot de biologische en toxische wapens » (gehouden in de openbare commissievergadering);
9. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Vanvelthoven over « het Belgisch beleid ten overstaan van Zuid-Afrika » (gehouden in de openbare commissievergadering);
10. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Vermeiren over « de nieuwe communicatietechnieken » (gehouden in de openbare commissievergadering);
11. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Colla over « het havenbeleid » (gehouden in de openbare commissievergadering);
12. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer De Batselier over « de politieke keuzen die gemaakt worden in het pinksterplan met betrekking tot het energieonderzoek » (gehouden in de openbare commissievergadering);
13. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Leclercq over « de herstructurering van het bedrijf « Spoorwegmaterieel en Metaalconstructies B.N. » » (gehouden in de openbare commissievergadering);
14. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Laridon over « de cursus niet-confessionele zedenleer en de homologatie van diploma's in het secundair onderwijs » (gehouden in de openbare commissievergadering);
15. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Baldewijns over « het beheer van het rijksonderwijs » (gehouden in de openbare commissievergadering);
16. over de afgehandelde ontwerpen en voorstellen.

Eventueel hervatting van de agenda van de vergaderingen van woensdag.

WETSVORSTELLEN, VOORSTEL VAN RESOLUTIE EN VOORSTEL TOT INSTELLING VAN EEN ONDERZOEKSCOMMISSIE

Toelating tot drukken

1. Wetsvoorstel (mevrouw Detiège) inzake pensioenleeftijd (nr. 540/1).
2. Wetsvoorstel (de heer Pivin) tot aanvulling van artikel 33 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State (nr. 544/1).

34. Proposition (M. De Batselier) visant à instituer une commission d'enquête chargée de l'évaluation économique, financière, fiscale et déontologique de la participation de la Société nationale d'investissement dans le dossier ANBEMA (n° 547/1).

35. Proposition de loi (M. Bourgeois) modifiant l'article 4 de la loi du 30 juin 1961 relative à l'épuration civique (n° 548/1).

36. Proposition de loi (M. du Monceau) visant à créer un comité consultatif national d'éthique (n° 551/1).

Votes:

1. sur les ordres du jour déposés en conclusion des interpellations de MM. Belmans et R. Peeters sur « le projet TGV »;
  2. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Tobback sur « la suite que le ministre de la Défense nationale et de la Région bruxelloise entend réserver à l'ordre du jour que la Chambre a adopté au sujet des armes chimiques » (développée en réunion publique de commission);
  3. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. M. Harmegnies sur « les conséquences pour les objecteurs de conscience de l'augmentation de la durée du service militaire » (développée en réunion publique de commission);
  4. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Mortard sur « le marché publicitaire en Belgique » (développée en réunion publique de commission);
  5. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Van den Bossche sur « le fondement juridique des arrêtés de réquisition des travailleurs du port d'Anvers » (développée en réunion publique de commission);
  6. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. De Weirdt sur « l'incidence éventuelle pour Sidmar du recyclage des moyens qui étaient alloués précédemment aux entreprises des secteurs nationaux et à certains invests » (développée en réunion publique de commission);
  7. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Colla sur « la politique des prix » (développée en réunion publique de commission);
  8. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Pepermans sur « la position que la Belgique adoptera à l'assemblée générale des Nations unies de septembre 1986 au sujet de la deuxième Conférence sur la révision du traité de 1972 relatif aux armes biologiques et toxiques » (développée en réunion publique de commission);
  9. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Vanvelthoven sur « la politique de la Belgique à l'égard de l'Afrique du Sud » (développée en réunion publique de commission);
  10. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Vermeiren sur « les nouvelles techniques de communication » (développée en réunion publique de commission);
  11. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Colla sur « la politique portuaire » (développée en réunion publique de commission);
  12. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. De Batselier sur « les options politiques qui ont été prises dans le cadre des accords de Val-Duchesse en matière de recherche énergétique » (développée en réunion publique de commission);
  13. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Leclercq sur « la restructuration de la société « Matériel ferroviaire et constructions métalliques » » (développée en réunion publique de commission);
  14. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Laridon sur « le cours de morale non confessionnelle et l'homologation des diplômes de l'enseignement secondaire » (développée en réunion publique de commission);
  15. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Baldewijns sur « l'administration de l'enseignement de l'Etat » (développée en réunion publique de commission);
  16. sur les projets et propositions terminés.
- Eventuellement reprise de l'ordre du jour des séances de mercredi.

PROPOSITIONS DE LOI, DE RESOLUTION ET VISANT A INSTAURER UNE COMMISSION D'ENQUETE

Autorisation d'impression

1. Proposition de loi (Mme Detiège) relative à l'âge de la retraite (n° 540/1).
2. Proposition de loi (M. Pivin) complétant l'article 33 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat (n° 544/1).

3. Wetsvoorstel (de heer Dupré) tot regeling van de overdracht van verliezen tussen verwante ondernemingen (nr. 546/1).

4. Voorstel (de heer De Batselier) tot instelling van een onderzoekscommissie belast met de economische, financiële, fiscale en deontologische evaluatie van het participatiedossier ANBEMA bij de Nationale Investeringsmaatschappij (nr. 547/1).

5. Wetsvoorstel (de heer Bourgeois) tot wijziging van artikel 4 van de wet van 30 juni 1961 betreffende de epuratie inzake burgertrouw (nr. 548/1).

6. Wetsvoorstel (de heer du Monceau) tot instelling van een Nationaal Adviescomité voor Ethische Aangelegenheden (nr. 551/1).

7. Wetsvoorstel (de heren Schiltz, Baert en Anciaux) tot afschaffing van het « dubbele mandaat » door de organisatie van afzonderlijke verkiezingen voor de gemeenschaps- en gewestraden (nr. 554/1).

8. Wetsvoorstel (de heer Vanvelthoven) tot het onmiddellijk straken van de verkoop van de Zuidafrikaanse gouden beleggingsmunten (nr. 555/1).

9. Wetsvoorstel (de heer Baldewijns) betreffende de graad van geaggregeerde voor het hoger secundair onderwijs en het hoger onderwijs van het korte type (nr. 556/1).

INTERPELLATIES

Verzoeken

1. Van de heer Gabriëls tot de minister van Economische Zaken over « de politieke beleidslijnen van de werkzaamheden rond KS en het aanstellen van een manager om deze beleidslijnen te concretiseren ».

2. Van de heer Mottard tot de minister van Onderwijs (F.) over « de algehele ontstentenis van een wettelijke grondslag voor het innen van inschrijvingsgeld bij de aanvang van het nieuwe academiejaar in september 1986 ».

3. Van de heer Winkel tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de omzendbrief van 26 maart jl. betreffende de hulp aan vreemdelingen die op onregelmatige wijze in het land verblijven ».

4. Van mevrouw Merckx-Van Goey tot de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie over « de aanpak van de wateroverlastproblemen en de voorkoming ervan in verscheidene gemeenten tussen Brussel en het Leuvense die bij herhaling geteisterd werden door felle onweders ».

5. Van de heer Desutter tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Institutionele Hervormingen over « de te nemen maatregelen die voor onze Belgische onderhorigen moeten leiden tot een integrale uitbreiding van de mogelijkheid tot centrale registratie of neerlegging van de hun burgerlijke stand betreffende, buiten het Rijk opgemaakte akten en uitgesproken rechterlijke beschikkingen ».

6. Van de heer Hendrick tot de minister van Financien over « de aan de Staat toebehorende en tegenover het Centraal Station gelegen « Putterij »-gronden, die aan de « Société Foncière du Carrefour de l'Europe » ter beschikking worden gesteld om er twee torenhotels te bouwen ».

7. Van de heer Pepermans tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de aanleg van een waterspaarbekken te Notmeir-Rumst/Duffel ».

8. Van de heer Van Elewycck tot de regering over « de invoer in ons land van Russische oorlogswapens, en de uitvoer van oorlogsmunitie ».

9. Van de heer Vanvelthoven tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen, tot de minister van Landsverdediging en van het Brusselse Gewest en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « de voorstellen om :

1° de militaire samenwerking met Zaire te verhogen met 100 miljoen frank;

2° binnen de Westeuropese Unie een Europees-Afrikaans bondgenootschap te sluiten;

3° een half miljard extra uit te trekken als ontwikkelingshulp voor Zaire. »

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

(Art. 86 van het reglement)

Vragen werden ter tafel gelegd door de heren Beysen, Biefnot, Bondroit, Clerfayt, Coëme, Daras, Denison, Desutter, Depré, Dhondt, Dhoore, Dutry, Eerdeken, Flamant, Ghesquière, Lagneau, Laridon, mevrouwen Lefebvre, Merckx-Van Goey, de heren J. Michel, P. Peeters, Petitjean, Pivin, Slecckx, Steverlynck, F. Vansteenkiste, R. Van Steenkiste, Vanvelthoven, mevrouw Vogels en de heer Yliff.

3. Proposition de loi (M. Dupré) organisant le transfert de pertes entre sociétés apparentées (n° 546/1).

4. Proposition (M. De Batselier) visant à instituer une commission d'enquête chargée de l'évaluation économique, financière, fiscale et déontologique de la participation de la Société nationale d'investissement dans le dossier ANBEMA (n° 547/1).

5. Proposition de loi (M. Bourgeois) modifiant l'article 4 de la loi du 30 juin 1961 relative à l'épuration civique (n° 548/1).

6. Proposition de loi (M. du Monceau) visant à créer un comité consultatif national d'éthique (n° 551/1).

7. Proposition de loi (MM. Schiltz, Baert et Anciaux) supprimant le « double mandat » par l'organisation d'élections distinctes pour les conseils de Communauté et les conseils régionaux (n° 554/1).

8. Proposition de loi (M. Vanvelthoven) relative à la cessation immédiate de la vente de pièces d'or sud-africaines (n° 555/1).

9. Proposition de loi (M. Baldewijns) relative au grade d'agrégé de l'enseignement secondaire inférieur et de l'enseignement supérieur de type court (n° 556/1).

INTERPELLATIONS

Demandes

1. De M. Gabriëls au ministre des Affaires économiques sur « la cadre et les orientations politiques des travaux concernant les charbonnages de Campine et sur la désignation d'un manager chargé de la mise en œuvre de la politique prévue ».

2. De M. Mottard au ministre de l'Education nationale (F.) sur « l'absence totale de base légale pour la perception du minerval à la rentrée académique de septembre 1986 ».

3. De M. Winkel au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale concernant « la lettre circulaire du 26 mars sur l'aide aux étrangers en situation irrégulière ».

4. De Mme Merckx-Van Goey au vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation sur « les inondations et leur prévention dans diverses communes situées entre Bruxelles et la région de Louvain qui ont subi à plusieurs reprises les effets de violents orages ».

5. De M. Desutter au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles sur « les mesures urgentes qu'il y a lieu de prendre en vue de généraliser pour les ressortissants belges la possibilité de déposer ou de faire enregistrer sur le plan central des actes et les décisions judiciaires établis et prononcés à l'étranger, concernant leur état civil ».

6. De M. Hendrick au ministre des Finances sur « la mise à disposition de la « Société Foncière du Carrefour de l'Europe », pour la construction de deux hôtels tours, des terrains dénommés « La Putterie », appartenant à l'Etat et situés face à la gare Centrale ».

7. De M. Pepermans au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « l'aménagement d'un bassin de retenue à Notmeir-Rumst/Duffel ».

8. De M. Van Elewycck au gouvernement sur « les importations d'armes de guerre de fabrication soviétique et les exportations de munitions de guerre ».

9. De M. Vanvelthoven au ministre des Relations extérieures, au ministre de la Défense nationale et de la Région bruxelloise et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur les propositions visant à :

1° augmenter de 100 millions les crédits destinés à la coopération militaire avec le Zaire;

2° conclure une alliance euro-africaine dans le cadre de l'Union de l'Europe occidentale;

3° augmenter d'un demi-milliard l'aide au développement en faveur du Zaire. »

QUESTIONS ECRITES

(Art. 86 du règlement)

Des questions ont été remises au bureau par MM. Beysen, Biefnot, Bondroit, Clerfayt, Coëme, Daras, Denison, Desutter, Depré, Dhondt, Dhoore, Dutry, Eerdeken, Flamant, Ghesquière, Lagneau, Laridon, Mmes Lefebvre, Merckx-Van Goey, MM. J. Michel, P. Peeters, Petitjean, Pivin, Slecckx, Steverlynck, F. Vansteenkiste, R. Van Steenkiste, Vanvelthoven, Mme Vogels et M. Yliff.

